

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE SILICKÁ JABLONICA

NÁVRH RIEŠENIA

Názov ÚPD: **ÚZEMNÝ PLÁN OBCE SILICKÁ JABLONICA**

Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo obce Silická Jablonica

Číslo uznesenia: ...../2008

Dátum uznesenia: .....

.....
Tamášová Eva
starostka obce

pečiatka

Michalovce, 2008

Územný plán obce je financovaný z príspevku ERDF (ES), štátneho rozpočtu a rozpočtu obce Silická Jablonica v súlade so zmluvou o poskytnutí príspevku uzavretou s MVaRR SR.

JEHO KOPÍROVANIE, ALEBO PRENECHANIE NA VYUŽITIE INÝM OSOBÁM JE MOŽNÉ LEN SO SÚHLASOM AUTORA.

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

NÁZOV ELABORÁTU:

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE SILICKÁ JABLONICA – NÁVRH RIEŠENIA

OBJEDNÁVATEĽ: OBEC SILICKÁ JABLONICA,
Eva Tamášová, starostka obce,
štatutárny zástupca pre obstarávanie UPN obce

SPRACOVATEĽ: ArchAteliér, Ing. arch. BOŠKOVÁ Marianna

HLAVNÝ RIEŠITEĽ: Ing. arch. BOŠKOVÁ Marianna

ZODPOVEDNÍ RIEŠITELIA:

Demografia a bytový fond: Ing. arch. BOŠKOVÁ Marianna

Krajinnoekologický plán: Ing. ZOLOVČÍK Marián

Doprava: Ing. BOŠKO Vladimír

Zásobovanie plynom

Vodné hospodárstvo: Ing. KELEMAN Slavomír

Zásobovanie el. energiou, spoje: Ing. FELC František

POVERENÝ OBSTARÁVATEĽ - odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD podľa § 2 stavebného zákona: Ing. arch. HOPPANOVÁ Agnesa, Jenisejská 1/A, 040 01 Košice, (reg. číslo 068).

OBSAH TEXTOVEJ ČASTI

1.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE	6
1.1.1	Dôvody a ciele obstarania územnoplánovacej dokumentácie	6
1.1.2	Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií	7
1.2	ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM	7
1.2.1	Chronológia spracovania	7
1.2.2	Súpis podkladov a zhodnotenie miery ich záväznosti	7
2.	RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE.....	8
2.1	VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS	8
2.1.1	Vymedzenie riešeného územia	8
2.1.2	Geografický opis riešeného územia	8
2.2	VAZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVAZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC KOŠICKÉHO KRAJA	12
2.3	ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE	16
2.3.1	Demografia	17
2.3.2	Bytový fond.....	19
3.	RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE.....	22
3.1.1	Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia.....	22
3.1.2	Územný priemet ekologickej stability krajiny, zásady ochrany a využívania osobitne chránených častí prírody a krajiny	23
4.	URBANISTICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA.....	26
4.1.1	Zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia	26
4.1.2	Stanovenie základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce	26
4.1.3	Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch	27
4.2	KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY.....	30
4.2.1	Kultúrne – historický potenciál.....	30
4.2.2	Prírodné hodnoty územia	31
5.	NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKÉHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE.....	32
5.1	SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA A OBČIANSKE VYBAVENIE.....	32
5.1.1	Občianska vybavenosť	33
5.1.2	Zdravotníctvo.....	34
5.1.3	Sociálna starostlivosť	34
5.1.4	Služby.....	34
5.1.5	Správa, verejná správa, inštitúcie.....	34
5.1.6	Ostatné zariadenia	35
5.1.7	Štruktúra a kapacita občianskej vybavenosti.....	35
5.2	HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA	36
5.2.1	Ťažba nerastných surovín	36
5.2.2	Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory.....	36
5.2.3	Priemysel.....	36
5.2.4	Lesné hospodárstvo	36
5.2.5	Poľnohospodárstvo	37

5.2.6	Hydromelioračné zariadenia	37
5.3	CESTOVNÝ RUCH, REKREÁCIA, TURISTIKA A KÚPEĽNÍCTVO.....	37
5.3.1	Cestovný ruch, rekreácia	37
6.	VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE	38
7.	VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ	39
7.1.1	Ochranné pásma	39
7.1.2	Chránené územia	39
8.	RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI	40
8.1.1	Riešenie záujmov obrany štátu	40
8.1.2	Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva	40
8.1.3	Riešenie ochrany pred požiarmi	40
8.1.4	Riešenie ochrany pred povodňami	40
9.	NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBA KRAJINY	41
9.1.1	Prírodné pomery - všeobecná charakteristika	41
9.1.2	Pasport významných častí prírody a krajiny riešeného územia	49
9.1.3	Územia NATURA 2000	50
9.1.4	Územia európskeho významu	51
9.1.5	Územia medzinárodného významu	51
9.1.6	Významné krajinné prvky	52
9.1.7	Územný priemet zaťaženia prírody a krajiny	53
9.1.8	Územný systém ekologickej stability (ÚSES)	58
9.1.9	Charakteristika negatívnych faktorov životného prostredia	61
9.1.10	Návrh opatrení pre k.ú. Silická Jablonica	62
10.	NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA.....	64
10.1	DOPRAVA.....	64
10.1.1	Širšie dopravné vzťahy	64
10.1.2	Funkčné členenie a kategória ciest	64
10.1.3	Železničná doprava	64
10.1.4	Obslužné a prístupové komunikácie	65
10.1.5	Osobná hromadná doprava	65
10.1.6	Parkoviská a odstavné plochy	66
10.1.7	Pešie a cyklistické komunikácie	66
10.2	VODNÉ HOSPODÁRSTVO.....	66
10.2.1	Zásobovanie pitnou vodou	66
10.2.2	Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd	68
10.3	ENERGETIKA	70
10.3.1	Zásobovanie elektrickou energiou	70
10.3.2	Energetické zariadenia	72
10.4	ZÁSOBOVANIE TEPLOM, PLYNOM	73
10.4.1	Zásobovanie plynom	73
10.4.2	Zásobovanie teplom	75
10.4.3	Diaľkovody	76

10.5	TELEKOMUNIKÁCIE	77
10.5.1	Telekomunikačné zariadenia	77
10.5.2	Mobilní operátori	77
10.5.3	Televízne a rozhlasové vysielanie	77
10.6	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY	77
10.6.1	Základné zložky životného prostredia	77
10.6.2	Čistota ovzdušia	78
10.6.3	Vodné toky a nádrže, čistota vody	78
10.6.4	Odpadové hospodárstvo	79
11.	VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV	82
11.1.1	Ťažba nerastných surovín	82
11.1.2	Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory	82
12.	VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU	82
13.	NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASŤ RIEŠENÉHO ÚZEMIA	82
14.	HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA	82

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Obstarávateľom Územného plánu obce je obec Silická Jablonica. Obec v roku 2006 vyhlásila verejnú súťaž na výber spracovateľa „Územného plánu obce Silická Jablonica“. Členovia komisie na základe dohodnutých kritérií vyhodnotili poradie úspešnosti ponúk.

Spracovateľom územného plánu sa stala Ing. arch. Bošková Marianna, ArchAteliér v Michalovciach. Vypracovanie územného plánu obce je spracované na základe zmluvy o dielo č. 58-2007/01/30.

Obstarávateľskú činnosť vykonáva Ing. arch. Agnesa Hoppanová, odborne spôsobilá osoba na obstaranie ÚPP a ÚPD obcí podľa § 2a stavebného zákona, zapísaná v zozname na MŽP SR.

Postup obstarania územného plánu bol stanovený v zmysle §19a, odst. 1 a §21, odst.2 zákona č.50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov (stavebný zákon), v zmysle ktorého sa zabezpečuje vypracovanie **Prieskumov a rozborov, Zadania, Koncept riešenia a Návrhu ÚPN-O**.

V zmysle platného zákona č.24/2006 Z.z. bolo zmenené ustanovenie stavebného zákona, podľa ktorého je obec pri spracovávaní územného plánu povinná vypracovať etapu konceptu riešenia, ak sa v riešenom území nachádza oblasť CHVÚ (§21, odst.1 stavebného zákona). V riešenom území obce Silická Jablonica sa nachádza navrhované vtáčie územie, územie európskeho významu. Koncept riešenia sa musí vypracovať podľa citovaného zákona, napriek skutočnosti, že obec Silická Jablonica patri k obciam s menej ako 2000 obyvateľmi (242 obyvateľov).

1.1.1 Dôvody a ciele obstarania územnoplánovacej dokumentácie

Obec Silická Jablonica nemá žiadnu platnú územnoplánovaciu dokumentáciu.

Dôvod spracovania územného plánu je získať ucelenú dokumentáciu, ktorá bude riešiť aktuálne problémy územného rozvoja obce vyplývajúce z ekonomického a technického rozvoja a požiadaviek vyplývajúcich zo Zmien a doplnkov ÚPN VÚC Košického kraja schválených KSK uznesením č. 245/2004 a vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č.2/2004.

Ciele riešenia Územného plánu obce vyplývajú z účelu a zamerania využitia územnoplánovacej dokumentácie. Z výstupov dokumentácie Prieskumov a rozborov a ich prerokovania na úrovni samosprávy obce vyplýva, že je potrebné v Územnom pláne obce zamerať sa na riešenie súčasných územnotechnických a environmentálnych problémov a navrhnúť územný rozvoj obce zodpovedajúci potenciálu územia a potrebám obyvateľov obce pri rešpektovaní princípov trvaloudržiateľného rozvoja. V tomto zmysle sú hlavné ciele riešenia Územného plánu obce nasledovné:

- hlavným cieľom územno-plánovacej dokumentácie je návrh koncepcie dlhodobého urbanistického rozvoja obce a jej jednotlivých funkcií, funkčné vymedzenie a usporiadanie sídelnej a krajinnej štruktúry, určenie základných zásad organizácie územia, spôsobu jeho využitia a podmienok výstavby,
- územným plánom vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie trvalého súladu všetkých činností na území obce s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt,
- podrobne riešiť regulatívy a limity funkčného a priestorového usporiadania obce, územno-technické podmienky umiestňovania stavieb, zariadení verejného dopravného a technického vybavenia a základných prvkov územného systému ekologickej stability,

- prioritne riešiť súčasné územnotechnické a environmentálne problémy v území identifikované v dokumentácii Prieskumov a rozborov,
- navrhnuť komplexný územný rozvoj obce na obdobie cca 20 rokov,
- v návrhu komplexného územného rozvoja obce rešpektovať nadradenú dokumentáciu Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Košického kraja /ÚPN – VÚC/, schválené KSK, uznesením č.245/2004 a záväznú časť vyhlásenú Všeobecne záväzným nariadením č.2/2004, tj. záväzné regulatívy, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce,
- v návrhu koncepcie územného rozvoja obce riešiť obec ako administratívne a územne samostatný celok a v rámci širších nadlokálnych väzieb zohľadniť vzťahy a väzby na širšie záujmové územie, a to najmä na centrá osídlenia Rožňava a Moldava nad Bodvou,
- obsah a rozsah dokumentácie ÚPN-O obce spracovať v hĺbke a podrobnosti riešenia primerane Metodickému usmerneniu obstarania a spracovania územného plánu obce (MŽP SR, rok 2001).

1.1.2 Zhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií

Územný plán obce

Obec Silická Jablonica doposiaľ nemá spracovanú žiadnu územnoplánovaciu dokumentáciu.

1.2 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM

1.2.1 Chronológia spracovania

Prípravné práce na obstaraní územného plánu obce boli začaté v januári 2007 oznámením o začatí obstarávania. V prvej etape prác bola vypracovaná dokumentácia Prieskumov a rozborov (november 2007). V zmysle prijatého postupu ako nasledujúca etapa je spracované Zadanie pre vypracovanie ÚPN-O.

Dokumentácia Zadania bola v zmysle §20, odst.2 stavebného zákona prerokovaná s verejnosťou a dotknutými orgánmi štátnej správy, dotknutými obcami, samosprávnym krajom, s dotknutými organizáciami, právnickými a fyzickými osobami v termíne od 19.12.2007 – 23.01.2008. Pripomienky, ktoré bolo možné akceptovať boli premietnuté do textu Zadania.

Na základe posúdenia Zadania Krajským stavebným úradom v Košiciach (stanovisko č.2008/00610_PosZ zo dňa 02.04.2008) bolo Zadanie pre Návrh ÚPN-Obce Silická Jablonica **schválené dňa 03.04.2008 uznesením č. 8/2008**.

Dokumentácia Návrhu konceptu ÚPN-Obce je vypracovaná v súlade s požiadavkami na riešenie jednotlivých funkčných systémov územného rozvoja obce stanovených v schválenom Zadaní. Zásady riešenia stanovené v Zadaní sú akceptované. Obsah dokumentácie Návrhu konceptu ÚPN-Obce Silická Jablonica je spracovaný v štruktúre zodpovedajúcej §12 vyhlášky č.55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD.

1.2.2 Súpis podkladov a zhodnotenie miery ich záväznosti

Pri vypracovaní prieskumov a rozborov boli použité nasledovné podklady:

Mapové podklady

- mapové podklady M 1: 50 000, M 1:10 000, M 1: 2 000

Podklady a údaje obce:

- Údaje zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov, rok 1991, 2001 Krajský štatistický úrad Košice,

štatistické údaje obce

Záväzné podklady:

- ÚPN VÚC Košický kraj, schválený Nariadením vlády SR č. 281/1998 Z.z. a jej záväzné regulatívy platné pre kat. územie obce Silická Jablonica, schválené zastupiteľstvom KSK dňa 30. 8. 2004 (sprac. URBAN Košice r.1998, 2004)
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Rožňava (SAŽP, pobočka Košice, 1994)
- Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (dopad na obec)

Ďalšie podklady:

V riešení ÚPN-O Silická Jablonica budú využité aj ďalšie dostupné relevantné krajské, regionálne a lokálne koncepcie a dokumenty s dopadom na rozvoj územia obce, ktoré vyplynú zo spracovania Prieskumov a rozborov.

V rámci prípravných prác boli poskytnuté podklady dotknutých orgánov štátnej správy, organizácií právnických a fyzických osôb.

2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

2.1.1 Vymedzenie riešeného územia

Riešené územie pre spracovanie Územného plánu obce Silická Jablonica sa vymedzuje tak, aby v návrhu koncepcie rozvoja obce bolo možné riešiť funkčné a priestorové usporiadanie zastavaného územia obce, riešiť rozvojové plochy vo väzbe na toto územie a premietnuť výsledky prieskumov a rozborov v oblasti krajinnoeekologického plánu v rámci celého katastrálneho územia obce. V rámci širších vzťahov zdokumentovať väzby v južnej časti okresu Rožňava a v juhozápadnej časti okresu Košice-okolie. Vo vzťahu k uvedenému sa pre spracovanie Konceptu Územného plánu obce vymedzuje riešené územie nasledovne :

- a) v rozsahu celého katastrálneho územia obce Silická Jablonica pre návrh priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce (mierka 1:10 000),
- b) v rozsahu zastavaného územia obce pre podrobné riešenie urbanistickej koncepcie a priestorového usporiadania (mierka 1 : 2 000),
- c) pre riešenie záujmového územia a širších vzťahov v rozsahu širšieho zázemia (mierka 1:50000.

2.1.2 Geografický opis riešeného územia

2.1.2.1 Zemepisná poloha

Katastrálne územie obce Silická Jablonica je situované v južnej časti okresu Rožňava v Košickom kraji. Riešene územie je vymedzené katastrálnymi hranicami obce, susedí na severe s k.ú. obce Krásnohorská Dlhá Lúka, na východe s k.ú. Hrušov, západne s obcou Silica, južná hranica k.ú. predstavuje hranicu SR s Maďarskom. Pre širšie záujmové územie je charakteristický pahorkatinový až hornatinový ráz územia. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 220 m.n.m. (potok Turňa) po 608 m.n.m. (Mala Mela). Riešené katastrálne územie má celkovú výmeru 2556,6 ha.

2.1.2.1 Geologické a geomorfologické pomery

Geomorfológia

V zmysle geomorfologického členenia Západných Karpát je územie planiny súčasťou celku Slovenský kras a podcelku Silická planina (Mazúr, et al., 1986). Podľa geomorfológie krasu (Jakál, 1993) sú v hodnotenom území vyvinuté dva typy. Najrozšírenejší je typ horského krasu, ktorý až na sporadické výnimky je vyvinutý na celom území Silickej planiny. Je to typ planinového krasu, charakteristický 1. stupňom skrasovatenia, s úplným vývojom exo a endokrasu, prevažne s autogénnym vývojom. Druhým typom sú plošne malé výskyty kotlinového krasu travertínových kôp a kaskád. Tento typ je charakteristický 4. stupňom skrasovatenia, s čiastočne vyvinutým exo a endokrasom, s prevažne nedokonale vytvorenými formami krasu, prejavmi fluviokrasu s alogénnym, lokálne autogénnym vývojom.

Silická planina je krasovou oblasťou, ktorá sa nachádza na území dvoch štátov – Slovenskej republiky a Maďarskej republiky. Na území nášho štátu je podstatná časť tejto krasovej planiny, ktorá je súčasťou Národného parku – Slovenský kras, v juhozápadnej časti východného Slovenska. Len juhovýchodná časť planiny sa nachádza v Maďarskej republike, kde je súčasťou Aggteleckého krasu v Aggteleckom národnom parku.

Hodnotené územie je z východnej strany ohraničené záverom kaňonovitej Turnianskej kotliny. Ďalej na východe táto hranica pokračuje depresiou sedla Soroška, ktorá tvorí hranicu medzi Silickou planinou od nej východne sa rozprestierajúcou planinou Horného vrchu. Zo severu je ohraničená depresiou Rožňavskej kotliny. Západné ohraničenie prebieha úzkym kaňonovitým údolím rieky Slaná, od obce Brzotín až k Plešivcu. Ďalšie pokračovanie západnej hranice je terénne nevýrazné, pretože planina tu postupne klesá pod nekrasové sedimenty kenozoika Rimavskej kotliny. Hranica planiny je v tejto časti približne vedená na línii Plešivec, obce Ardovo, Dlhá Ves a jaskyňa Domica. Južné ohraničenie je formálne a tvorí ho štátna hranica s Maďarskom.

Geológia

Na geologickej stavbe k.ú. Silická Jablonica resp. Slovenského krasu sa zúčastňuje päť základných tektonických jednotiek: silicikum, turnaikum, meliatikum, príkrov Bôrky a gemerikum. Ďalej sa na stavbe zúčastňujú sporadické výskyty vrchnej kriedy, zachované len na siliciku a kenozoické sedimenty nesúvisle prekrývajúce uvedené tektonické jednotky (Mello, et al., 1997). Silickú planinu tvorí len jedna tektonická jednotka – silicikum a kenozoikum, zastúpené nesúvisle rozšírenými terciérnymi a kvartérnymi pokryvnými sedimentmi. Silicikum je v Slovenskom krase zastúpené silickým príkrovom v stratigrafickom rozpätí vrchný perm – vrchná jura. Tvorí ho prevažne nemetamorfované horniny s celkovou hrúbkou 2 – 3 km.

Na stavbe Silického príkrovu v oblasti Silickej planiny sa podieľajú tri skupiny facií (Mello, et al., 1997): 1. – faciie predriftového štádia, 2.-faciie karbonátovej platformy, 3.- faciie intraplatformných depresií a pelagické faciie, resp. svahové a panvové faciie.

Faciie predriftového štádia sú zastúpené nasledovnými litostratigrafickými vývojmami. Je to perkupská evaporitová formácia (najvyšší perm – spodný trias), ktorá však nevystupuje na povrch. Bola zistená len vrtmi v podloží verfénkeho súvrstvia pri obciach Silica a Silická Brezová. Formácia je tvorená pieskovecami a bridlicami s polohami sadrovcov a anhydritov. V nadloží tejto formácie je verfénke súvrstvie (spodný trias - skýť). Na Silickej planine je zastúpené bodvasilašskými vrstvami (griesbach – spodný namal), zloženými z pestrých pieskovecov a bridlíc. V nadloží týchto vrstiev sú vyvinuté silicko-jablonické vrstvy (namal – spodný spat), tvorené piesčitými vápencami, bridlicami a pieskovecami. Najvyššiu časť súvrstvia tvoria sinské vrstvy (vrchný namal – stredný spat), ktoré sú zložené z bridlíc, slienitých vápencov a vápencov. Verfénke súvrstvie vytvára rozsiahle polohy po obvode Silickej planiny na juhovýchodných svahoch v oblasti medzi Silicou,

Silickou Jablonicou a Hrušovom. Vyskytuje sa ešte aj na severnom úpätí planiny, medzi Lipovníkom a Jovicami a taktiež v tektonických zónach v oblastiach styku čiastkových tektonických štruktúr planiny.

Podstatnú časť Silickej planiny tvoria fácie karbonátovej platformy v stratigrafickom rozpätí najvyšší spodný trias, stredný a vrchný trias. Sú tu zastúpené nasledovné typy karbonátov: gutensteinské vápence a dolomity (najvyšší spat – anis), steinalmské vápence a dolomity (anis), wettersteinské vápence a dolomity (ladin – karn), leckogelské vápence (karn) a waxenecké (tisovské) vápence (karn). Plošne aj objemovo sa najviac vyskytujú svetlé masívne wettersteinské vápence. Z nich sú najrozšírenejšie rífové typy vápencov a menej sú rozšírené lagunárne (riasovo – stromatolitové) typy. Vyššie uvedené karbonáty vytvárajú predovšetkým podstatnú časť povrchu náhornej plošiny krasovej planiny a taktiež na severnom a západnom okraji aj podstatnú časť svahov ohraničujúcich planinu.

Svahové a panvové fácie sa na stavbe Silickej planiny zúčastňujú v malej miere. Vytvárajú pomerne tenké, tektonicky značne rozblokovanie pásmovité polohy. Sú tvorené schreyeralmskými, reiflinskými, pseudoreiflinskými, raminskými a lavicovitými wettersteinskými vápencami, ďalej hallštatskými vápencami a zlambašskými vrstvami (vápence, slie, slienité a piesčité bridlice). V reiflinských vápencoch sa západne od Silickej Brezovej nachádzajú polohy redeponovaných tufitov a argilitov dm hrúbky, ktoré sú priradované k produktom kyslého vulkanizmu. Uvedené typy sedimentov majú stratigrafické rozpätie stredný trias (ilýr) – vrchný trias (rét).

Kenozoikum v oblasti Silickej planiny reprezentujú výskyty terciérnych sedimentov a hlavne kvartérne pokryvné sedimenty. Terciér je reprezentovaný neogénnymi pestrými ílmi, pieskvcami a štrkmi – poltárskym súvrstvom (pont), ktoré sa vyskytuje na západnom okraji planiny v oblasti medzi Plešivcom a Domicou a západne od Silickej Brezovej. Podstatná časť poltárskeho súvrstvia je tu tvorená štrkmi. V kvartéri sú najviac rozšírené deluviálne sedimenty (pleistocén-holocén). Vytvárajú nesúvisle vyvinuté lemy na úpätiach svahov Silickej planiny a tvoria ich hlinito kamenité a kamenité sedimenty. Sporadicky sú zastúpené deluviálne proluviálne sedimenty (pleistocén - holocén), ktoré sú uložené v zónových a rozsypových kuželoch. Tvoria ich kamenité sedimenty. Početné sú proluviálne sedimenty, zložené z hlinitých a hlinito-piesčitých lokálne až štrkovitých sedimentov pri vyústení úpätných erózných rýh. Typickým kvartérnym sedimentom sú travertíny (holocén). Významné akumulácie sypkých i kompaktných travertínov sa nachádzajú pri vyvierackách južne od obce Silická Jablonica.

2.1.2.2 Hydrologické pomery

Územie Silická planina, ako aj celý Slovenský kras, je tvorená prevažne karbonatickými horninami, v ktorých sa cez rôzne pukliny a iné diskontinuity odvádza voda z povrchu do podzemia. Na povrchu plošiny nezostáva takmer žiadna voda. Z hydrografického hľadiska má toto územie všetky znaky krasu. Slovenský kras sa začal formovať do dnešnej podoby v období vyzdvihnutia v rhodanskej tektonickej fáze, kedy sa začala aj vertikálna cirkulácia podzemnej vody. Vtedy sa začala formovať aj dnešná riečna sieť, ktorá sa viaže na okrajové časti územia a na nepriepustné horniny. Hlavný odvodňovací tok Silickej planiny je rieka Slaná, ktorá predstavuje bázu krasovatenia pre západnú časť. Pre centrálnu časť k.ú. Silická Jablonica je to tok Turňa, ktorá v podstate odvodňuje aj Horný i Dolný vrch. Výstupy werfenských hornín ovplyvňujú aj tok Turňu a preto je báza krasovatenia nad ňou. Z hľadiska výskytu podzemných vôd je Slovenský kras ojedinelým prírodným komplexom, ktorý sa vyznačuje až ich extrémnym bohatstvom, pričom sú významné aj z vodohospodárskeho hľadiska. Z tohto dôvodu je časť národného parku a jeho ochranného pásma vyhlásená za chránenú oblasť prirodzenej akumulácie vôd. Prúdenie podzemných vôd v masíve je pomerne zložitá. Infiltrované vody si najprv zachovávajú vertikálnu smer, ktorý sa neskôr zmení na horizontálne prúdenie.

Zvláštnosťou je sifonálne prúdenie. Rýchlosť prúdenia krasových vôd je významnou hydrogeologickou charakteristikou. Dôležitým poznatkom je skutočnosť, že zdržanie vôd v skrasovatenom karbonátovom masíve od doby infiltrácie až po odtok nedosahuje 50 dní. Autochtónna (infiltrovaná) krasová voda prestupuje sieťou podzemných kanálov ako potrubím až na úroveň dna dolín, kde z planín vystupuje v podobe tzv. krasových prameňov, resp. vyvieraciek. Krasové pramene sa dajú identifikovať na základe rôznych hydrologických charakteristík, teploty a chemizmu. Počas kvartéru menili odvodňujúce toky svoju polohu vo vertikálnom smere. Slaná prevažne akumulovala, čím zvyšovala úroveň podzemných vôd a tým aj horizontálnu cirkuláciu podzemnej vody. Tomuto vývoju zodpovedal aj vývoj jaskynných úrovní. Rozmiestnenie krasových prameňov ovplyvňuje morfológia nepriepustného podložia.

Povrchové vody - riešeným územím preteká riečka Turňa do ktorej sa vlieva Bazinský potok odvodňujúci severnú časť riešeného územia.

2.1.2.3 Klimatická charakteristika

Slovenský kras sa nachádza na rozhraní oceánskeho a kontinentálneho typu podnebia. Svojou strednou nadmorskou výškou 598 m leží na prechode medzi nížinným a horským typom podnebia, pričom závislosť od nadmorskej výšky je modifikovaná zvláštnosťou krasového reliéfu. Klíma je jednou z hlavných zložiek ktoré ovplyvňujú proces krasovatenia. V jednotlivých klimatických pásmach Zeme sa rôzne vplyvy môžu prejavovať nielen na rýchlosti krasovatenia, ale aj na tvorbe špecifických foriem reliéfu. Na predmetnom území je toto zbytočné rozoberať, keďže sa celé nachádza v jednom pásme. Jednotlivé klimatické prvky však môžu ovplyvniť proces krasovatenia: napr.: prevládajúci smer vetrov, v zimnom období podmienenie asymetrie krasových jám vďaka snehu (krasové jamy majú rôznu teplotu na dne a na okrajoch), ap. Dôležitou vecou je aj expozícia svahov jednotlivých planín. Slovenský kras patrí do mierneho kontinentálneho pásma s dostatkom zrážok pre proces krasovatenia. Klimaticky patrí riešené územie k.ú. Silická Jablonica k subtypu mierne kontinentálnej, mierne teplej a mierne vlhkej klíme horských plošín. Sú súčasťou planiny v nadm. výške od 400 – 700 m. Priemerné januárové teploty sú -4 až -6 °C, júlové 16 až 18 °C a ročná priemerná teplota je 22 °C. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje medzi 5,7 - 8,5 °C. Ročný úhrn slnečného svitu je 2040 až 2100 hodín. Priemerný počet letných dní v roku je 60 až 20, mrazových dní 110 až 170. Ročný úhrn zrážok je 650 – 800 mm. Maximálny počet zrážok je v júni. Počet dní so snehovou pokrývkou nad 1 cm sa pohybuje medzi 70 – 100 dňami. Trvalá snehová pokrývka je len 40 – 50 dní. Snehová pokrývka trvá 50 až 115 dní. Priemerné maximum snehovej pokrývky je 18 až 45 cm. Toto obdobie je dosť dôležité preto, že snehová voda má veľký obsah CO₂ a môže urýchľovať krasovatenie. Najvyšší obsah je v období jarného topenia sa snehu. Nevýhodou pre proces krasovatenia je to, že zrážky sú rovnomerne rozložené počas celého roka, a tak sa zvyšuje výpar a nedôjde vždy k priamemu styku zrážkovej vody s horninou. Prekážkou sú pôdy a vegetácia. Dôležité je poznať aj smer prevládajúcich zimných vetrov, ktoré usmerňujú rozloženie snehovej pokrývky a vytváranie závejov, čiže nahromadenie snehu, ktorý pri topení intenzívne rozpúšťa vápenec. Riešené územie patrí k oblastiam so zvýšenou búrkovou činnosťou. Relatívna vlhkosť vzduchu má opačný chod ako jeho teplota. Najvyššie hodnoty má v decembri, najnižšie v apríli až máji. Jar a začiatok leta bývajú na planinách vlhkejšie ako v dolinách, v jeseni opačne. Slovenský kras patrí do oblasti s dominantne prevládajúcim severným vetrom. Druhým najčastejším smerom vetra je južný vietor. V kotlinách je značné percento bezvetria. Následkom členitosti reliéfu sa smer vetra v nižších polohách prispôsobuje jeho tvárnosti. Južné svahy a úpätie Dolného vrchu sú za určitých poveternostných situácií postihované účinkom horských víchríc.

Isté klimatické rozdiely v širšom záujmovom území môžeme postrehnúť medzi západnou časťou Silickej planiny a Zádielskou i Jasovskou planinou. Keď sú v oblasti Silice priemerné ročné zrážky okolo 725 mm, tak na Zádielskej planine až 840 mm a v najvyšších polohách Horného vrchu okolo 990 mm ročne. Tieto rozdiely nemajú však veľkú úlohu pri reliéfovom procese. Dôležitejšie sú však klimatické rozdiely medzi stráňami, ktoré sú exponované na sever a stráňami s južnou expozíciou. Tieto rozdiely sa prejavujú aj na charaktere reliéfu.

Veterné pomery v záujmovej oblasti sú ovplyvnené predovšetkým orografiou. Priemerná rýchlosť vetra, vrátane bezvetria je pomerne nízka 2,3 až 2,8 m.s-1. Najvyššie rýchlosti sú dosahované začiatkom jari (3 až 3,3 m.s-1), najnižšie na jeseň 2,0 až 2,2 m.s-1. Z vývoja rýchlosti prúdenia vzduchu môžeme predpokladať, že v záujmovej oblasti prevládajú mierne až slabé prúdenia.

2.2 VAZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVAZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC KOŠICKÉHO KRAJA

Vo vzťahu k územnému plánu obce je nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou ÚPN – VÚC Košického kraja. V súlade s § 27, odst.6 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov je potrebné záväznú časť tejto územnoplánovacej dokumentácie v riešení územného plánu obce rešpektovať. Pre ÚPN – VÚC Košického kraja boli v roku 2004 obstarané Košickým samosprávnym krajom Zmeny a doplnky, ktoré boli schválené uznesením č.245/2004 a zmeny a doplnky záväznej časti boli vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č.2/2004.

Záväzné časti ÚPN – VÚC Košického kraja a schválených Zmien a doplnkov, ktoré je potrebné zohľadniť v riešení Územného plánu obce Silická Jablonica (znenie regulatívov prevzaté z VZN Košického samosprávneho kraja) :

2.V oblasti osídlenia, usporiadania územia a sídelnej štruktúry

- 2.1. podporovať rozvoj sídelnej štruktúry vytváraním polycentrickej siete centier osídlenia, ťažísk osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 2.6. formovať sídelnú štruktúru na regionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 2.7. rešpektovať pri novej výstavbe objekty obrany štátu a ich ochranné a bezpečnostné pásma,
- 2.13. podporovať ako ťažisko osídlenia tretej úrovne prvej skupiny;
  - 2.13.1. rožňavské ťažisko osídlenia,
- 2.16. podporovať vznik suburbánneho pásma okolo miest..., Rožňava, ...,
- 2.17. vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
- 2.18. podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
- 2.19. zachovávať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie,
- 2.20. vytvárať podmienky pre dobrú dostupnosť vidieckych priestorov k sídelným centráм, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí,

3. V oblasti sociálnej infraštruktúry

- 3.2. vytvárať podmienky pre rozvoj bývania vo všetkých jeho formách s cieľom zvyšovať štandard bývania a dosiahnuť priemer v kraji 340 bytov na 1 000 obyvateľov,
- 3.6. vytvárať podmienky pre rovnomerné pokrytie územia zariadeniami základnej zdravotnej starostlivosti pri uprednostnení prirodzených centier,
- 3.7. vytvárať podmienky pre rozširovanie siete zariadení sociálnej pomoci a sociálnych služieb pre občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
- 3.8. podporovať činnosť existujúcich a rozvoj nových zariadení v oblasti kultúry a umenia ako neoddeliteľnú súčasť kultúrnych tradícií a služieb obyvateľstvu.

4. V oblasti rozvoja rekreácie, kúpeľníctva a turistiky

- 4.1. považovať priestory..., Slovenský kras, Domica - Aggtelek, Betliar - Rožňava - Krásnohorské Podhradie, ...za priestory rekreácie a turistiky medzinárodného významu a vytvoriť územno-technické a dopravné podmienky na ich ďalší rozvoj,
- 4.5. považovať rekreačné priestory v južnej prihraničnej oblasti kraja susediacej s Maďarskou republikou (Domica - Aggtelek, Zemplínske vrchy - Sátoraljaújhely) za územia spoločného záujmu v oblasti turistiky a cestovného ruchu, ktoré budú vymedzené medzinárodnou dohodou,
- 4.6. rešpektovať poslanie národných parkov, považovať národné parky za národné dedičstvo a usmerňovať rozvoj na území národných parkov a ich ochranných pásiem s cieľom zachovať ich krajinný ráz, pričom;
  - 4.6.1. do schválenia územnoplánovacej dokumentácie obce
    - 4.6.1.1. neprekračovať hranice zastavaného územia obce novými rozvojovými zámermi okrem verejného technického a hygienického vybavenia územia,
    - 4.6.1.2. mimo zastavaného územia nerozširovať existujúce funkčné plochy a nezakladať nové urbanizované (zastavané) priestory,
  - 4.6.2. nové zariadenia cestovného ruchu a rekreácie prednostne umiestňovať do zastavaného územia obce,
  - 4.6.3. vytvárať podmienky na prednostné vybavenie technickou infraštruktúrou,
- 4.8. viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok,
- 4.10. rozvíjať a zvyšovať komplexnosť, štandard a kvalitu ponuky rekreačných a športových aktivít, služieb cestovného ruchu a turizmu všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu,
- 4.11. podporovať výstavbu nových stredísk cestovného ruchu a rekreácie len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou, resp. územnoplánovacím podkladom príslušného stupňa,
- 4.13. vytvárať podmienky pre rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov miest a väčších obcí budovaním rekreačných stredísk a zamerať sa na podporu budovania vybavenosti pre prímestskú rekreáciu v zázemí sídiel,
- 4.14. vytvárať podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a medzinárodného významu prepájajúce významné turistické centrá kraja.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody, ochrany kultúrnych pamiatok a ochrany pôdneho fondu

- 5.1. rešpektovať ochranu poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu ako faktor usmerňujúci urbanistický rozvoj kraja,
- 5.2. zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia, uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôbiť vedenie trás dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,
- 5.3. podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch,
- 5.4. rešpektovať kultúrne dedičstvo, predovšetkým chránením najcennejších objektov a súbory objektov s ich ochrannými pásmami:
  - územia lokalít zapísaných v Zozname svetového kultúrneho dedičstva,
  - územia pamiatkových rezervácií a pamiatkových zón a ich ochranné pásma,
  - objekty svetového prírodného dedičstva v území - jaskyne,
  - územia historických jadier miest a obcí,
  - známe lokality archeologických nálezísk,
  - národné kultúrne pamiatky, ich súbory a areály a ich ochranné pásma,
  - územia miest a obcí, kde je zachytený historický stavebný fond, ako aj časti rozptýleného osídlenia,
  - novodobé urbanistické a architektonické diela,
- 5.7. rezervovať vo výrobných zariadeniach plochy na uplatňovanie moderných ekologických technológií a prechod na spaľovanie zemného plynu, v prospech eliminovania príčin poškodenia životného prostredia,
- 5.8. v nadväznosti na systém náhrad pri vynútenom obmedzení hospodárenia rešpektovať pri hospodárskom využití prvky regionálneho územného systému ekologickej stability a požiadavky na ich ochranu a funkčnosť; z prvkov územného systému ekologickej stability vylúčiť hospodárske využitie týchto území, prípadne povoliť len extenzívne využívanie, zohľadňujúce existenciu cenných ekosystémov,
- 5.9. podmieniť usporiadanie územia z hľadiska aspektov ekologických, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinnej štruktúry,
- 5.10. rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia jeho prírodné danosti najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, v územiach patriacich do súvislej európskej sústavy chránených území a ich využívanie zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- 5.11. zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- 5.12. zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť a zvyšovať vododržnosť krajiny a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov,
- 5.13. zabezpečiť elimináciu stresových faktorov v chránených územiach prírody;
  - 5.13.1. vzdušné elektrické vedenia postupne ukladať do zeme,
  - 5.13.3. vytvárať podmienky pre postupnú zmenu pohonu dieselmotorových cestných

- a železničných vozidiel hromadnej dopravy na biopalivá a biooleje,
5.13.4. vytvárať podmienky pre prednostnú realizáciu verejného technického vybavenia v urbanizovaných priestoroch,
5.14. podporovať zmenu spôsobu využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu zatrávnením ornej pôdy ohrozovanej vodnou a veternou eróziou,

7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry

- 7.1. zvyšovať podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom dosiahnuť do roku 2010 úroveň celoslovenského priemeru,
7.3. rezervovať územia, pre vodné nádrže..., Jablonov na Turni ...,
7.4. na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou využívať prednostne zdroje podzemných vôd,
7.11. prednostne realizovať rekonštrukciu alebo výstavbu kanalizácií a čistiarní odpadových vôd v sídlach
7.11.4. nachádzajúcich sa v chránených vodohospodárskych oblastiach,
7.11.5. nachádzajúcich sa na území stredísk turizmu medzinárodného a adregionálneho významu,
7.13. vytvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike a pre intenzívnejšie využívanie distribuovanej výroby elektriny v zmysle smerníc EÚ,
7.15. chrániť koridory a územia pre výstavbu zariadení zabezpečujúcich zásobovanie elektrickou energiou, a to pre
7.15.7 vedenie 2 x 400 kV Moldava nad Bodvou – Maďarská republika,
7.16. chrániť koridor pre výstavbu zdrojového plynovodu súbežne s trasou medzištátneho plynovodu Bratstvo územím okresov ....Rožňava,

8. V oblasti hospodárstva

- 8.4. stabilizovať a revitalizovať poľnohospodárstvo diferencovane podľa poľnohospodárskych produkčných oblastí s prihliadnutím na chránené územia prírody a na existujúci funkčný územný systém ekologickej stability,
8.5. podporovať alternatívne poľnohospodárstvo v chránených územiach prírody a v pásmach hygienickej ochrany vodných zdrojov,
8.7. zabezpečiť starostlivosť o zachovanie a stabilizáciu plošnej výmery lesných pozemkov,
8.8. zabezpečiť zachovanie genofondu lesných drevín a udržanie priaznivej druhovej a vekovej štruktúry,
8.10. podporovať rozvoj tradičnej remeselnej výroby a nevýrobných činností súvisiacich s lesnou činnosťou ako integrovanú súčasť lesného hospodárstva, podporujúce rozvoj vidieka,
8.11. vychádzať v územnom rozvoji predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov,
8.12. vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia so zohľadnením špecifik jednotlivých regiónov kraja,
8.13. podporovať ďalšiu diverzifikáciu priemyselnej výroby, pričom osobitnú pozornosť venovať z hľadiska priemyselnej výroby zaostalým okresom..., Sobrance....,

9. V oblasti odpadového hospodárstva

- 9.1. vytvárať územné predpoklady pre zabezpečenie zneškodňovania nebezpečných odpadov ako podmienku ďalšieho rozvoja niektorých priemyselných odvetví,
- 9.2. koordinovať a usmerňovať výstavbu nových skládok tak, aby kapacitne a spádovo zabezpečili požiadavky na ukladanie odpadov v jednotlivých regiónoch kraja podľa ich špecifickej potreby,

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto :

5. Nadradená technická infraštruktúra

- 5.1. stavby vodných nádrží..., Jablonov na Turni ...,
- 5.7. stavby zariadení zabezpečujúcich zásobovanie elektrickou energiou
5.7.7. vedenie 2 x 400 kV Moldava nad Bodvou – Maďarská republika
- 5.8. stavba zdrojového plynovodu súbežne s trasou medzištátneho plynovodu Bratstvo územím okresov ... Rožňava,

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

Rozbor demografických charakteristík je spracovaný na základe celoštátnych sčítaní ľudí, domov a bytov (r. 1970, 1980, 1991 a 2001). Údaje z posledného sčítania v roku 2001 sú podľa Štatistického úradu SR – Krajská správa Košice.

Podľa dynamiky vývoja pohybu obyvateľstva (prírastok, úbytok) sú obce zaradené do štyroch kategórií:

Kategória obce	Priemerný ročný prírastok obyvateľstva
rýchlo rastúca	nad + 5 %
pomaly rastúca	+2 – + 5 %
stagnujúca	- 2 – +2 %
regresívna	pod -2 %

Údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva sú hodnotené v troch základných vekových skupinách:

- predproduktívny vek 0 – 14 rokov
- produktívny vek muži 15 – 59 rokov, ženy 15 - 54 rokov
- poproduktívny vek muži 60 a viac rokov, ženy 55 a viac rokov.

Zmenšovanie podielu mladšej populácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie. Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva, označený ako index vitality, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade.

Podľa dosiahnutej hodnoty indexu vitality sa obyvateľstvo zaraďuje do 6-tich typov populácie:

Hodnota indexu vitality	Typ populácie

Nad 300	veľmi progresívna (rýchlo rastúca)
201 – 300	progresívna (rastúca)
151 – 200	stabilizovaná rastúca
121 – 150	stabilizovaná
101 – 120	stagnujúca
Menej ako 100	regresívna (ubúdajúca)

2.3.1 Demografia

K 31.12.2005 žilo v obci Silická Jablonica 225 obyvateľov, čo predstavuje 0,36 % z celkového počtu obyvateľov okresu Rožňava.

Celková rozloha katastrálneho územia obce je 2557 ha, priemerná hustota osídlenia 9 obyvateľov na 1km².

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1980 – 2005

Rok sčítania	1980	1991	2001	2005
Počet obyvateľov	393	307	254	225
Prírastok obyvateľov		- 86	- 53	- 29
Index rastu		78,12	82,74	88,58
Ø ročný prírastok		- 1,99 %	- 1,73 %	- 2,85 %

Vývoj počtu obyvateľstva v obci Silická Jablonica za obdobie rokov 1980 až 2005 zaznamenával neustály a výrazný pokles počtu obyvateľov, priemerný ročný úbytok dosahoval hodnoty od - 1,73 % do - 2,85 %. Vysoký prirodzený ako aj migračný úbytok po roku 2001 zaradil obec do kategórie regresívneho sídla.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v období rokov 1991 – 2005

Rok	Počet obyvateľov				Index vitality
	Spolu	Vekové skupiny			
		predproduktívny	produktívny	poproduktívny	
1991 abs.	307	54	146	107	50,50
%	100	17,59	47,55	34,85	
2001 abs.	254	29	141	84	34,50
%	100	11,42	55,51	33,07	
2005	225	20	140	65	30,80
%	100	8,89	62,22	28,89	

¹⁾ údaj podľa SODB

Vývoj vekovej štruktúry (predproduktívne, produktívne, poproduktívne obyvateľstvo) v obci Silická Jablonica za obdobie rokov 1991 až 2005 poukazuje na starnutie obyvateľstva. Podľa SODB v roku 1991 tvorili obyvatelia v predproduktívnom veku 17,59 %, do roku 2005 klesol ich podiel na 8,89 %, v produktívnej vekovej skupine došlo k nárastu o 14,67 %.

Dosiahnuté hodnoty indexu vitality sú počas celého sledovaného obdobia pod hodnotou indexu 100, čo charakterizuje regresívny (ubúdajúci) typ populácie. Priemerný vek obyvateľstva v roku 1991 bol 42,7 rokov, v roku 2001 sa zvýšil na 45,4 rokov.

Podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2005 v obci tvoria ženy 53,33 % z celkového počtu obyvateľov.

Podľa vzdelanostnej štruktúry základné vzdelanie má ukončených 35,43 % obyvateľov, učňovské bez maturity 9,84 %, stredné odborné s maturitou 20,47 % a vysokoškolské 2,76 % obyvateľstva. Z náboženského vyznania prevláda reformovaná kresťanská cirkev (88,98 %). Údaje sú podľa SODB 2001.

V zmysle „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025“ (Výskumné demografické centrum INFOSTAT Bratislava 2004) a doterajšieho vývoja obyvateľstva možno očakávať nasledovný demografický vývoj obce:

Návrh pre obec Silická Jablonica :

Podľa už spomínanej „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025“ v okrese Rožňava dochádza k postupnému úbytku obyvateľstva, pričom ide o prirodzený úbytok, migračný pohyb stagnuje. V súčasnosti vykazuje okres 21,42 %-nú mieru nezamestnanosti, ktorá patrí k najvyšším na Slovensku. Chýbajú ženské pracovné príležitosti, málo je rozvinutý drevársky priemysel (obrovským zdrojom surovín sú lesy, ktoré zaberajú takmer dve tretiny rozlohy okresu). Pre zvýšenie pracovných príležitostí je dôležité zrealizovať plánovaný priemyselný park v strednodobom horizonte a vytvoriť priaznivejšie ekonomické podmienky pre rozvoj strojárského priemyslu v okrese, čím môže dôjsť k zlepšovaniu demografického potenciálu.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov v obci Silická Jablonica sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 5 ‰ za rok.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2025

Rok	2001	2005	2010	2015	2020	2025
Silická Jablonica	254	225	231	236	242	248

Pre porovnanie uvádzame prognózu demografického vývoja za okres Rožňava a za Košický kraj:

Okres Rožňava:

2005 - 2010 úbytok	- 87 obyvateľov
2010 - 2015 úbytok	- 163 obyvateľov
2015 - 2020 úbytok	- 380 obyvateľov
2020 - 2025 úbytok	- 606 obyvateľov
2005 - 2025 úbytok spolu (- 1,00 ‰/rok).....	- 1 236 obyvateľov

Košický kraj (NUTS 2):

2005 - 2010 prírastok.....	+ 9 993 obyvateľov
2010 - 2015 prírastok.....	+ 8 375 obyvateľov
2015 - 2020 prírastok.....	+ 4 836 obyvateľov
2005 - 2020 prírastok spolu (+3,00%).....	+ 23 204 obyvateľov

Pri zohľadnení súčasného trendu vo vývoji obyvateľstva v Silickej Jablonici treba pre navrhované obdobie do roku 2025 uvažovať s nárastom počtu obyvateľov:

rok 2005 spolu..... 225 obyvateľov
 2005 - 2025 ..... + 23 obyvateľov
rok 2025 spolu..... 248 obyvateľov

Napriek nepriaznivému demografickému vývoju v okrese Rožňava, môžeme v obci pre dlhodobú demografickú prognózu uvažovať s prírastkom obyvateľstva. Ten bude závisieť od orientácie a pripravenosti obce ponúknuť nové lokality pre investičnú a bytovú výstavbu, vytvorenie nových pracovných príležitostí v samotnej obci, ako aj výraznými investičnými akciami v rámci regiónu.

2.3.2 Bytový fond

- Ku dňu Sčítania obyvateľov domov a bytov v roku 2001 bolo v obci spolu 153 bytov, z toho:
- domy spolu 140
  - trvale obývaných 95 bytov
  - z toho v rodinných domoch 91 bytov, v bytovom dome 2 byty a 2 byty v inej budove
  - v obci je 58 neobývaných bytov, z toho 51 v rodinných domoch, 6 v bytovom dome, 1v inej budove, 9 je určených na rekreáciu

Vývoj počtu trvale obývaných bytov v rokoch 1970 – 2001

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001
Počet trvale obývaných bytov	139	126	112	95
Prírastok bytov	- 13	- 14	- 17	
Počet bytov/1 000 obyv.	276,9	320,6	364,8	374,0
Okres Rožňava	263,8	293,7	312,8	315,5
Košický kraj	247,6	273,6	297,9	296,8
SR			370,0	353,5

Za obdobie rokov 1970 až 2001 dochádza v obci k úbytku bytového fondu. Z rozboru základných charakteristík bytového fondu, možno konštatovať, že ukazovateľ počtu bytov /1 000 obyvateľov sa pohyboval nad okresným, krajským a celoslovenským priemerom. V počte obyvateľov na jeden byt dochádzalo k poklesu, kde dosiahnuté hodnoty boli lepšie ako celoslovenský priemer.

Vývoj obložnosti v rokoch 1970 - 2001

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001
Obložnosť (obyv./ byt)	3,61	3,12	2,74	2,67
Okres Rožňava	3,79	3,40	3,20	3,17
Košický kraj	4,04	3,65	3,36	3,37
SR				2,83

Priemerný vek rodinných domov je 39 rokov, bytových domov 36 rokov. postavené sú prevažne z materiálov kameň a tehla. Priemerný počet obytných miestností na jeden byt je 3,21.

Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby

Obec	1899 a nezistené	1900- 1919	1920- 1945	1946- 1970	1971- 1980	1981- 1990	1991- 2001	spolu
Silická Jablonica	2	1	10	49	20	7	6	95
%	2,11	1,05	10,53	51,58	21,05	7,37	6,32	100

Z uvedeného prehľadu o dobe výstavby možno konštatovať, že v rokoch 1946 – 1970 bol najväčší nárast bytovej výstavby až 49 rodinných domov (51,58 %), v ďalších rokoch dochádza postupne k znižovaniu bytovej výstavby.

Vo všeobecnosti po roku 1991 dochádza k útlmu bytovej výstavby, kde prírastky pozostávali len z dokončovania bytov. Po roku 1996 boli evidované 3 novopostavené rodinné domy.

Z uvedeného prehľadu o dobe výstavby možno konštatovať, že v rokoch 1946 – 1970 bol najväčší nárast bytovej výstavby až 49 rodinných domov (51,58 %), v ďalších rokoch dochádza postupne k znižovaniu bytovej výstavby.

Vo všeobecnosti po roku 1991 dochádza k útlmu bytovej výstavby, kde prírastky pozostávali len z dokončovania bytov. Po roku 1996 boli evidované 3 novopostavené rodinné domy.

Vo vzťahu k prognóze vývoja obyvateľstva a potrebám rozvoja bytovej výstavby v obci je potrebné sa zamerať na obnovu existujúceho bytového fondu, zvýšenie jeho kvality a modernizáciu. Rozvoj bývania navrhnúť tak, aby boli v roku 2025 pri predpokladanom zvýšení počtu obyvateľov na 248 dosiahnuté tieto ukazovatele:

- počet obyvateľov na jeden byt 2,76
- počet bytov na 1 000 obyvateľov 361,8

čo sú odporúčané hodnoty pre okres Rožňava v roku 2025 (Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC KK 2004), to znamená, že v roku 2025 počet bytov má byť cca 94 b.j. Vzhľadom na to, že už v súčasnosti je uvedený počet bytov dosiahnutý, pri návrhu rozvoja bývania v obci do roku 2025 je potrebné:

- navrhnuť výstavbu rodinných domov na voľných prielukách a potenciálnych plochách v rámci zastavaného územia, ako náhradu za prestárly a nevyhovujúci bytový fond, resp. ako ponukové plochy,
- navrhnuť funkčné a priestorové regulatívy pre existujúce a navrhované obytné plochy.

Návrh pre obec Silická Jablonica

V obci sú navrhované nové plochy pre výstavbu bytov:

Bytová zástavba - na voľných prielukách a potenciálnych plochách v rámci zastavaného územia i mimo zastavané územie obce:

V obci sa navrhujú pre výstavbu rodinných domov tieto disponibilné lokality v zastavanom i mimo zastavaného územia do r. 2025:

Lokalita	Počet navrhovaných plôch pre rodinné domy		
	V zast. území	Mimo zast. územia	Spolu
Lokalita – Za kostolom - sever	20	0	20
Lokalita – Prieluky / Rozptyl	5	0	5
1.etapa - navrhovaný počet spolu	25	0	25
2.etapa - Lokalita pri obecnom úrade	0	20	20
Rezervná plocha – Lokalita za obecným úradom	20	18	38

z toho sociálne bývanie:	0	0	0

Stav obyvateľov v roku 2005		Predpokladaný stav 2025 (medziročný prírastok obyvateľov 20 %)	Podľa disponibilných plôch v územnom pláne
1.etapa	225 obyv.	248 obyv.	300 obyv
2.etapa	225 obyv.	248 obyv.	285 obyv

1.etapa - navrhovaný prírastok RD je 32 % z disponibilných lokalít t.j. 8 RD

2.etapa - navrhovaný prírastok RD je 32 % z disponibilných lokalít t.j. 6 RD

Navrhovaný počet bytových jednotiek (RD) a obyvateľov

Byty				Obyvatelia	
Stav bytov v roku 2005		Navrhovaný prírastok	Navrhovaný stav	Obložnosť	Počet obyvateľov podľa dispomobilných plôch
1.etapa	95	8	102	3.0	300
2.etapa	95	6	101	3.0	285

Rekapitulácia

Dôsledné využitie existujúcich prieluk na novú výstavbu je však podmienené obmedzeným trhom jednotlivých parciel vlastníckmi pôdy.

Intenzifikácia zastaveného územia má predpoklady vytvoriť spolu 25 nových bytových jednotiek – rodinných domov (1.etapa) a 38 nových bytových jednotiek formou rodinných domov (2.etapa).

Nároky nového demografického vývoja pri obložnosti bytovej jednotky – rodinného domu/3,0 predstavujú navrhovanú potrebu bytových jednotiek.

Záver

Po zhodnotení trhovej situácie, vlastníckych vzťahov v obci Silická Jablonica, v oblasti nehnuteľností nie je možné predpokladať dosažiteľnú ponuku stavebných pozemkov v prielukách.

Staré domy navrhujeme na rekonštrukciu, prípadne na asanáciu a výstavbu nových objektov. Tento fond nie je dostatočný pre možný rozvoj obce. V obci je nevyhnutné vytvoriť podmienky trhu so stavebnými pozemkami, čo znamená vytvorenie väčšej ponuky stavebných pozemkov, ako je predpokladaná potreba vyvedená z demografického rastu obyvateľov, vzhľadom na potenciálny rozvoj obce v oblasti turistiky a cestovného ruchu.

Vymenované dôvody predurčujú zväčšiť počet stavebných pozemkov v záujme vytvorenia dlhodobej trhovej ponuky nasledovne: nové stavebné pozemky (1.varianta – 25 BJ, 2.varianta – 38 BJ).

Návrhu ÚPN obce rozdeľuje návrh nových bytových jednotiek do dvoch etáp postupnosti využitia stavebných pozemkov. Prvá etapa charakterizuje aktuálnu potrebu nových stavebných pozemkov, druhá etapa je výhľadom.

Etapa výstavby	1. etapa	2. etapa	Rezervná plocha
Bytové jednotky	25	20	38

Ekonomické rozvojové predpoklady

Obec sa nachádza v dostupnej vzdialenosti k mestu Rožňava ako miestu pracovných príležitostí. Ekonomický stav obce je založený na dochádzke za prácou, domáce pracovné príležitosti zabezpečuje poľnohospodárstvo a drobné výrobné prevádzky. Návrhom je vytvoriť podmienky pre turistiku a agroturistiku.

3. RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE

3.1.1 Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia

Do sféry rozvojových záujmov obce patrí Národný park Slovenský kras. Územie obce leží v jeho ochrannom pásme, ktoré je súčasťou súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000. Do riešeného územia zasahuje projekt týkajúci sa cyklotrás – 029 cyklotrasa Slovenský kras a 8715 spojka Hrušov štátna hranica s Maďarskom.

Širšie vzťahy tohto zamerania vytvárajú pozitívne predpoklady rozvoja obce. Obec Silická Jablonica patrí k rázovitým obciam s bohatou ľudovou kultúrou. Nachádza sa v spádovom zázemí obce Jablonov nad Turňou. Územné vzťahy je potrebné posudzovať vo väzbe na mesto Rožňava, z hľadiska susedných obcí je dôležitá väzba na k. ú. Hrušov a Jablonov nad Turňou.

Väzby obce na záujmové územie

Susedí s katastrálnymi hranicami obcí: v západnej časti s obcou Silica, v severnej časti s obcou Krásnohorská Dlhá Lúka, v severnej a severovýchodnej časti s obcou Hrušov a z južnej časti so št. hr. Maďarská republika. Dopravné a pracovné väzby sú na mesto Rožňava

Obec Silická Jablonica leží cca 25 km južne od okresného mesta Rožňava. Stred intravilánu obce pretína cesta III/050163 Jablonov n. Turňou – Silická Jablonica. Cesta tr. III/050163 sa v obci Jablonov n. Turňou pripája na cestu tr. I/50 (E571) .

Kat. územím neprechádza železničná trať.

Katastrom obce prechádza VVN 400 kV V4427 a VN 22 kV el. vedenie č. 403. V zastavanom území obce sa nachádzajú dve distribučné transformačné stanice.

Obec je plynofikovaná. Dodávka plynu je zabezpečená z jestvujúcej RS 300/2/1 - 463.

Obec je v súčasnosti zásobovaná pitnou vodou z vodného zdroja. Prírodné zásobovacie vodovodné potrubie je DN 150. Rozvod vodovodného potrubia v obci je DN 110 PVC.

Kanalizačná sieť nie je vybudovaná.

Obec Silická Jablonica je súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Jablonov nad Turňou. Z obce Jablonov nad Turňou vedie trasa prípojného telekomunikačného kábla do obce Silická Jablonica.

Mobilní operátori - Bezdrôtové telefónne spojenie zabezpečuje na území obce spoločnosť T Mobile Slovensko, a.s. Priamo v katastrálnom území obce sa nachádza ZS a RR bod tejto spoločnosti na pokrytie

verejnej rádiatelefontnej siete. Spoločnosť Orange Slovensko a.s. na území obce má lokalizovaný vysielač vo východnej časti zastavaného územia obce.

V súčasnej dobe je príjem rozhlasového a televízneho signálu zabezpečený prostredníctvom individuálnych antén cez televízny vykryvač lokalizovaný v katastrálnom území obce Silická Jablonica. Príjem programu je prenášaný aj družicami cez individuálne parabolické antény.

3.1.2 Územný priemet ekologickej stability krajiny, zásady ochrany a využívania osobitne chránených častí prírody a krajiny

Pri hodnotení katastrálneho územia Silická Jablonica vo vzťahu k ekologickej stabilite tohto územia sa vychádzalo z nasledovných faktorov:

Faktory podporujúce ekologickú stabilitu

Tieto faktory sa opierajú o hodnotenie súčasnej krajinnej štruktúry z hľadiska intenzity premien a narušenia prírodných a prírode blízkych krajinných prvkov. Sú to prvky, ktoré najviac spĺňajú funkciu ekostabilizačných prvkov, napr. lesný porast, vodné plochy, mokrade, jazerá, ďalej sú to lúky a úzkopásové polia s krovinami, tvoria zároveň vhodné podmienky pre rôznorodosť foriem života, sú jedným z podkladov pre zabezpečenie veľmi dobrej ekologickej kvality územia. Vyčleňuje sa nasledovných 5 stupňov:

- I. stupeň – prirodzená a prírode blízka vegetácia s vysokou biologickou diverzitou, alebo plochy s veľkým predpokladom pre zachovanie biologicky významných, vzácných alebo ohrozených druhov rastlín a živočíchov alebo ich spoločenstiev,
- II. stupeň – poloprirodzená a prírode blízka vegetácia s veľkou diverzitou druhovou a štrukturálnou, plochy umožňujúce zachovanie významných druhov genofondu a biodiverzity s predpokladmi prirodzenej sukcesie,
- III. stupeň – antropicky podmienená vegetácia s prírodnými prvkami a trvalé poľnohospodárske kultúry s vysokou biodiverzitou,
- IV. stupeň – antropicky podmienená vegetácia synantropného charakteru a veľkoplošné poľnohospodárske monokultúry s malou biodiverzitou,
- V. stupeň – plochy s devastovanou vegetáciou alebo bez vegetácie, technické diela a urbanizované plochy.

Faktory znižujúce ekologickú stabilitu

V riešenom území sme zistili nasledovné negatívne javy a stresové faktory:

- konštrukcia elektrických stĺpov s vodorovným usporiadaním vodičov nebezpečná svojou konštrukciou
- cestná doprava - líniová bariéra
- zastavané územia
- čiastočná regulácia toku Turňa

Verejná cestná dopravná sieť prechádzajúca územím je nadradeného významu a slúži všetkým obyvateľom. Účelové komunikácie (poľné a lesné cesty) so súvisiacimi stavbami slúžia na sprístupnenie pozemkov a patria medzi spoločné zariadenia. Železničná trať a vodná doprava sa v riešenom území ani v blízkom okolí nenachádza. Cestná doprava tu tvorí jedinou prepravnú možnosť.

Výstavba diaľnic, rýchlostných komunikácií, nových ciest I. až IV. triedy, ani výstavba miestnych komunikácií sa neplánuje.

Faktory znižujúce ekologickú stabilitu predstavujú syntetickú vlastnosť územia charakterizovanú rôznym počtom negatívnych dopadov – stresových faktorov, ktorých účinok sa zväčšuje ich kumuláciou a veľkosťou areálu pôsobenia. Sú to vlastne všetky zastavané plochy s najväčšou koncentráciou ohrozujúcich socioekonomických javov, kde sa prelínajú obytné, dopravné, priemyselné a energetické zóny. Stresovú záťaž riešeného územia sme hodnotili v päťstupňovej škále a opiera sa o hodnotenie účinku negatívnych faktorov podľa ich druhu a predpokladaného synergického účinku na krajinu:

- I. stupeň – územie s veľmi malou antropickou záťažou, stresové faktory sa tu vyskytujú v obmedzenej miere, najčastejšie iba ako bodové alebo líniové faktory lokálneho významu,
- II. stupeň – územie s malou antropickou záťažou, územie zaťažené prevažne iba jedným bodovým, líniovým alebo plošným prvkom s malým rozsahom bez kumulácie viacerých stresových faktorov,
- III. stupeň – územie so strednou antropickou záťažou, územie zaťažené 2 alebo 3 líniovými, príp. rozsiahlejšími plošnými stresovými faktormi alebo je tu kumulácia líniových, plošných a bodových prvkov,
- IV. stupeň – územie s veľkou antropickou záťažou, kumulácia viacerých stresových faktorov s väčším plošným rozsahom,
- V. stupeň – územie s veľmi veľkou antropickou záťažou, kumulácia viacerých stresových faktorov s veľmi veľkým plošným rozsahom s prevahou priemyselných plôch.

Súčasnú krajinnú štruktúru riešeného územia predstavuje Silická planina - je najväčšou z planín Slovenského krasu. Rozprestiera sa v jeho centrálnej resp. južnej časti. Nachádza sa na území dvoch štátov - Slovenskej a Maďarskej republiky. Planinu je možné účelovo (vzhľadom na geologické pomery) rozdeliť na severnú a južnú časť. Povrch Silickej planiny tvorí vlastne náhorná vápencová plošina. V severnej časti dosahuje výšku okolo 679 m n. m. (Malý vrch), v južnej okolo 500 m n. m. Územie planiny je zo západu veľmi ostro ohraničené kaňonom Slanej, z juhu Rimavskou kotlinou, zo severu ohraničenie tvoria strmé stráne, ktoré oddeľujú planinu od Rožňavskej kotliny a od východnejšie situovaných planín je Silická planina geomorfologicky oddelená depresiou (sedlom) Sorošky resp. západným uzáverom Turnianskej kotliny. Od planiny Dolného vrchu ju oddeľuje výrazný zlom - rozhranie na povrch vystupujúcich werfénkových hornín (bridlice spodného triasu) a wettersteinských vápencov v oblasti vyvieracky Studňa pri hradnom buku VJV od Silickej Jablonice.

Výsledkom je 5 stupňov ekologickej stability:

I.stupeň	- veľmi vysoká ekologická stabilita
II.stupeň	- vysoká ekologická stabilita
III. stupeň	- stredne vysoká ekologická stabilita
IV.stupeň	- malá ekologická stabilita
V.stupeň	- veľmi malá ekologická stabilita

Na riešenom území prevažuje II. stupeň, ktorý je miestami kombinovaný s I. stupňom. Územie je charakteristické krasovým reliéfom, ktorý je určujúcim faktorom vývoja jednotlivých krajinných prvkov daného územia. Krajinné prvky, ktoré predstavujú krasovú krajinu, majú množstvo špecifických vlastností, ktoré dávajú územiu osobitý ráz veľmi odlišný od nekrasových území. Od morfológie a vlastností podložia závisí aj charakter ostatných fyzicko-geografických prvkov krajiny, a to pôd, vegetácie, vody a klímy. Ale aj klíma, voda,

vegetácia a pôdna pokrývka usmerňujú súčasný reliéfový proces a vplyvajú na rýchlosť krasovatenia a vývoj foriem.

Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií, vyjadrujúcich kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území. Pre praktickú využiteľnosť je stanovená základná jednotka územného celku – katastrálne územie, v ktorom je hodnotený stupeň ekologickej stability (SES) podľa miery ekologickej kvality vegetácie a jej zastúpení v katastrálnom území.

Výpočet stupňa ekologickej stability (SES) bol získaný váhovým koeficientom podľa vzťahu:

$$SES = \frac{P_{op}.ES_{op} + P_{ZA}.ES_{ZA} + P_{TT}.ES_{TT} + P_{LE}.ES_{LE} + P_{VO}.ES_{VO} + P_{ZP}.ES_{ZP} + P_{OSP}.ES_{OSP}}{CP_{KÚ}}$$

kde P_{op} - plocha ornej pôdy v katastrálnom území = 46,7 ha
 ES_{op} - ekologický stupeň ornej pôdy (priemerná hodnota je 0,77)
 P_{vo} - plocha viníc = 5,0 ha
 ES_{vi} - ekologický stupeň viníc (1,00)
 P_{ZA} - plocha záhrad = 23,1 ha
 ES_{ZA} - ekologický stupeň záhrad (3,0)
 P_{OS} - plocha ovocných sádov = 0,0 ha
 ES_{OS} - ekologický stupeň ovocných sádov (2,0)
 P_{TT} - plocha trvalých trávnatých porastov 561,4 ha
 ES_{TT} - ekologický stupeň trvalých trávnatých porastov (4,0)
 P_{LE} - plocha lesov = 1879,0 ha
 ES_{LE} - ekologická stabilita lesných porastov (5,0)
 P_{VO} - plocha vodných plôch 3,8 ha
 ES_{VO} - ekologický stupeň vodných plôch (4,0)
 P_{ZP} - plocha zastavaného územia = 29,9 ha
 ES_{ZP} - ekologický stupeň zastavaného územia (1,0)
 P_{OSP} - ostatná plocha = 7,7 ha
 ES_{OSP} - ekologický stupeň ostatných plôch (0,50)
 $CP_{KÚ}$ - celková plocha katastrálneho územia = 2556,6 ha

SES - stupeň ekologickej stability

SES = 4,5

Na základe tejto klasifikácie sme získali priemernú hodnotu stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie obce Silická Jablonica. Táto hodnota vyjadruje kvalitatívnu mieru ekologickej stability. Hodnota stupňa ekologickej stability 4,5 nám vyjadruje, že riešené územie patrí do krajiny s vysokým stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území sú plochy ekologicky najstabilnejšie.

SES vyjadruje sprostredkovane stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (hodnota krajinoekologickej významnosti) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajiny štruktúry v konkrétnom katastrálnom území.

Krasové územia sú oblasťami, v ktorých geologická stavba zásadne ovplyvňuje a podmieňuje ich využívanie. Tieto územia sú veľmi citlivé na narušenie ekologickej rovnováhy vyvolané antropogénnou

činnosťou. Silická planina patrí z pohľadu množstva antropogénnych činiteľov, nepriaznivo pôsobiacich na životné prostredie, potenciálne k najviac ohrozeným územiám NP Slovenského krasu. Silická planina je krasovou oblasťou, ktorá sa nachádza na území dvoch štátov – Slovenskej republiky a Maďarskej republiky. Na území nášho štátu je podstatná časť tejto krasovej planiny, ktorá je súčasťou NP – Slovenský kras.

4. URBANISTICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

4.1.1 Zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia

Obec Silická Jablonica sa nachádza pod východnými svahmi Silickej planiny, v údolí riečky Turňa (pramenná oblasť Turňa). V Zbojníckej jaskyni pod Sokolím hradom sa našli dôkazy o živote človeka v neolite.

Prvá písomná zmienka o Silickej Jablonici pochádza z roku 1386 v podobe Zedlyche. 1402 Jabloncha Zedliche, 1750 Jabloncza, 1920 Jablonica, 1927 Jablonca, 1948 Silická Jablonica; maď. Jablonca. Obec patrila do Turnianskej a v 19. storočí do Abovsko-turnianskej župy, rodine Bebekovcom z Plešivca. R. 1427 mala 58 port. Od pol. 16. stor. bola súčasťou panstva Turňa. R. 1828 mala 136 domov a 695 obyvateľov. Obec bola 1938 –45 pripojená k Maďarsku.

Zo stavebných pamiatok sa zachovali dve sakrálne stavby. Reformovaný kostol, ktorý bol dostavaný v roku 1789. Pôvodne bol postavený bez veže. Veža bola pristavaná až v 19. storočí. Vzácnym prvkom interiéru je kazateľnica z konca 18. storočia.

Rímskokatolícky Kostol Povýšenia sv. Kríža bol postavený v roku 1867 v neogotickom štýle. Na jeho mieste pôvodne stál neskorogotický kostol z roku 1500.

Obec je východiskovým miestom túr na Silickú planinu a na planinu Dolný vrch. Obcou prechádza žltá turistická trasa vedúca od sedla Soroška, cez Gombaseckú jaskyňu, Slavec až do Kružnej. Kataster obce je známym poľným revírom.

Prepojenie obce je po ceste III/050 163 Jablonov nad Turňou – Silická Jablonica. Cesta III/050 163 sa v obci Jablonov nad Turňou pripája na cestu tr. I/50 (E50) št. hr. Ukrajina – Sobrance – Košice – Zvolen.

4.1.2 Stanovenie základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce

Katastrálne územie obce Silická Jablonica je situované cca 28.5 km južne od okresného mesta Rožňava, 54 km západne od mesta Moldavy n. Bodvou a 26 km od okresného mesta Plešice.

Pre širšie záujmové územie je charakteristický pahorkatinový až hornatinový ráz územia. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 220 m.n.m. (potok Turňa) po 608 m.n.m. (Mala Mela). Riešené katastrálne územie má celkovú výmeru 2 556,6 ha.

Riešený priestor podľa geomorfologického členenia SR / E. Mazúr, M.Lukniš / je súčasťou alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy - Karpaty, provincia – Západné Karpaty, subprovincia Vnútorne Západné Karpaty, oblasť Slovenské Rudohorie, celok Slovenský kras, oddiel: Silická planina.

Dominanty obce

Medzi najviac vnímateľnú dominantu obce môžeme považovať Rímskokatolícky kostol (sv. Petra a Pavla) a kostol reformovanej cirkvi s opevnením. Neoddeliteľnou súčasťou obce je objekt ľudovej architektúry „Dom ľudový s hospodárskou časťou“. Všetky menované dominanty sú evidované v Ústrednom

zozname pamiatkového fondu.

K novodobým dominantám môžeme začleniť stožiar verejnej rádiotelefontnej siete spoločnosti Orange Slovensko a.s. a televízny vysielateľ.

4.1.3 Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch

4.1.3.1 Obytná zástavba

V obci výrazne prevláda 1 – 2 podlažná zástavba rodinnými domami (prevažne povojnová zástavba). Stavby sú situované okolo ciest a spravidla majú predzáhradku. V zadnej časti dvorov sa nachádzajú prístavky a stavby, ktoré súvisia s drobnochovateľstvom a s poľnohospodárskou činnosťou majiteľa. Väčšina domov je v dobrom stavebno - technickom stave. Domy majú prevažne manzardové a sedlové strechy. Zástavba poväčšine pozostáva z domov, ktoré boli postavené po roku 1945.

V obci sú zachovalé domy predstavujúce typickú ľudovú architektúru z konca minulého a začiatku tohoto storočia. Medzi architektonicky hodnotné stavby z tohto obdobia môžeme považovať dom číslo popisné 11 - dom evidovaný v ÚZPF, 4,12, 22, 51, 65, 68, 70, 95, 102, 103, 104, 105, 107, 124). Domy sú orientované priechelím do ulice.

V obci sú dva typy domov. Domy, ktoré majú typické znaky charakteristické pre lokalitu „Gemera a dolného Zemplínu,“ – zachované domy s portikom, so stĺpovým podsténím, s čelnou galériou a s valbovou strechou. Domy, ktoré majú na priecheli štítovú stenu sú domy, ktoré majú vstupnú bránu a oplatenie zalícované s múrom fasády. Najzaujímavejším prvkom je priechelie domu – dvojsové so štítom. Na priecheli – na štíte, sú dva malé ozdobné otvory, ktoré sú pravdepodobne pozostatkom „čiernych kuchýň“. Niektoré domov so štítom nemajú stĺpové podsténie. K takýmto typom patrí aj dom č. 11, ktorý je zaradený k národným kultúrnym pamiatkam.

Oba typy domov sú trojpriestorové domy z pálenej a nepálenej tehly z prvej tretiny 20. Storočia. Stavby postavené v predvojnovom a povojnovom období sú prevažne po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii. Niektoré sú však v havarijnom stave vrátane domu, ktorý je zaradený do zoznamu NKP.

Návrh

Z hľadiska urbanistickej kompozície sa navrhuje obec rozvíjať v súlade s jej terajšou kompozičnou štruktúrou formou ulicovej zástavby. V návrhu územného plánu obce je navrhované:

Pre rozvoj bytovej výstavby je navrhované prioritne zastavať voľné parcely v existujúcej zástavbe nachádzajúce sa v prielukách, ako nezastavané, prípadne ktoré vzniknú asanáciou pôvodnej zástavby. Nové plochy sú navrhované v častiach s existujúcou komunikáciou, prípadne inou technickou infraštruktúrou, alebo v miestach jej plánovaného umiestnenia.

V 1. variante navrhujeme pre zástavbu „Lokalitu za kostolom“ a „Lokalita – Prieluky / Rozptyl“.

V 2. variante navrhujeme pre zástavbu „Lokalitu pri obecnom úrade“.

Pri všetkých novostavbách a rekonštrukciách rodinných domov navrhujeme vychádzať z princípov uplatňovania regionálnych prvkov so šikmými strechami, rešpektujúc merítko a výraz týchto stavieb a zlatí s ich funkčnou vybavenosťou. Pri samostatne stojacích domoch navrhujeme objekty orientovať na úzkych pozemkoch štítom do ulice. Tento princíp navrhujeme uplatňovať aj v samotnom materiálovom prevedení.

Navrhované obmedzenia pre jestvujúcu zástavbu, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti ochranného pásma VN elektrického vedenia 22 kV sa stanovujú podmienky v zmysle § 36 ods. 15 zákona č. 656/2004 Z.z. o energetike.

4.1.3.2 Regulácia štruktúry zástavby

Lokality navrhované v súčasne zastavanom a mimo zastavané územie obcí do r. 2025

maximálna podlažnosť	1 nadzem. podlažia a obytné podkrovia,
veľkosť pozemkov	1000 – 1500 m ²
šírka stavebného priestoru	18 m, 9 (16) m od osi prístupovej komunikácie
šírka uličného priestoru	10 - 12 m
doporučené využitie	polyfunkčné rodinné domy, bývanie, služby, komerčná vybavenosť
doplnková funkcia	drobné doplnkové objekty
nedoporučené funkcie a činnosti	v predzáhradkách výsadba hospodárskej zelene

Stavby pre chov drobného zvieratstva umiestňovať na pozemkoch rodinných domov, pokiaľ je prevádzka takých stavieb hygienicky nezávadná, alebo spĺňajú nasledovné požiadavky:

- objekty s hygienicky závadnou prevádzkou v obytnej zástavbe (stajne, nádrže na tuhé a tekuté exkrementy) situovať v nasledovnej vzdialenosti od objektov rodinných domov:

VDJ = 500 kg živej hmotnosti zvieratá)	do 1 VDJ (m)	2 VDJ (m)
Aa	15	20
Ab	10	15
Ba	10	15
Bb	5	10
Ca	25	30
Cb	20	25
A - ak objekt určený na bývanie má okno, alebo dvere orientované na objekty chovu		
B - ak objekt určený na bývanie nemá okno, alebo dvere orientované na objekty chovu		
C - hnojisko		
a - medzi objektom chovu a objektom na bývanie je voľné priestranstvo		
b - medzi objektom chovu a objektom na bývanie nie je voľné priestranstvo		

Prestavba a dostavba jestvujúcej urbanistickej štruktúry je definovaná sústavou regulatívov, uvedených vo výkrese komplexného urbanistického návrhu.

Regulácia štruktúry zástavby

V obci je navrhnutá otvorená zástavba - prerušovaná štruktúra zástavby (samostatne stojace domy, dvojdomy).

V územnom pláne je územie rozčlenené na lokality, v ktorých platí nasledovná funkčná regulácia zástavby s uvedením prípustného, obmedzeného a zakázaného využitia územia:

Funkčné územie rodinných domov (ÚRD)

Funkčné využitie: bývanie v rodinných domoch a vilách.

❖ *Prípustné sú:*

1. Rodinné domy, vily a bytové domy s maximálnym počtom 6 b.j.
2. Pre obsluhu územia slúžiace športové zariadenia.
3. Garáže pre osobné automobily na pozemkoch rodinných domov .

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

1. Rodinné domy s drobnochovom hospodárskych zvierat.
2. Obchody, služby a malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva.
3. Malé stravovacie zariadenia.
4. Zariadenia pre výchovné, cirkevné, kultúrne, sociálne, zdravotné a športové účely.

❖ *Podmienky prevádzkovania uvedených činností:*

1. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
2. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.,

❖ *Nepripustné sú:*

1. Skladové zariadenia, zariadenia na spracovanie a výkup poľnohospodárskej produkcie
2. Servisy, garáže mechanizmov
3. Hygienicky závadná výroba

4.1.3.3 Občianska vybavenosť

Objekty občianskej vybavenosti nie sú sústredené do centra obce. Obecny úrad sa nachádza v západnej časti obce na okraji zastavaného územia. Stavebno-technický stav je nevyhovujúci. V strede obce je objekt kultúrneho domu v ktorom je situovaná obecná knižnica. V severnej časti sa nachádza Rímskokatolícky kostol a v strede obce kostol reformovanej cirkvi s farským úradom. Športový areál je situovaný v západnej časti.

Zastúpenie občianskej vybavenosti je postačujúce. Stavebno - technický stav je v prevažnej miere vyhovujúci.

Návrh

V územnom pláne obce navrhujeme:

- modernizáciu obecného úradu, materskej školy a kultúrneho domu a vytvoriť priestorové podmienky pre viacúčelové využitie priestorov pre klubovú činnosť : - klub mladých, klub dôchodcov, internetový klub
- v súvislosti s rozvojom bytovej výstavby a s potrebou zvýšenia kvality sociálneho prostredia, dobudovanie adekvátnych kapacít občianskeho vybavenia a verejných a komerčných služieb,
- modernizáciu objektu pre sociálne zariadenie (WC, šatne), kolkáreň a tribúnu – areál športových plôch
- nové športové plochy v rámci areálu futbalového ihriska - (tenisové, volejbalové a viacúčelové ihriská, minigolf a iné/
- parkové úpravy pri rímskokatolíckom kostole
- sadové úpravy na obecnom cintoríne.

Verejné, komunikačné, zhromažďovacie a parkové plochy

Návrh vytvára priestor pre plochy verejného spoločenského kontaktu pri objektoch občianskej vybavenosti a v priestoroch komunikačných uzlov so zreteľom na možnosti v území. Rozptyľové zhromažďovacie plochy, námestia a parkové plochy sa v obci nenachádzajú.

Preto návrh vytvára parkovú úpravu s verejnou zeleňou v priestore pri rímskokatolíckom kostole.

4.1.3.1 Výroba, poľnohospodárstvo

Výrobná zóna je situovaná vo východnej časti obce, kde sa nachádza areál družstva – Agrár Hrušov, kde je chov oviec.

4.2 KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY

4.2.1 Kultúrno – historický potenciál

Skúmané územie je súčasťou Košického kraja, kde sa stretávajú a prelínajú kultúrne vplyvy viacerých historických regiónov – Abova, Turni, Zemplína, vytvárajú bohatý a mimoriadne rozmanitý kultúrno-historický potenciál tohto územia. Obec Silická Jablonica sa nachádza pod východnými svahmi Silickej planiny, v údolí riečky Turňa. Obec patrila do Turnianskej a v 19. storočí do Abovsko-turnianskej župy. Zo stavebných pamiatok sa zachovali dve sakrálne stavby. Reformovaný kostol dostavali v roku 1789. Rímskokatolícky Kostol bol postavený v roku 1867 v neogotickom štýle. Obcou prechádza turistická trasa vedúca od sedla Soroška, cez Gombaseckú jaskyňu, Slavec až do Kružnej. Kataster obce je známym poľným revírom.

4.2.1.1 Kultúrne pamiatky

Legislatívnu ochranu pamiatok s podmienkami ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s medzinárodnými zmluvami v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva upravuje zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Pamiatkový fond tvorí súbor hnutelných a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa uvedeného zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.

V katastrálnom území obce Silická Jablonica je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) evidovaný objekt – nehnuteľná národná kultúrna pamiatka (ďalej „NKP“):

1. Dom ľudový s hospodárskou časťou – parc.č. 62, č. ÚZPF 11272/0: súkromný vlastník
Je to hlinený trojpriestorový objekt postavený z hlinených nepálených tehál. Stropy sú trámové záklopové. Dom je orientovaný priečelím do ulice, vstupná brána a oplotenie je zalicované s múrom fasády. Najzaujímavejším prvkom je priečelie domu – dvojsové so štítom. Je to dom trojpriestorový.
2. Kostol reformovanej cirkvi s oplotením – parc.č. 306, č. ÚZPF 2465/1-2: - kostol so zvyškom ochranného múru je situovaný v strede obce. Kostol bol postavený v roku 1789 ako tzv. tolerančný. Pôvodne bol kostol bez veže. Vežu postavili v 19. storočí. Objekt je po komplexnej obnove. Ide o klasicistickú stavbu s obdĺžnikovým pôdorysom, s predstavanou 2 – podlažnou vežou štvorcového pôdorysu, situovanou v osi bočnej fasády. Loď je ukončená štítom. Vstup do kostola je cez predsieň vo veži.
3. Kostol rímskokatolíckej cirkvi – parc.č. 1/1, č. ÚZPF 2464/0: - kostol je zasvätený sv. Petrovi a Pavlovi. Je situovaný na vyvýšenom severovýchodnom okraji obce. Vyníma sa v diaľkových pohľadoch.

4.2.1.2 Archeologické hodnoty

V katastrálnom území obce Archeologický ústav SAV eviduje 3 archeologické náleziská a to:

- poloha Sokolia skala, bol tu vybudovaný stredoveký hrádok, zanikol už koncom 14. storočia.

- Zachovali sa zvyšky architektúry, do skaly vysekaná priekopa a archeologické pamiatky,
- v brale pod hrádkom je Zbojnická jaskyňa – našli sa tu nálezy z mladšej doby kamennej (bukovohorská kultúra), z doby bronzovej (pilinská a kyjatická kultúra), črepy z mladšej doby železnej a stredoveké nálezy.

Čo sa týka možných archeologických nálezov v katastrálnom území obce, je pravdepodobné, že výkopovými prácami pri stavebnej činnosti môže dôjsť k ich zachyteniu, teda k stretu s chráneným záujmom podľa § 40 pamiatkového zákona o nálezoch. Predmetom ochrany na archeologických náleziskách sú terénne nálezové situácie.

Návrh

Ochranu pamiatok na území obce zabezpečovať v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 49/2001 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

Popri bežných postupoch pamiatkovej starostlivosti a ochrany pamiatok treba pri príprave realizácie investičných zámerov najmä na území pamiatkovej ochranného pásma a v lokalitách, kde je pravdepodobný výskyt cennejších reliktov z predchádzajúcich období, zabezpečiť v dostatočnom rozsahu pamiatkový a archeologický výskum.

K zámeru akejkoľvek formy úpravy (nová výstavba, dostavba, nadstavba, adaptácia, rekonštrukcia, zemné práce a pod.) nehnuteľnosti situovaných na území pamiatkového ochranného a archeologických lokalít si investor vyžiada rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, ktorý rozhodne o prípustnosti prác a prípadnej nutnosti vykonania pamiatkového výskumu. Súhlasné stanovisko resp. rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, v ktorom budú presne stanovené podmienky realizácie záchranného/pamiatkového archeologického výskumu, je potrebné zabezpečiť v súvislosti s územným a stavebným konaním. Tým sa zamedzí opakovaniu situácií, keď pri stavebných prácach z neznalosti alebo z nedôslednosti boli vážne poškodené alebo celkom zničené významné archeologické artefakty a zvyšky po historickej zástavbe.

4.2.2 Prírodné hodnoty územia

Katastrálne územie obce Silická Jablonica je situované v južnej časti okresu Rožňava v Košickom kraji. Pre širšie záujmové územie je charakteristický pahorkatinový až hornatinový ráz územia. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 220 m.n.m. (potok Turňa) po 608 m.n.m. (Mala Mela). Riešené katastrálne územie má celkovú výmeru 2 556,6 ha.

Klimaticky patrí riešené územie k.ú. Silická Jablonica k subtypu mierne kontinentálnej, mierne teplej a mierne vlhkej klíme horských plošín. Sú súčasťou planiny v nadm. výške od 400 – 700 m.

Riešené územie Silická planina, ako aj celý Slovenský kras, je tvorená prevažne karbonatickými horninami, v ktorých sa cez rôzne pukliny a iné diskontinuity odvádza voda z povrchu do podzemia. Na povrchu plošiny nezostáva takmer žiadna voda. Z hydrografického hľadiska má toto územie všetky znaky krasu. Slovenský kras sa začal formovať do dnešnej podoby v období vyzdvihnutia v rhodanskej tektonickej fáze, kedy sa začala aj vertikálna cirkulácia podzemnej vody. Vtedy sa začala formovať aj dnešná riečna sieť, ktorá sa viaže na okrajové časti územia a na nepriepustné horniny. Hlavný odvodňovací tok Silickej planiny je rieka Slaná, ktorá predstavuje bázu krasovatenia pre západnú časť. Pre centrálnu časť k.ú. Silická Jablonica je to tok Turňa, ktorá v podstate odvodňuje aj Horný i Dolný vrch. Výstupy werfénkových hornín ovplyvňujú aj tok Turňu a preto je báza krasovatenia nad ňou.

4.2.2.1 Krajinno - estetické hodnoty územia

Do katastrálneho územia obce zasahuje najhodnotnejšie územie „Národný park (NP) – Slovenský kras“ – na území NP platí 3. stupeň ochrany, ak nie je ustanovené inak. Zákonná ochrana (v 2. stupni ochrany) bola územiu poskytnutá v roku 1973 vyhlásením Chránenej krajinnej oblasti Slovenský kras, ktorá bola v roku 2002 prekategORIZOVANÁ Vládou Slovenskej republiky na národný park (v 3. stupni ochrany). Slovenský kras je najrozsiahlejším a najúplnejšie vyvinutým krasovým územím Slovenska.

NPR (Národná prírodná rezervácia) Sokolia skala je situovaná priamo v riešenom k.ú. Silická Jablonica. Výmera chráneného územia: 116 900 m². Rok vyhlásenia: 1981. Zriaďovací orgán pri vyhlásení CHÚ: Ministerstvo kultúry Slovenskej socialistickej republiky Názov právneho predpisu vyhlasujúceho CHÚ: Úprava Ministerstva kultúry SSR č. 3245/1981-32 z 30.6.1981 Názov organizačnej jednotky Štátnej ochrany prírody SR, spravujúcej CHÚ: ŠOP - S-NP Slovenský kras.

Jej územie reprezentuje geomorfologicky výrazný skalný útvar zapojený do lesného komplexu v závere malej doliny. Na úpätí skaly vyviera krasový prameň, na severnej strane skaly sa nachádza otvor do známej Zbojníckej jaskyne. Vegetáciu územia reprezentujú najmä charakteristické suťové spoločenstvá. Z hľadiska zoologického je zastúpená najmä kalcifilná malakofauna, jaskynné priestory osídlili netopiere, ale hniezdia tu aj viaceré druhy vtáctva.

4.2.2.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny

Veľkoplošné chránené územia:

- Národný park Slovenský kras

Maloplošné chránené územia:

- Národná prírodná rezervácia Sokolia skala
- Biosférická rezervácia Slovenský kras

4.2.2.2 Prírodné zdroje územia

Na riešenom území nie sú známe žiadne výhradné náleziska nerastných surovín ani iných zdrojov.

5. NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKÉHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

5.1 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA A OBČIANSKE VYBAVENIE

Zariadenia občianskeho vybavenia sú v skúmanom území členené do troch kategórií:

- sociálna infraštruktúra – školstvo a výchova, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť
- komerčná infraštruktúra – maloobchodná sieť, ubytovanie a stravovanie, služby nevýrobné, služby výrobné
- ostatná infraštruktúra – administratíva, verejná správa, kultúra a osвета, telovýchova a šport, a iné.

Prieskumy a rozboru zariadení občianskeho vybavenia sú vypracované na základe údajov poskytnutých pracovníkmi obecného úradu a priamym prieskumom v teréne. Jednotlivé kategórie občianskej vybavenosti zastúpené v obci, ich kapacity a kvalita, zodpovedajú významu obce v štruktúre osídlenia, počtu obyvateľov

v jeho sídelných štruktúrach, polohe vo vzťahu k ostatným sídelným štruktúram, možnosti finančného zabezpečenia potrieb zariadení občianskej vybavenosti v minulosti a iniciatíve obyvateľov po roku 1989.

Zastúpenie kategórií občianskej vybavenosti v skúmanom území dokumentuje nasledujúci prehľad.

5.1.1 Občianska vybavenosť

5.1.1.1 Školstvo a výchova

Zo zariadení predškolskej výchovy a základného školstva sa v riešenom území nachádza objekt materskej školy (v súčasnosti mimo prevádzku). Základná škola sa v Obci nenachádza

Predškolská výchova a základné školstvo

Zariadenie predškolskej výchovy a základného školstva využíva obec Silická Jablonica v obci Jablonov nad Turňou. Základná škola v obci Jablonov nad Turňou je 1.-9. tr. s vyučovacím jazykom maďarským a ZŠ tr. 1.-4. s vyučovacím jazykom slovenským. ZŠ tr. 5.-9. s vyučovacím jazykom slovenským je v meste Rožňava.

Návrh

K výhľadovému roku objekt materskej školy bude kapacitne vyhovovať. Navrhujeme objekt rekonštruovať. Súčasná kapacita je do 30 detí. Pri vizuálnom zhodnotení stavebno-technického stavu budovy materskej školy možno skonštatovať, že stavba si vyžaduje modernizáciu vnútorných priestorov, výmenu krytiny, okien a zateplenie.

5.1.1.2 Kultúra a osвета

Možnosti kultúrneho vyžitia občanov obce sú pomerne dobré. V strede obce sa nachádza kultúrny dom s kapacitou 85 stoličiek a v západnej časti obce areál pre oddych a šport.

Návrh

Navrhujeme budovu kultúrneho domu na komplexnú rekonštrukciu – prestavbu, prístavbu a nadstavbu:

- zmodernizovanie zázemia kultúrneho domu – kuchyňa, šatne, sociálne zariadenie a pod. Kapacita 100 stoličiek.
- vytvorenie priestorov pre internetovú klubovňu a klubové priestory. Klubové priestory je možné vytvoriť v budove materskej školy. Navrhovaná podlahová plocha je 50 m² s kapacitou 20 stoličiek

5.1.1.3 Cirkevné zastúpenie

Kostol reformovanej cirkvi s oplotením sa nachádza v strede obce. Objekt kostola je po komplexnej rekonštrukcii. Kostol je evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenska. Pri kostole je objekt farského úradu.

Rímskokatolícky kostol, zasvätený sv. Petrovi a Pavlovi. Kostol je v správe farského úradu obce Jablonov nad Turňou. Objekt je po komplexnej rekonštrukcii. Zastavaná plocha chrámu je 150 m². Kostol je evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenska.

Návrh

Cirkevné objekty sú po stavebno technickom stave vyhovujúce. Obe stavby sú po komplexnej

rekonštrukcii.

5.1.1.4 Cintorín

V Silickej Jablonici je cintorín situovaný v severnej časti obce. Súčasná plocha 0,70 ha. Kapacita cintorína postačuje aj k výhľadovému obdobiu.

5.1.1.5 Šport

Športové zariadenia

Telovýchovné zariadenia v riešenom území sú zastúpené športovým areálom - futbalovým ihriskom s plochou 1,0 ha, ktorý sa nachádza v západnej časti obce. Nachádza sa tu kolkáreň, a volejbalové ihrisko. Pri športových plochách sa nachádza objekt pre občerstvenie.

Telocvičňa sa v obci nenachádza.

Návrh

V územnom pláne navrhujeme nové plochy pre športovo-rekreačné účely v západnej časti zast. územia. Navrhujeme plochy pre tenisové a viacúčelové ihriská. Navrhovaná rekreačná a športová plocha o rozlohe 1,0 ha.

5.1.2 Zdravotníctvo

Zdravotnícke zariadenie sa v riešenom území nenachádza. Zdravotná starostlivosť je poskytovaná v obci Jablonov nad Turňou (lekár všeobecný, detský, stomatológ, gynekológ a 1x do týždňa očný lekár), alebo v meste Rožňava.

V obce Jablonov nad Turňou sa nachádza lekáreň.

5.1.3 Sociálna starostlivosť

Opatrovateľská služba v rodinách sa v súčasnosti zabezpečuje prostredníctvom obce, ktorá poskytuje pomoc občanom.

5.1.4 Služby

5.1.4.1 Maloobchodné zariadenie

V obci Silická Jablonica sa nachádza predajňa COOP Jednota.

Návrh

Maloobchodné zariadenia základného potravinárskeho sortimentu navrhujeme aj naďalej riešiť formou rozptýlených objektov po celej obci. Jestvujúce zariadenia si vyžadujú modernizáciu a terénne a sadové úpravy okolia.

5.1.5 Správa, verejná správa, inštitúcie

Samospráva

Obecná samospráva obce sídli v účelovom objekte v západnej časti obce. V pôsobnosti obce je starostlivosť o verejné priestranstvá, zeleň, čistotu, zber komunálneho odpadu, činnosť územného plánovania,

miestneho rozvoja, bývania, zariadení služieb sociálnej starostlivosti, kultúry. Počet zamestnancov sú dvaja.

Návrh

Objekt obecného úradu spolu s hasičskou zbrojnicou si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu formou prestavby, nadstavby s následným využitím podkrovných priestorov. Ostatné objekty vyhovujú aj vo výhľadovom období.

5.1.6 Ostatné zariadenia

V obci sa nenachádza dom smútku. Súčasťou objektu obecného úradu je hasičská zbrojnica.

V južnej časti kat. územia obce sa nachádza areál lesnej správy a hájenka.

V k.ú. obce je evidovaná chata vo vlastníctve KSK a v správe Banického múzea v Rožňave na parc. č. 2016/10. Na základe požiadavky KSK v Košiciach daný objekt je rešpektovaný bez navrhovaných zmien v územnom pláne.

Návrh

V územnom pláne navrhujeme výstavbu domu smútku rímskokatolíckej a reformovanej cirkvi pri obecnom cintoríne na parc. č. 340 a č. 341. Kapacita domu smútku je 50 stoličiek.

Objekt lesnej správy a hájenka si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu formou prestavby a modernizácie objektu.

V obci navrhujeme vybudovať obecnú čistiareň odpadových vôd 276 E.O..

5.1.7 Štruktúra a kapacita občianskej vybavenosti

Nasledovnou štruktúrou a kapacitou občianskej vybavenosti:

občianska vybavenosť	terajšia kapacita	poznámka
kultúrny dom	85 stoličiek / 100 stoličiek	- objekt kapacitne vyhovuje, vo výhľadovom období navrhujeme objekt na komplexnú rekonštrukciu
rímskokatolícky kostol	250 m ² podl. pl.	- objekt kapacitne vyhovuje, je po komplexnej rekonštrukcii
reformovaný kostol	250 m ² podl. pl.	- objekt kapacitne vyhovuje, je po komplexnej rekonštrukcii
farský úrad	250 m ² podl. pl.	- objekt kapacitne vyhovuje, vo výhľadovom období navrhujeme objekt na komplexnú rekonštrukciu
obecný úrad	100 m ² podl. pl.	- objekt kapacitne vyhovuje, vo výhľadovom období navrhujeme objekt na komplexnú rekonštrukciu
knižnica	0	- nenavrhuje sa
zdravotníctvo	0	- nenavrhuje sa
hasičská zbrojnica	0	- objekt si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu
Čistiareň odpadových vôd	0	- navrhovaná plocha
lesná správa a hájenka	plocha areálu 1,5 ha	- objekt si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu
cintorín	0,70 ha	- plocha postačuje vo výhľadovom období
dom smútku	0 / 50 stoličiek	- navrhovaný objekt s kapacitou 50 stoličiek
šport - šport. areál ihriská	10,0 ha futb. ihr.	- komerčná vybavenosť, nové plochy pre rekreačné a športové využívanie.

		Navrhovaná plocha je 1,0 ha
služby, komerčná vybavenosť	30 m ² podl. pl.	- komerčná vybavenosť má v obci dostatočné plochy, nové plochy je možné zriadiť v rodinných domoch.

5.2 HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA

5.2.1 Ťažba nerastných surovín

V riešenom území sa nenachádzajú.

5.2.2 Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

V riešenom území sa nenachádzajú.

5.2.3 Priemysel

V riešenom území sa nenachádzajú.

5.2.4 Lesné hospodárstvo

V kat. území obce Silická Jablonica sa nachádzajú lesné pozemky o celkovej výmere 1416,73 ha (podľa údajov Lesy SR š.p. odš. Rožňava). Z toho štátne lesné pozemky o celkovej výmere 1414,19 ha a neštátne lesné pozemky o celkovej výmere 2,54 ha

Výmera hospodárskych lesov:

- vo vlastníctve štátu: 1275,52 ha

Výmera ochranných lesov:

- vo vlastníctve štátu: 80,15 ha

Čistá porastová plocha:

- vo vlastníctve štátu: 1355,67 ha

Lesné pozemky v súkromnom vlastníctve – Združenie Silická Jablonica, Lesomajitelia - Občianske združenie – 221,32 ha, z toho ochranné lesy 107,33 ha, hospodárske lesy – 467,0 ha

Lesné pozemky sú delené do 5. kategórii ochrany:

- Kategória ochrany 1. – 4,63 ha
- Kategória ochrany 2. – 0,0 ha
- Kategória ochrany 3. – 1339,28 ha
- Kategória ochrany 4. – 0,0 ha
- NPR - Kategória ochrany 5. – 11,76 ha

Návrh

V návrhu ÚPN-O sa neuvažuje so záberom lesných pozemkov na výstavbu. Navrhované turistické a cyklistické komunikácie sú po jestvujúcich lesných komunikáciách. Návrh rešpektuje požiadavky na ochranu LP v zmysle § 5 zákona NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.

Areál spoločnosti „Lesy SR, š.p. závod Rožňava“ navrhujeme – na zmenu využitia, pre komerčné účely – stravovanie, ubytovanie, služby, šport, parkovacie plochy.

5.2.5 Poľnohospodárstvo

V tomto odvetví je zastúpené poľnohospodárske družstvo vo východnej časti zastavaného územia. Menej dostupné sú údaje o súkromne hospodáriacich roľníkoch, ktorí však z hľadiska nízkeho počtu SHR významnejšie neovplyvňujú rozvoj poľnohospodárstva v obci.

V kat. území hospodári Agrár Hrušov. Spoločnosť sa zaoberá chovom oviec v počet 310 ks. Nachádzajú sa tu 4 maštale, 1 senník. Počet zamestnancov dvaja.

Dominantným prvkom obce sú lesné pozemky, na ne nadväzuje zastavaná plocha obce (obytná zástavba, občianska vybavenosť, dopravné a nasledujú trvalé trávne porasty).

Celková výmera pôdy v ha	2 556,6
v tom:	
poľnohospodárska pôda	636,2
v tom:	
orná pôda	46,7
vinice	5,0
záhrady	23,1
ovocné sady	0,0
trvalé trávne porasty	561,4
nepoľnohospodárska pôda	1 920,4
v tom:	
lesné pozemky	1 879,0
vodné plochy	3,8
zastavané plochy	29,9
ostatné plochy	7,7

5.2.6 Hydromelioračné zariadenia

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú hydromelioračné stavby v správe Hydromeliorácie š.p.Bratislava.

5.3 CESTOVNÝ RUCH, REKREÁCIA, TURISTIKA A KÚPEĽNÍCTVO

5.3.1 Cestovný ruch, rekreácia

Do riešeného územia nezasahuje žiadne stredisko cestovného ruchu.

V obci, je vybudovaný športový areál, ktorý je situovaný na okraji zastavaného územia v juhozápadnej časti obce.

Turizmus, rekreáciu a s nimi spojené športové aktivity možno hodnotiť z dvoch aspektov. Na jednej strane zabezpečujú regeneráciu pracovných síl a uspokojujú požiadavky a potreby obyvateľov, na druhej strane mnohé rekreačné aktivity vo vzťahu ku krajine a jej zložkám pôsobia ako stresové faktory. Medzi negatívne vplyvy vyplývajúce z rozvoja turizmu, rekreácie a športu zaradujeme napr.:

- záber prirodzených ekosystémov na výstavbu rekreačných objektov a areálov

- znečistenie vody, ovzdušia a pôdy, produkcia odpadov
- poškodzovanie vegetácie v dôsledku zošľapovania, trhanie, ničenia, ruderalizácia okolia
- rušenie živočíšstva v dôsledku hluku, osvetlenia a pod., nepovolený odchyt a lov živočíchov.

Z pestrých prírodných podmienok územia v okolí obce Silická Jablonica vyplývajú dobré podmienky pre rekreáciu a turizmus, a to najmä na prechádzky a pešiu turistiku, cykloturistiku, zimnú turistiku.

Kúpeľné, alebo iné významné priestory sa v kat. území obce nenachádzajú.

Návrh

Všeobecne potenciál cestovného ruchu (CR), resp. vidiecku turistiku v území predstavujú 3 druhy podpokladaných aktivít:

- viazaný na prevažne prírodné prostredie, pobyt v prírode, turistika, poznávací turizmus (klíma, morfológia terénu, podiel vodných plôch, podiel zalesnených plôch a pod.),
- viazaný na prevažne umelo vytvorené prostredie (objekty stavebnej činnosti, kultúrohistorické pamiatky, objekty a zariadenia poskytujúce služby CR a pod.),
- potenciál viazaný na organizáciu života a spoločenskú komunikáciu (hudobné a folklórne slávnosti, výstavy, športové podujatia, konferencie a pod.).

V riešenom území navrhujeme dobudovanie a zvýšenie štandardu športových plôch na území obce rozšíriť ponuku pre rôzne formy športových aktivít. Súčasťou areálu je aj viacúčelové ihrisko a športové plochy pre mládež predškolského a školského veku.

Pri jestvujúcej športovej ploche navrhujeme objekt pre občiansku vybavenosť (tribúna, šatne, hygienické zariadenie a odstavné plochy) na komplexnú rekonštrukciu, resp. modernizáciu.

V obci navrhujeme areál spoločnosti „Lesy SR, š.p. závod Rožňava“ – na zmenu využitia, pre komerčné účely – stravovanie, ubytovanie, služby, šport, parkovacie plochy.

Pre rekreačné účely navrhujeme využiť starší bytový fond (formou prestavby a rekonštrukcie) so zachovaním prvkov pôvodnej regionálnej architektúry pre ubytovacie kapacity, penzióny. Navrhujeme rozvoja vidieckeho turizmu - rozvoj chalupárstva, agroturistiky, turistiky, cyklotrasy a pod. s dôrazom na vzájomnú koordináciu aktivít medzi obcami.

Navrhovaný regionálny cyklistický chodník v trase:

- 029 – Cyklomagistrála Slovenský kras – vedie zo Silice cez Silickú Jablonicu do Jabľoňova nad Turňou po št. hranicu s Maďarskom po účelovej komunikácii.
- Trasa 8715 – spojka Hrušov, štátna hranica – účelová komunikácia – odbočka na „Dolný vrch“ cez most k „Zelenej hranici“ Vidomaj puszta Szádvár“.

6. VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Súčasnú zastavanú územie obce je vymedzené hranicou, ktorá je zdokumentovaná v grafickej časti územného plánu vo výkrese č. 3, Komplexný urbanistický návrh, na mapových podkladoch v mierke 1:2000. Navrhované úpravy zastavaného územia obce, je riešené ako obalová krivka existujúceho intravilánu a navrhovaných funkčných rozvojových plôch, ktoré sú situované mimo súčasného intravilánu.

Zastavané územie obce v zmysle zákona č. 237/2000Z.z. je vymedzené hranicami zastavaného územia v zmysle MV SR č. 152/1996 Z.z., ktoré sú rozšírené o nové lokality bývania:

1. etapa - Lokalita za kostolom
2. etapa – Lokalita pri obecnom úrade
Rezervná plocha – Lokalita za obecným úradom

7. VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

7.1.1 Ochranné pásma

V riešenom území sa nachádzajú tieto ochranné pásma ktoré je potrebné pri ďalšom územnom rozvoji obcí rešpektovať:

- Pásmo hygienickej ochrany 50 m od oplotenia cintorína v zmysle § 33 odst. 4. zákona 470/2005.
- Ochranné pásmo lesa 50 m od hranice lesného porastu v zmysle § 10 zákona NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.
- Ochranné pásmo NP Slovenský kras
- Cesta III. triedy, od osi krajnej vozovky 20 m na každú stranu v úseku mimo zastavané územie obce.
- Ochranné pásmo elektrických vedení pri napätí:
  - 25 m pre vzdušné VVN elektrické od 220 kV do 400kV, na každú stranu od krajného vodiča,
  - pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m (vzdušné VN elektrické vedenia 22 kV, na každú stranu od krajného vodiča),
  - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m (vzdušné VN elektrické vedenia 22 kV, na každú stranu od krajného vodiča),
  - pre zavesené káblové vedenie 1 m,
  - pre transformačné stanice 10 m od transformovne VN/NN.
- 300 m pri ropovodoch od okraja potrubia na každú stranu
- 200 m pri tranzitných plynovodoch a medzištátnych plynovodoch nad DN 500 a nad PN 4 Mpa od okraja potrubia na každú stranu
- 20 m pri plynovodoch (VTL) s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm.
- 8 m od regulačnej stanici plynu
- 1 m ochranné pásmo pre NTL a STL plynovody a prípojky v zastavanom území obce
- 2,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu a verejnej kanalizácie od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany,
- 1,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu a verejnej kanalizácie do priemeru 500 mm od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany,
- 100 m čistiareň odpadových vôd
- 0,5 – 1,0 m od osi na každú stranu telekomunikačnej siete a diaľkového kábla,
- 10,0 m od brehovej čiary vodných tokov a pozdĺž bezmenných prítokov min. 5,0 m,
- Pásmo hygienickej ochrany vodných zdrojov PHO I – II.
- 250 m - poľnohospodársky dvor .

7.1.2 Chránené územia

Osobitne chránené časti prírody a krajiny

Územia medzinárodného významu:

- Biosférická rezervácia Slovenský kras

Územia európskeho významu:

- SKUEV0340 Český závrť
- Chránené vtáčie územie SKCHVU027 Slovenská kras

Veľkoplošné chránené územia:

- Národný park Slovenský kras + ochranné pásmo

Maloplošné chránené územia:

- Národná prírodná rezervácia Sokolia skala

8. RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

8.1.1 Riešenie záujmov obrany štátu

Pre záujmy obrany štátu nie sú limitované plochy pre rozvojové zámery rozvoja sídelnej štruktúry a priestorov v skúmanom území.

8.1.2 Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii sa pri územnom pláne obcí doložka civilnej ochrany nespracováva. Doložka je súčasťou územného plánu zóny.

8.1.3 Riešenie ochrany pred požiarimi

V obci je objekt hasičský zbrojnica pri obecnom úrade. Súčasný priestor nevyhovuje, v územnom pláne je objekt navrhovaný na rekonštrukciu. Nároky na nové plochy a zariadenia neboli odborom hasičskej ochrany Okresného úradu v Rožňave požadované.

Navrhovaná sieť zberných a obslužných komunikácií v zastavanom území obce umožní optimálny prístup požiarnej techniky do všetkých jej častí a k jednotlivým objektom.

V území obce je riešené zásobovanie vodou z jestvujúcej a navrhovanej vodovodnej siete.

Požiarne potreba vody Q pož.

Podľa **STN 920400**, tabuľka 2, položka 2 (Nevýrobné stavby s plochou 120-1000m², výrobné stavby jednopodlažné do plochy 500m²) je potreba požiarnej vody 12,0 l/s. Podľa článku **3.2.** citovanej normy, zdroje vody na hasenie požiaru musia byť schopné trvalo zabezpečovať potrebu vody na hasenie požiarov najmenej počas 30 minút, t.j. celková zásoba požiarnej vody je 12,0 l/s . 30 minút = 21 600 l = 21,6 m³.

8.1.4 Riešenie ochrany pred povodňami

Katastrálne územie obce Silická Jablonica je odvodňované vodnými tokmi Turňa a jeho bezmenným pravostranným prítokom (miestny názov Hraničný potok, zaústenie v cca rkm 20,00). Uvedené toky pretekajú katastrálnym územím obce v prirodzených korytách. Kapacity tokov nie sú dostatočné na odvedenie prítoku Q100 ročnej veľkej vody.

Návrh

Ochrana územia proti veľkým vodám vyžaduje venovať zvýšenú pozornosť zachovaniu plnej projektovanej kapacity prietokových profilov v upravených (regulovaných) úsekoch tokov, pravidelnú údržbu upravených úsekov korýt predovšetkým pri zastavanom území obce (odstraňovanie nánosov splavenín z korýt, prirodzene sa vyskytujúcich drevín, kosenie trávnych porastov, údržba priečných objektov atď.).

9. NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBA KRAJINY

9.1.1 Prírodné pomery - všeobecná charakteristika

Katastrálne územie obce Silická Jablonica je situované v južnej časti okresu Rožňava v Košickom kraji. Riešene územie je vymedzené katastrálnymi hranicami obce, susedí na severe s k.ú. obce Krásnohorská Dlhá Lúka, na východe s k.ú. Hrušov, západne s obcou Silica, južná hranica k.ú. predstavuje hranicu SR s Maďarskom. Pre širšie záujmové územie je charakteristický pahorkatinnový až hornatinový ráz územia. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 220 m.n.m. (potok Turňa) po 608 m.n.m. (Mala Mela). Riešené katastrálne územie má celkovú výmeru 2 556,6 ha.

OROGRAFIA

Riešený priestor podľa geomorfologického členenia SR / E. Mazúr, M.Lukniš / je súčasťou alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy - Karpaty, provincia – Západné Karpaty, subprovincia Vnútné Západné Karpaty, oblasť Slovenské Rudohorie, celok Slovenský kras, oddiel: Silická planina.

ABIOTICKÉ FAKTORY RIEŠENÉHO ÚZEMIA

GEOMORFOLÓGIA

V zmysle geomorfologického členenia Západných Karpát je územie planiny súčasťou celku Slovenský kras a podcelku Silická planina (Mazúr, et al., 1986). Podľa geomorfológie krasu (Jakál, 1993) sú v hodnotenom území vyvinuté dva typy. Najrozšírenejší je typ horského krasu, ktorý až na sporadické výnimky je vyvinutý na celom území Silickej planiny. Je to typ planinového krasu, charakteristický 1. stupňom skrasovatenia, s úplným vývojom exo a endokrasu, prevažne s autogénnym vývojom. Druhým typom sú plošne malé výskyty kotlinového krasu travertínových kôp a kaskád. Tento typ je charakteristický 4. stupňom skrasovatenia, s čiastočne vyvinutým exo a endokrasom, s prevažne nedokonale vytvorenými formami krasu, prejavmi fluviokrasu s alogénnym, lokálne autogénnym vývojom.

Silická planina je krasovou oblasťou, ktorá sa nachádza na území dvoch štátov – Slovenskej republiky a Maďarskej republiky. Na území nášho štátu je podstatná časť tejto krasovej planiny, ktorá je súčasťou Národného parku – Slovenský kras, v juhozápadnej časti východného Slovenska. Len juhovýchodná časť planiny sa nachádza v Maďarskej republike, kde je súčasťou Aggteleckého krasu v Aggteleckom národnom parku.

Hodnotené územie je z východnej strany ohraničené záverom kaňonovitej Turnianskej kotliny. Ďalej na východe táto hranica pokračuje depresiou sedla Soroška, ktorá tvorí hranicu medzi Silickou planinou od nej východne sa rozprestierajúcou planinou Horného vrchu. Zo severu je ohraničená depresiou Rožňavskej kotliny. Západné ohraničenie prebieha úzkym kaňonovitým údolím rieky Slaná, od obce Brzotín až k Plešivcu. Ďalšie pokračovanie západnej hranice je terénne nevýrazné, pretože planina tu postupne klesá pod nekrasové

sedimenty kenozoika Rimavskej kotliny. Hranica planiny je v tejto časti približne vedená na línii Plešivec, obce Ardo, Dlhá Ves a jaskyňa Domic. Južné ohraničenie je formálne a tvorí ho štátna hranica s Maďarskom.

GEOLÓGIA

Na geologickej stavbe k.ú. Silická Jablonica resp. Slovenského krasu sa zúčastňuje päť základných tektonických jednotiek: silicikum, turnaikum, meliatikum, príkrov Bôrky a gemerikum. Ďalej sa na stavbe zúčastňujú sporadické výskyty vrchnej kriedy, zachované len na siliciku a kenozoické sedimenty nesúvisle prekrývajúce uvedené tektonické jednotky (Mello, et al., 1997). Silickú planinu tvorí len jedna tektonická jednotka – silicikum a kenozoikum, zastúpené nesúvisle rozšírenými terciárnymi a kvartérnymi pokryvnými sedimentmi. Silicikum je v Slovenskom krase zastúpené silickým príkrovom v stratigrafickom rozpätí vrchný perm – vrchná jura. Tvorí ho prevažne nemetamorfované horniny s celkovou hrúbkou 2 – 3 km.

Na stavbe Silického príkrovu v oblasti Silickej planiny sa podieľajú tri skupiny facií (Mello, et al., 1997): 1. – fácie predriftového štádia, 2.-fácie karbonátovej platformy, 3.- fácie intraplatformných depresíí a pelagické fácie, resp. svahové a panvové fácie.

Fácie predriftového štádia sú zastúpené nasledovnými litostratigrafickými vývoji. Je to perkupská evaporitová formácia (najvyšší perm – spodný trias), ktorá však nevystupuje na povrch. Bola zistená len vrtmi v podloží verfénskeho súvrstvia pri obciach Silica a Silická Brezová. Formácia je tvorená pieskovecami a bridlicami s polohami sadrovcov a anhydritov. V nadloží tejto formácie je verfénske súvrstvie (spodný trias - skýt). Na Silickej planine je zastúpené bodvasilašskými vrstvami (griesbach – spodný namal), zloženými z pestrých pieskovcov a bridlíc. V nadloží týchto vrstiev sú vyvinuté silicko-jablonické vrstvy (namal – spodný spat), tvorené piesčitými vápencami, bridlicami a pieskovecami. Najvyššiu časť súvrstvia tvoria sinské vrstvy (vrchný namal – stredný spat), ktoré sú zložené z bridlíc, slienitých vápencov a vápencov. Verfénske súvrstvie vytvára rozsiahle polohy po obvode Silickej planiny na juhovýchodných svahoch v oblasti medzi Silicou, Silickou Jablonicou a Hrušovom. Vyskytuje sa ešte aj na severnom úpätí planiny, medzi Lipovníkom a Jovicami a taktiež v tektonických zónach v oblastiach styku čiastkových tektonických štruktúr planiny.

Podstatnú časť Silickej planiny tvoria fácie karbonátovej platformy v stratigrafickom rozpätí najvyšší spodný trias, stredný a vrchný trias. Sú tu zastúpené nasledovné typy karbonátov: gutensteinské vápence a dolomity (najvyšší spat – anis), steinalmské vápence a dolomity (anis), wettersteinské vápence a dolomity (ladin – karn), leckogelské vápence (karn) a waxenecké (tisoenské) vápence (karn). Plošne aj objemovo sa najviac vyskytujú svetlé masívne wettersteinské vápence. Z nich sú najrozšírenejšie rífové typy vápencov a menej sú rozšírené lagunárne (riasovo – stromatolitové) typy. Vyššie uvedené karbonáty vytvárajú predovšetkým podstatnú časť povrchu náhornej plošiny krasovej planiny a taktiež na severnom a západnom okraji aj podstatnú časť svahov ohraničujúcich planinu.

Svahové a panvové fácie sa na stavbe Silickej planiny zúčastňujú v malej miere. Vytvárajú pomerne tenké, tektonicky značne rozblokovanie pásmité polohy. Sú tvorené schreyeralmskými, reiflinskými, pseudoreiflinskými, raminskými a lavicovitými wettersteinskými vápencami, ďalej hallštatskými vápencami a zlambašskými vrstvami (vápence, sliene, slienité a piesčité bridlice). V reiflinských vápencoch sa západne od Silickej Brezovej nachádzajú polohy redeponovaných tufitov a argilitov dm hrúbky, ktoré sú priradované k produktom kyslého vulkanizmu. Uvedené typy sedimentov majú stratigrafické rozpätie stredný trias (ilýr) – vrchný trias (rét).

Kenozoikum v oblasti Silickej planiny reprezentujú výskyty terciárnych sedimentov a hlavne kvartérne pokryvné sedimenty. Terciér je reprezentovaný neogénnymi pestrými ílmi, pieskovecami a štrkami – poltárskym súvrstvom (pont), ktoré sa vyskytuje na západnom okraji planiny v oblasti medzi Plešivcom a Domicou a západne od Silickej Brezovej. Podstatná časť poltárskeho súvrstvia je tu tvorená štrkami. V kvartéri sú najviac

rozšírené deluviálne sedimenty (pleistocén-holocén). Vytvárajú nesúvisle vyvinuté lemy na úpätiach svahov Silickej planiny a tvoria ich hlinito kamenité a kamenité sedimenty. Sporadicky sú zastúpené deluviálne proluviálne sedimenty (pleistocén - holocén), ktoré sú uložené v zónových a rozsypových kuželloch. Tvoria ich kamenité sedimenty. Početné sú proluviálne sedimenty, zložené z hlinitých a hlinito-piesčitých lokálne až štrkovitých sedimentov pri vyústení úpätných erózných rýh. Typickým kvartérnym sedimentom sú travertíny (holocén). Významné akumulácie sypkých i kompaktných travertínov sa nachádzajú pri vyvierackách južne od obce Silická Jablonica.

TEKTONIKA

Silická planina je súčasťou rozsiahleho horizontálneho alebo subhorizontálneho príkrovového telesa – silického príkrovu. Mello, et al., 1997 ho definuje ako bezkorenný príkrov pomerne zložito prepracovaný vrásavo – zlomovou tektonikou na viacero menších čiastkových tektonických štruktúr. Silická planina je vo vyššie vyčlenenom geomorfologickom rozsahu zložená z troch čiastkových štruktúr. Najväčšou časťou planiny je silicko – turnianska štruktúra, ktorá tvorí jej severnú, východnú a centrálnu časť. Menšiu časť planiny na západe, resp. na juhozápade tvoria štruktúry brezovsko – plešivská a kečovská.

Geomorfológia územia Silickej planiny, vznik a vývoj krasu, v rozhodujúcej miere súvisí so zlomovou tektonikou, ktorá výrazne podmieňuje rozsah tektonického porušenia príkrovového telesa. Územie planiny je výrazne tektonicky formované najmä zlomami SZ – JV a S – J smeru. Tieto zlomy sa podieľajú najmä na rozblokovaní severného a južného okraja planiny. Morfogeneticky patria k poklesom, z časti k šikmým poklesom. Charakteristickým prvkom stavby sú aj prešmykové štruktúry, vyvinuté najmä v oblasti styku brezovsko – plešivskej a kečovskej štruktúry. Prešmykové zóny sú tiež často vyvinuté na styku litologicko-rozdielných komplexov, kde predstavujú štruktúry s čiastkovým, diferencovaným transportom. Uvedené štruktúry majú generálne V-Z smer. Táto orientácia je však často rotovaná v dôsledku rozblokovania zlomami.

Horninový masív Silickej planiny je rozsiahle porušený. Najmä v karbonátoch sa to prejavuje tvorbou početných puklinových systémov, rozsiahlych drvených pásiem a lokálne zbridlčnatých zón. Táto porušenosť podmienila intenzívne skrasovatenie a tvorbu početných krasových javov.

HYDROLOGICKÉ POMERY

Riešené územie Silická planina, ako aj celý Slovenský kras, je tvorená prevažne karbonatickými horninami, v ktorých sa cez rôzne pukliny a iné diskontinuity odvádza voda z povrchu do podzemia. Na povrchu plošiny nezostáva takmer žiadna voda. Z hydrografického hľadiska má toto územie všetky znaky krasu. Slovenský kras sa začal formovať do dnešnej podoby v období vyzdvihnutia v rhodanskej tektonickej fáze, kedy sa začala aj vertikálna cirkulácia podzemnej vody. Vtedy sa začala formovať aj dnešná riečna sieť, ktorá sa viaže na okrajové časti územia a na nepriepustné horniny. Hlavný odvodňovací tok Silickej planiny je rieka Slaná, ktorá predstavuje bázu krasovatenia pre západnú časť. Pre centrálnu časť k.ú. Silická Jablonica je to tok Turňa, ktorá v podstate odvodňuje aj Horný i Dolný vrch. Výstupy werfénskych hornín ovplyvňujú aj tok Turňu a preto je báza krasovatenia nad ňou. Z hľadiska výskytu podzemných vôd je Slovenský kras ojedinelým prírodným komplexom, ktorý sa vyznačuje až ich extrémnym bohatstvom, pričom sú významné aj z vodohospodárskeho hľadiska. Z tohto dôvodu je časť národného parku a jeho ochranného pásma vyhlásená za chránenú oblasť prirodzenej akumulácie vôd. Prúdenie podzemných vôd v masíve je pomerne zložitá. Infiltrované vody si najprv zachovávajú vertikálny smer, ktorý sa neskôr zmení na horizontálne prúdenie. Zvláštnosťou je sifónálne prúdenie. Rýchlosť prúdenia krasových vôd je významnou hydrogeologickou charakteristikou. Dôležitým poznatkom je skutočnosť, že zdržanie vôd v skrasovatenom karbonátovom masíve od doby infiltrácie až po odtok nedosahuje 50 dní. Autochtónna (infiltrovaná) krasová voda prestupuje sieťou

podzemných kanálov ako potrubím až na úroveň dna dolín, kde z planín vystupuje v podobe tzv. krasových prameňov, resp. vyvieraciek. Krasové pramene sa dajú identifikovať na základe rôznych hydrologických charakteristík, teploty a chemizmu. Počas kvartéru menili odvodňujúce toky svoju polohu vo vertikálnom smere. Slaná prevažne akumulovala, čím zvyšovala úroveň podzemných vôd a tým aj horizontálnu cirkuláciu podzemnej vody. Tomuto vývoju zodpovedal aj vývoj jaskynných úrovní. Rozmiestnenie krasových prameňov ovplyvňuje morfológia nepriepustného podložia.

Povrchové vody - riešeným územím preteká riečka Turňa do ktorej sa vlieva Bazinský potok odvodňujúci severnú časť riešeného územia.

KLIMATICKÁ CHARAKTERISTIKA

Slovenský kras sa nachádza na rozhraní oceánskeho a kontinentálneho typu podnebia. Svojou strednou nadmorskou výškou 598 m leží na prechode medzi nížinným a horským typom podnebia, pričom závislosť od nadmorskej výšky je modifikovaná zvláštnosťou krasového reliéfu. Klíma je jednou z hlavných zložiek ktoré ovplyvňujú proces krasovatenia. V jednotlivých klimatických pásmach Zeme sa rôzne vplyvy môžu prejavíť nielen na rýchlosti krasovatenia, ale aj na tvorbe špecifických foriem reliéfu. Na predmetnom území je toto zbytočné rozoberať, keďže sa celé nachádza v jednom pásme. Jednotlivé klimatické prvky však môžu ovplyvniť proces krasovatenia: napr.: prevládajúci smer vetrov, v zimnom období podmieňovanie asymetrie krasových jám vďaka snehu (krasové jamy majú rôznu teplotu na dne a na okrajoch), ap. Dôležitou vecou je aj expozícia svahov jednotlivých planín. Slovenský kras patrí do mierneho kontinentálneho pásma s dostatkom zrážok pre proces krasovatenia. Klimaticky patrí riešené územie k.ú. Silická Jablonica k subtypu mierne kontinentálnej, mierne teplej a mierne vlhkej klíme horských plošín. Sú súčasťou planiny v nadm. výške od 400 – 700 m. Priemerné januárové teploty sú -4 až -6 °C, júlové 16 až 18 °C a ročná priemerná teplota je 22 °C. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje medzi 5,7 - 8,5 °C. Ročný úhrn slnečného svitu je 2040 až 2100 hodín. Priemerný počet letných dní v roku je 60 až 20, mrazových dní 110 až 170. Ročný úhrn zrážok je 650 – 800 mm. Maximálny počet zrážok je v júni. Počet dní so snehovou pokrývkou nad 1 cm sa pohybuje medzi 70 – 100 dňami. Trvalá snehová pokrývka je len 40 – 50 dní. Snehová pokrývka trvá 50 až 115 dní. Priemerné maximum snehovej pokrývky je 18 až 45 cm. Toto obdobie je dosť dôležité preto, že snehová voda má veľký obsah CO₂ a môže urýchľovať krasovatenie. Najvyšší obsah je v období jarného topenia sa snehu. Nevýhodou pre proces krasovatenia je to, že zrážky sú rovnomerne rozložené počas celého roka, a tak sa zvyšuje výpar a nedôjde vždy k priamemu styku zrážkovej vody s horninou. Prekážkou sú pôdy a vegetácia. Dôležité je poznať aj smer prevládajúcich zimných vetrov, ktoré usmerňujú rozloženie snehovej pokrývky a vytváranie závejov, čiže nahromadenie snehu, ktorý pri topení intenzívne rozpúšťa vápenec. Riešené územie patrí k oblastiam so zvýšenou búrkovou činnosťou. Relatívna vlhkosť vzduchu má opačný chod ako jeho teplota. Najvyššie hodnoty má v decembri, najnižšie v apríli až máji. Jar a začiatok leta bývajú na planinách vlhkejšie ako v dolinách, v jeseni opačne. Slovenský kras patrí do oblasti s dominantne prevládajúcim severným vetrom. Druhým najčastejším smerom vetra je južný vietor. V kotlinách je značné percento bezvetria. Následkom členitosti reliéfu sa smer vetra v nižších polohách prispôbuje jeho tvárnosti. Južné svahy a úpätie Dolného vrchu sú za určitých poveternostných situácií postihované účinkom horských víchric.

Isté klimatické rozdiely v širšom záujmovom území môžeme postrehnúť medzi západnou časťou Silickej planiny a Zádielskou i Jasovskou planinou. Keď sú v oblasti Silice priemerné ročné zrážky okolo 725 mm, tak na Zádielskej planine až 840 mm a v najvyšších polohách Horného vrchu okolo 990 mm ročne. Tieto rozdiely nemajú však veľkú úlohu pri reliéfortvornom procese. Dôležitejšie sú však klimatické rozdiely medzi stráňami,

ktoré sú exponované na sever a stráňami s južnou expozíciou. Tieto rozdiely sa prejavujú aj na charaktere reliéfu.

Veterné pomery v záujmovej oblasti sú ovplyvnené predovšetkým orografiou. Priemerná rýchlosť vetra, vrátane bezvetria je pomerne nízka 2,3 až 2,8 m.s-1. Najvyššie rýchlosti sú dosahované začiatkom jari (3 až 3,3 m.s-1), najnižšie na jeseň 2,0 až 2,2 m.s-1. Z vývoja rýchlosti prúdenia vzduchu môžeme predpokladať, že v záujmovej oblasti prevládajú mierne až slabé prúdenia.

PÔDA

Keď chceme charakterizovať niektoré typy pôd, ktoré sa vyskytujú v krase, treba zdôrazniť úlohu červeníc (reziduálne – teda zvyškové pôdy) pri krasovatení. Červenice (pôdy skupiny terrae calcis) nie sú na povrchu plošín v súvislejších polohách, ale tvoria skôr ostrovčeky. Vyplňujú však takmer všetky škrapové pukliny a krasové tašky v hlbších polohách. Dnes ich prekrývajú iné typy pôd; ide vlastne o reziduálne zvyšky zvetralín. Priepustnosť červeníc je kvôli ílovitej zložke pomerne malá a preto pod nimi neprebíha intenzívny proces rozpúšťania. Ostatné typy pôd sú priaznivejšie, ak sa, samozrejme, nevyskytujú v mocnejších polohách.

V riešenom území obce Silická Jablonica resp. na Silickej planine ide predovšetkým o rendzinu hnedú (s malým až nijakým obsahom karbonátov) vyskytujúcu sa na červenici. Rendzina typická sa tvorí na menších plochách a na zásaditom substráte.

Rendzinové pôdy - skupina pôd s mačinovým pôdotvorným procesom až po procesy akumulácie a stabilizácie humusu, s výnimkou pôd recentných alúvií. Pôdy majú molický Am – horizont bez ďalších diagnostických horizontov, prípadne len s ich náznakmi. *Rendziny (RA)* patria k najrozšírenejším horským pôdam v rámci slovenských pohorí. Viazané sú na karbonátový substrát. Tieto pôdy sú charakteristické vysokým obsahom skeletu, malou až strednou hrúbkou pôdneho profilu, prevažujúcou hlinitou až ílovitohlinitou zrnitosťou a obsahom karbonátov v celom profile. Rendziny sa môžu vyskytovať ako nasledovné subtypy: rendzina modálna (RAm), rendzina kambizemná (RAk), rendzina litozemná (RAq), rendzina sutinová (RAj). V rámci posudzovaného územia sú rendziny rozšíreným pôdnym typom.

PRÍRODNÉ ZDROJE

Geologický vývoj a horninové zloženie územia Silickej planiny determinujú potenciál výskytu nerastných surovín v nej. Vzhľadom na vyššie uvedené, majú v tejto oblasti oveľa väčší význam nerudné nerastné suroviny než rudné. Hlavne karbonátové horniny, triasové vápence a dolomity – so svojimi ohromnými zásobami, predstavujú veľký potenciál pre stavebný, cementársky, chemický, hutnícky priemysel. Avšak existencia Biosférickej rezervácie ako súčasť Národného parku Slovenský kras, sú na druhej strane výrazným limitujúcim faktorom tohoto využívania, hlavne povrchovej ťažby nerudných surovín.

V širšom aspekte riešeného územia Silickej planiny je celkovo uvádzaných sedem ložísk nerastných surovín nerudných, stavebných, rudných (Silická Brezová, Silická Brezová I., Hrušov, Lipovník, Soroška I., II., Krásnohorská Dlhá Lúka a Ardovo) a dve oblasti prognózných zdrojov rudných surovín (Ardovo – Dlhá Ves a Silica). Ďalej je tu známy rad výskytov nerastných surovín z uvádzaných troch skupín – nerudných, stavebných a rudných.

K 1.1.2001 bolo v širšom predmetnom území evidované (Bilancia zásob SR) jedno ložisko nerudných surovín – ložisko dekoračného kameňa Silická Brezová a dve ložiská stavebnej suroviny – ložisko stavebného kameňa Silická Brezová I. a Lipovník. V k.ú. Silická Jablonica nie sú evidované.

BIOTICKÉ FAKTORY RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Fytogeografické začlenenie územia a charakteristika flóry

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska patrí záujmové územie do oblasti panónskej flóry, do obvodu prametranskej xerotermej flóry, okresu Slovenský kras.

Väčšinu územia národného parku pokrývajú listnaté lesy so zastúpením duba zimného, hrabu či buka. Územie Slovenského krasu patrí k floristicky najbohatším oblastiam Slovenska. Rastie tu rumenica turnianská, kandík psí, klinček včasný peristý, áron alpský štíhly a ďalšie. Pestrosť živočíchov tvoria najmä nižšie skupiny.

REKONŠTRUOVANÁ PRIRODZENÁ VEGETÁCIA

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Záujmové územie je pomerne pestré, prevažujú jednotky bukových a dubovohrabových lesov. Charakteristiku rekonštruovanej prirodzenej vegetácie uvádzame podľa práce Michalko a kol. (1986). V záujmovom území boli mapované tieto jednotky:

Dubovo-hrabové lesy karpatské (C). Lesné porasty, vyskytujúce sa prevažne na alkalických, hlbokých pôdach, väčšinou typu hnedých pôd, menej na rendzinách, ilimerizovaných pôdach, hnedozemiach a čierniciach a to na rôznorodom geologickom podloží. V stromovom poschodí prevládajú dub zimný (*Quercus petraea*) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), často sú zastúpené aj javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), z krov zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*). V bylinnom poschodí sú významné *Carex pilosa*, *Dactylis polygama*, *Galium schultesii*, taxóny z okruhu *Ranunculus auricomus* agg., *Stellaria holostea*. Jednotka v území pomerne rozšírená, v južnej časti územia dominuje.

Bukové lesy vápnomilné (CF) sa vyskytujú v podhorskom a nižšom horskom stupni na strmých skalných vápencových svahoch. Prevažujúcou drevinou je buk lesný (*Fagus sylvatica*), zastúpené bývajú aj javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), jedľa biela (*Abies alba*) a lipa malolistá (*Tilia cordata*). V krovinnom poschodí sú to aj lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), druhy rodu hloh (*Crataegus* sp. div.) a skalník (*Cotoneaster* sp.), baza čierna (*Sambucus nigra*). Bylinné poschodie je druhovo bohaté, zložené z vápnomilných druhov a druhov kvetnatých bučín. Jednotka bola mapovaná v oblasti Veľkého a Malého Manína a východne od Praznova.

Dubovo-cerové lesy (Qc). Do tejto jednotky sú zaradené xerotermofilné dubové lesy na alkalických podložiach v strednej Európe. Viasu sa najmä na ilimerizované hnedozeme na sprašových príkrovoch alebo na degradované černozeme na sprašiach. Pôdy sú sezónne vysychavé, ťažké, mierne kyslé až kyslé. Dominantou v týchto porastoch je dub cerový (*Quercus cerris*), ďalej sa vyskytujú dub žltkastý (*Quercus dalechampii*), dub sivozelený (*Quercus pedunculiflora*), niekedy aj dub zimný (*Quercus petraea*) a dub letný (*Quercus robur*). Z ďalších drevín sa v stromovom poschodí vtrúsene vyskytujú javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), lokálne aj jaseň mannový (*Fraxinus ornus*). Krovinné poschodie býva pomerne bohaté, tvorené najmä druhmi zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa galica*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), hloh krivokališný (*Crataegus curvisepala*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú ostrica horská (*Carex montana*), nátržník biely (*Potentilla alba*), lipnica úzkolistá (*Poa angustifolia*), pľúcnik Murinov (*Pulmonaria murinii*), hrachor čierny (*Lathyrus niger*), kosienka farbiarska (*Serratula tinctoria*), králik chocholatý (*Pyrethrum corymbosum*), iskerník mnohokvetý (*Ranunculus polyanthemos*), vika kašubská (*Vicia cassubica*), waldsteinia kuklíková (*Waldsteinia geoides*), prvosienka

jarná šedá (*Primula veris* subsp. *canescens*), medunica medovkolistá (*Melittis melissophyllum*).

Lúky a pasienky sú ďalším významným prvkom, ale neudržiavaním a nespásaním lúk a pasienkov sa podstatne zmenila ich floristická skladba, pričom dochádza k ich postupnému zarastaniu náletovými drevinami.

Pozornosť si zaslúžia i rastlinné spoločenstvá medzí, úhorov a opustenísk ktorých v poslednom období pribúda, pretože umožňujú prežívanie ohrozených druhov burín, jednoročných rumoviskových rastlín a často poskytujú útočisko aj vzácnym druhom rastlín. V predmetnom území najmä v intenzívne pretvorených oblastiach a lokalitách opustených plôch nachádzame segetálnu a ruderálnu vegetáciu. Segetálna vegetácia spôsobuje zaburiňovanie. Ruderálna vegetácia je v území rozšírená, najmä na plochách nevyužívaných, okolo okrajov obce.

Z botanického hľadiska majú najväčší význam endemické druhy, ktoré sa svojim výskytom viažu na územie Slovenského krasu. V súčasnosti sú ako endemity Slovenského krasu (Marhold, Hindák, 1998) známe chudóbka drsnoplodá Kláštorského (*Draba lasiocarpa* subsp. *klasterskyii*) a rumenica turnianska (*Onosma tornensis*). Zo západokarpatských endemitov nájdeme tu druhy ako: hlaváč lesklý vápnomilný (*Scabiosa lucida* subsp. *calcicola*), chrastavec slovenský (*Knautia slovacica*), peniažtek modrastý tatranský (*Thlaspi caerulescens* subsp. *tatrense*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), prvosienska holá karpatská (*Primula auricula* subsp. *hungarica*), šafrán spišský (*Crocus discolor*), tarica horská Brymova (*Alyssum montanum* subsp. *brymii*), druh, ktorý bol popísaný z územia Slovenského krasu i zvonček tvrdoplodý (*Campanula xylocarpa*). Z matranských endemitov a subendemitov sa tu vyskytujú: horčičník bledokvetý (*Erysimum pallidiflorum*), jarabina Hazslinszského (*Sorbus hazslinszkyana*) klinček včasný nepravý (*Dianthus praecox* subsp. *pseudopraecox*), peniažtek slovenský (*Thlaspi jankae*) a iné.

Najväčšie zastúpenie vo flóre Slovenského krasu majú kalcifyty a xerothermné druhy, ktoré sú schopné prispôbiť (eurytermia) sa nepriaznivému stavu sucha a extrémnym mrazom. Najčastejšie rastú na otvorených skalnatých svahoch planín s južnou alebo juhozápadnou expozíciou. Prevládajú medzi nimi druhy kontinentálnej až mediteránnej oblasti (ponticko-sarmatské, ponticko-panónske, panónsko-karpatské). K najrozšírenejším patria: astra spišská (*Aster amelloides*), cesnak žltý (*Allium flavum*), dvojradovec neskorý (*Cleistogenes serotina*), ďatelinovec bylinný (*Dorycnium herbaceum*), hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*), hrachor panónsky (*Lathyrus pannonicus*), hrdobarka horská panónska (*Teucrium montanum* subsp. *pannonicum*), jagavka konáristá (*Anthericum ramosum*), kavyľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), klasovec sivastý (*Asyneuma canescens*), kosatec bezlistý uhorský (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), kostrava panónska (*Festuca pannonica*), kostrava valéska (*Festuca valesiaca*), kručinkovec položený (*Corothamnus procumbens*), ľan chlpatý (*Linum hirsutum*), ľan tenkolistý (*Linum tenuifolium*), ľanolístnik Dollinerov (*Thesium dollineri*), ostrica nízka (*Carex humilis*), psojazyk uhorský (*Cynoglossum hungaricum*), rebríček panónsky (*Achillea pannonica*), rebríček žltkastý (*Achillea neilerchii*), rumenica Visianova (*Onosma visianii*), ryžovka zelenkastá (*Piptatherum virescens*) ku ktorým pristupujú sinokvet mäkký veľkoúborový (*Jurinea mollis* subsp. *macrocalathia*), včelník rakúsky (*Dracocephalum austriacum*) a zlatovlások obyčajný (*Crinitina linosyris*).

ZOOGEOGRAFICKÉ ZAČLENENIE ÚZEMIA A CHARAKTERISTIKA FAUNY

Severná časť širšieho riešeného územia má prevažne horský a čiastočne podhorský ráz s rozsiahlymi lesnými masívmi, v južnej prevláda premenená krajina s charakterom skalných stepí a lesostepí. V návaznosti na špecifické vlastnosti územia Slovenského krasu sa vytvorili pestré životné podmienky aj pre vývoj živočíšstva. Sú to hlavne nižšie skupiny živočíšstva, ktoré dávajú tomuto územiu prevažne charakter zoocenózy stepného a lesostepného pásma. Tieto xerothermné zoocenózy sa miestami veľmi kontrastne prelínajú s

horskými prvkami. Bohatá zložka zoocenóz kopíruje nevídanú pestrosť rôznych typov biotopov na pomerne malom území od xerothermných výslných stanovišť po chladné vlhké krasové závrtý, skalné bralá a tiesňavy.

Žije tu 130 druhov mäkkýšov, 1500 druhov chrobákov, 1022 druhov motýľov. Z vtákov sa tu vyskytuje sokol rároh, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, orol kriklavý, sova dlhochvostá, skaliar pestrý a ďalšie. Od roku 1977 je územie Slovenského krasu našou prvou biosférickou rezerváciou.

Živočíchy tvoria nezastupiteľnú zložku všetkých typov spoločenstiev biosféry. V zložitých potravných reťazcoch prispievajú rozhodujúcou mierou k ekologickej rovnováhe v obehú látok a energie. Čím väčšia je druhová rozmanitosť, tým sa vytvárajú lepšie podmienky pre ďalší rozvoj územia aj v prípade, ak ich chápeme z hľadiska ekologickej stratégie ľudskej spoločnosti. Dnešné rozšírenie a zloženie fauny je výsledkom dlhodobého vývinu. Druhová ochrana je zabezpečovaná v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako aj v zmysle iných právnych noriem SR a EÚ dotýkajúcich sa ochrany prírodných zložiek a ratifikovaných medzinárodných dohovorov (CITES, Bonn, Bern, Ramsar....).

Základný zoologický prieskum sa opiera o poznatky získané z predošlého obdobia. Výsledky poznania boli aktualizované priebežnými, súčasnými terénnymi pozorovaniami. Determinácia a identifikácia druhov bola prevádzaná vizuálne, sluchovou analýzou hlasových prejavov jednotlivých druhov a identifikáciou druhotných znakov výskytu.

Faunu tunajších suchozemských stavovcov možno na najhrubšej rozlišovacej úrovni rozdeliť do troch základných jednotiek:

- fauna nívej krajiny (Turňa)
- fauna heterogénnej oráčino-lúčno-ekotonovej krajiny
- fauna prevažne lesnej krajiny

Špecifickým životným prostredím typickým pre toto územie sú podzemné priestory – jaskyne, priepasti, podzemné toky a vyvieracky. Najznámejším pravým jaskynným troglobiontom je *Mesoniscus graniger*. Z pavúkov bol v jaskyni Domica zistený *Porrhomma profundum* a v niektorých ďalších jaskyniach žije endemický druh *Nesticus cellulanus affinis*. Z mäkkýšov bol v podzemných tokoch Silickej planiny zistený zástupca rodu *Hauffenia* a krasové vyvieracky obýva známy endemit sadleriánka panónska (*Sadleriana pannonica*). Z vertebrát nachádzajú vhodné životné podmienky v jaskyniach predovšetkým netopiere. Každoročne sa na zimoviskách sústreďuje cez 50 tisíc jedincov 20 druhov, z nich najpočetnejšie sú zastúpené druhy ako netopier hviezdavý (*Pipistrellus pipistrellus*), podkovár krpatý (*Rhinolophus euryale*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a kriticky ohrozený netopier sťahovavý (*Miniopterus schreibersi*). Vzácné sú aj letné kolónie podkovára južného (*Rhinolophus euryale*) a ďalších druhov v týchto priestoroch.

Typickou je nepochybne aj fauna stepného a lesostepného pásma, skalných stepí, krasových planín a strání. Jednotlivé skupiny bezstavovcov sa vyznačujú veľkým zastúpením južných xerothermných prvkov. Vyskytuje sa tu veľmi vzácna sága stepná (*Saga pedo*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), z mäkkýšov *Pupilla triplicata* a *Zebrina detrita*. Významný je tiež výskyt pavúka *Pardosa bifasciata*, potvrdzujúci pôvodnosť niektorých xerothermných lokalít. Z vyšších stavovcov sú plazy ďalšou významnou skupinou zvýrazňujúcou xerothermný ráz krasovej oblasti. Pozoruhodný je výskyt južného elementu – krátkonôžky štihlej (*Ablepharus kitaibelii*) a tieto lokality sú severnou hranicou jej rozšírenia. Stále vzácnejšia je jašterica zelená (*Lacerta viridis*) a z hadov užovka stromová (*Elaphe longissima*). V severnej časti Zádielskej a Borčianskej planiny prenikajú do krasu horské druhy ako jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*) a vretenica severná (*Vipera berus*).

Z cicavcov ešte na niektorých planinách, hlavne tam kde sa zachovala pastva nájdeme kolónie sysľa pasienkového (*Spermophilus citellus*), ktorý je dôležitou potravnou bázou pre sokola rároha (*Falco cherrug*) a orla kráľovského (*Aquila heliaca*). Z vtákov je typickým pre tento biotop strání krasových planín predovšetkým strnádka ciavá (*Emberiza cia*), v lesostepných ekosystémoch na planinách a bázach planín hniezdia populácie škovránka stromového (*Lullula arborea*), strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*), krutohlava hnedého (*Jinx torquilla*), penice jarabej (*Sylvia nisoria*) a dnes už čoraz vzácnejšieho dudka chocholatého (*Upupa epops*).

Lesné zoocenózy sú zastúpené druhmi a ich spoločenstvami od xerothermných drieňových dúbrav po vápencové jedľové bučiny. Charakteristickými druhmi teplých hrabových dúbrav sú tu predovšetkým vtáky ako ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), hniezdi tu penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), orol kriklavý (*Aquila pomarina*), včelár lesný (*Pernis apivorus*) a iné. V bučinách je typický ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*), početne je zastúpený aj muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), kolibkárik sykový (*Phylloscopus sibilatrix*), vzácnejšie sova dlhochvostá (*Strix uralensis*) a ďateľ čierny (*Dryocopus martius*). V jedľobučinách je najbežnejšia sýkorka uhliarka (*Parus ater*) a hniezdi tu aj náš najmenší spevavec králiček zlatohlavý (*Regulus regulus*).

9.1.2 Pasport významných častí prírody a krajiny riešeného územia

9.1.2.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny

Veľkoplošné chránené územia:	- Národný park Slovenský kras + ochranné pásmo
Maloplošné chránené územia:	- Národná prírodná rezervácia Sokolia skala
Chránené stromy :	- nie sú vyhlásené
Časti prírody pripravované na ochranu:	- nie sú pripravované

Národný park Slovenský kras

Národný park (NP) – rozsiahlejšie územie, spravidla s výmerou nad 1 000 ha, prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou, alebo v prirodzenej krajinej štruktúre, tvoriace nadregionálne biocentrá a najvýznamnejšie prírodné dedičstvo, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti. Na území NP platí 3. stupeň ochrany, ak nie je ustanovené inak. Zákonná ochrana (v 2. stupni ochrany) bola územiu poskytnutá v roku 1973 vyhlásením Chránenej krajinej oblasti Slovenský kras, ktorá bola v roku 2002 prekategorizovaná Vládou Slovenskej republiky na národný park (v 3. stupni ochrany). Slovenský kras je najrozsiahlejším a najúplnejšie vyvinutým krasovým územím Slovenska. Nachádza sa v juhovýchodnej časti Slovenského Rudohoria na výmere 34 611 ha, ktorého ochranné pásmo tvorí výmeru 11 741 ha. Zasahuje do okresov Rožňava a Košice – vidiek. Plošinatá oblasť je rozčlenená vodnými tokmi na sústavu planín, s množstvom povrchových a podzemných krasových javov (škrapy, škrapové polia, krasové jamy, jaskyne a priepasti). Nachádzajú sa tu najznámejšie sprístupnené jaskyne – Domica, Gombasecká, Jasovská a Ochtinská aragonitová jaskyňa. Práve Ochtinská aragonitová jaskyňa predstavuje unikátny jav podzemného krasu s jedinečnou mineralogicky vzácnou výzdobou trsov a kričkov mliečne bieleho aragonitu. Osobitosťou je tiež Silická ľadnica – tvoriaca priepasť rúťového charakteru so stálou ľadovou výzdobou. V roku 1995 bolo 12 jaskýň Slovenského krasu zaradených do zoznamu Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Väčšinu územia národného parku pokrývajú listnaté lesy so zastúpením duba zimného, hrubu či buka. Územie Slovenského krasu patrí k floristicky najbohatším oblastiam Slovenska. Rastie tu rumenica turnianská, kandík psí, klinček včasný peristý, áron alpský štihlý a ďalšie. Pestrosť živočíchov tvoria najmä nižšie skupiny. Žije tu 130 druhov mäkkýšov, 1500 druhov chrobákov, 1022 druhov motýľov. Z vtákov sa tu vyskytuje sokol rároh, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, orol krikľavý, sova dlhochvostá, skalár pestrý a ďalšie. Od roku 1977 je územie Slovenského krasu našou prvou biosférickou rezerváciou.

Činnosti, ktorého všeobecnosti narušujú ráz krajiny a negatívne ovplyvňujú územie NP a jeho blízke okolie - ťažba a spracovanie nerastných surovín (povrchové lomy, cementáreň, vápenka), líniové stavby produktovodov (plynovod, ropovod), vysokonapäťové elektrické vedenia, telekomunikačné rozvody, nelegálne skládky komunálneho odpadu (povrchové i podzemné, v niektorých jaskynných priestoroch), nelegálne výrubu drevín, vypaľovanie suchej trávy (lesné a vegetačné požiare), intenzívna ťažba drevnej hmoty v lesoch, degradácia pôdneho krytu ťažobnou činnosťou, vytváranie nových lesných ciest, krádeže dreva, neregulovaná stavba poľovníckych zariadení, neudržiavanie existujúcich stavebných objektov, úhyny chránených živočíšnych druhov (22 kV elektrické vedenia, cestné komunikácie, železnice, odstrel, šírenie invázných druhov v dôsledku neobhospodarovania, zlého ustajňovania, chemizácie a pod.

Národná prírodná rezervácia Sokolia skala

NPR je situovaná priamo v riešenom k.ú. Silická Jablonica. Výmera chráneného územia: 116 900 m². Rok vyhlásenia: 1981. Zriaďovací orgán pri vyhlásení CHÚ: Ministerstvo kultúry Slovenskej socialistickej republiky. Názov právneho predpisu vyhlasujúceho CHÚ: Úprava Ministerstva kultúry SSR č. 3245/1981-32 z 30.6.1981. Názov organizačnej jednotky Štátnej ochrany prírody SR, spravujúcej CHÚ: ŠOP - S-NP Slovenský kras.

Jej územie reprezentuje geomorfologicky výrazný skalný útvar zapojený do lesného komplexu v závere malej doliny. Na úpätí skaly vyviera krasový prameň, na severnej strane skaly sa nachádza otvor do známej Zbojníckej jaskyne. Vegetáciu územia reprezentujú najmä charakteristické suťové spoločenstvá. Z hľadiska zoologického je zastúpená najmä kalcifilná malakofauna, jaskynné priestory osídlili netopiere, ale hniezdia tu aj viaceré druhy vtáctva.

9.1.3 Územia NATURA 2000

Navrhované chránené vtáčie územia (CHVÚ) - CHVÚ Slovenský kras

Navrhované územia európskeho významu (ÚEV) - lokalita Český zámok

Navrhované chránené vtáčie územie – SKCHVU027 Slovenský kras

Rozloha CHVÚ je 43 787,9875 tis. ha, rozprestiera sa v košickom kraji v dvoch okresoch – Rožňava a Košice-okolie. V Rožňavskom okrese zasahuje katastrálne územia: Ardoval, Brzotín, Bôrka, Dlhá Ves, Drnava, Gemerská Hôrka, Hrhov, Hrušov nad Turňou, Honca, Jablonov nad Turňou, Jovice, Kováčová pri Hrhove, Kečovo, Kružná, Kunova Teplica, Krásnohorská Dlhá Lúka, Lipovník pri Rožňave, Lúčka pri Hrhove, Plešivec, Pašková, Rakovnica, Rožňavské Bystré, Silica, Silická Brezová, Slavec, Štítnik, Vidová a veľkú časť riešeného územia Silická Jablonica.

Navrhované chránené vtáčie územie (CHVÚ) je súčasťou Slovenského rudohoria, geomorfologického celku Slovenský kras. Tvorí ho krasové územie planinového typu s prevažným zastúpením karbonátových hornín (vápence, dolomity). Je rozčlenené kotlinami, dolinami a tiesňavami, nad ktorými dominuje sústava

náhorných planín. Bohato sú tu zastúpené krasové formy ako škrapy, závrty, ponory, vyvieračky, jaskyne a priepasti, spravidla s bohatou kvapľovou i ľadovou výzdobou. Špecifické prostredie podmienilo vývoj rozmanitých biotopov s výskytom niektorých vzácných, endemických a reliktných druhov fauny a flóry. V Slovenskom krase je evidovaná prítomnosť 19 európsky významných biotopov, 13 európsky významných druhov rastlín a 132 európsky významných druhov živočíchov.

Účelom vyhlásenia Chráneného vtáčieho územia Slovenský kras je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu bociana čierneho, bučiaka trstového, ďatľa čierneho, ďatľa bielochrbtého, ďatľa prostredného, hadiara krátkoprstého, chriašteľa bodkovaného, kane močiarnej, krutihlava hnedého, lelka lesného, muchárika bielokrkého, muchárika červenohrdlého, orla kriľavého, penice jarabej, prepelice poľnej, skaliara pestrého, sokola rároha, sokola sťahovavého, sovy dlhochvostej, strakoša červenochrbtého, škovránka stromového, včelára lesného, výra skalného, výrika lesného, žlny sivej a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania. V súčasnosti je podiel 5. stupni ochrany v chvú 2,89 % územia, podiel ostatných stupňov ochrany je nasledovný: 4. stupeň 0,29 %, 3. stupeň 74,83 %, 2. stupeň 11,83 % a 1. stupeň 4 % plochy navrhovaného Chvú. Prekryv chráneného vtáčieho územia s veľkoplošným chráneným územím (NP Slovenský kras a jeho ochranné pásmo) je 90 %.

9.1.4 Územia európskeho významu

Navrhované územie európskeho významu - SKUEV0340 Český závrť

Územie európskeho významu sa rozprestiera v Košickom kraji v k.ú. Silická Jablonica o rozlohe 3,93 ha. Kód územia: SKUEV0340. Územie spravuje NP Slovenský kras.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany: 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží.

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

- poniklec veľkokvetý - *Pulsatilla grandis*
- hadinec červený - *Echium russicum*

Navrhované manažmentové opatrenia v predmetnom území:

- Kosenie a následné odstránenie biomasy 1 x ročne.

9.1.5 Územia medzinárodného významu

Územia medzinárodného významu - Biosférická rezervácia Slovenský kras

Biosférická rezervácia Slovenský kras

Územie Slovenského krasu bolo 1. marca 1977 ako prvé na Slovensku zapísané do medzinárodnej siete biosférických rezervácií v rámci programu UNESCO – Človek a biosféra (Man and the Biosphere). Biosférické rezervácie slúžia ako príklad trvalo udržateľného života, prijateľnej rovnováhy a vzájomného vzťahu človeka s prírodným prostredím. Ochranná funkcia – Zachovanie genetickej, ekosystémovej a krajinnnej rozmanitosti. Zonácia biosférickej rezervácie: Cieľom zonácie je uplatňovať diferencovanú ochranu, na základe priestorového rozčlenenia územia, so zohľadnením rôznorodého stavu prírodných ekosystémov a rôznej intenzity ekonomických a spoločenských aktivít. Jadrová zóna: Sú to najzachovalejšie časti územia Slovenského krasu, kde sú sústredené prírodné hodnoty najvyššieho významu. Predstavujú ju prírodné rezervácie a iné osobitne cenné ekosystémy územia. Sú to vo väčšine lesné pozemky. Nárazníková zóna: Je ochrannou zónou, ktorá eliminuje negatívne vplyvy okolitého územia na centrálnu zónu. Zahrňuje xerothermné

lesné a nelesné spoločenstvá. Značná časť zóny spadá do chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd a PHO vodných zdrojov. Prevládajú lesy hospodárske na lesmi ochrannými. Zastúpené sú zmiešané listnaté lesy, umelé ihličnaté porasty a trvalé trávne porasty. Prechodná (rozvojová) zóna: Jej poslaním je dostatočne zachytávať a tmiť všetky vonkajšie rušivé vplyvy, ohrozujúce vlastné územie a jeho centrálnu zónu. Ochranné podmienky sú voľnejšie a cieľom je aby pri hospodárení nedochádzalo k znečisťovaniu a znehodnocovaniu prostredia, najmä ovzdušia, vody a pôdy.

9.1.6 Významné krajinné prvky

Tvoria sieť genofondovo významných ekostabilizačných plôch v k.ú. obce Silická Jablonica, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofodu rastlín a živočíchov na riešenom území. Za miestne ekostabilizačné plochy – významné krajinné prvky boli vybrané tie územia v ktorých sa nachádzajú najzachovalejšie sukcesné štádiá, alebo tie plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. K ďalším kritériám pre výber ekologicky významných segmentov krajiny je stupeň zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti bioty a v neposlednom rade aj územná rozloha.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, pre udržanie a zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou boli vymedzené genofondovo významné lokality, ktoré v danom širšie posudzovanom priestore predstavujú významné krajinné prvky:

- NP Slovenský kras – 3. stupeň ochrany,
- Ochranné pásmo NP Slovenský kras,
- NPR Sokolia skala,
- ÚEV Český závrť,
- CHVÚ Slovenský kras,
- Zbojnická jaskyňa.

Lúky a pasienky sa v riešenom území vyskytujú v týchto typoch:

Predmetné lúky sa nachádzajú hlavne v okolí potoka Turňa, ktorý prechádza aj intravilánom obce.

1. Svieže lúky a pasienky – sú len krátkodobo ovplyvňované podzemnou alebo povrchovou vodou, ich výnosy závisia od dobrého ošetrovania a pri zlepšení výživy hnojením prípadne aj závlahami je možné dosiahnuť kvalitu intenzívnych trávnatých porastov.
2. Polosuché trávnaté porasty – sú na stanovištiach, ktoré sú na jar ovplyvňované zamokrením povrchovou vodou, v lete extrémne vysychajú. Z tohto dôvodu sa tu nedarí dobrým trávny druhom.

Hodnotenie biotickej kvality vegetácie

Pri hodnotení biotickej kvality vegetácie sme vychádzali z druhového zloženia a štruktúrnych vlastností porastov vegetácie, ktorá je v predmetnom území vysoká. Biotický najvyššiu kvalitu dosahujú lesné porasty – tvoria 1 879,0 ha z celého k.ú. a TTP 561,4 ha. Bioticky najnižšie hodnotenie pripisujeme aglomeráciám a agrokultúram – v predmetnom území iba veľmi malý podiel.

Hodnotenie biologickej kvality krajiny z pohľadu potrieb živočíšstva

K najhodnotnejším biotopom územia z hľadiska kvalitatívnej a kvantitatívnej druhovej skladby patria

biotopy málo sa líšiacie od biotopov pôvodnej krajiny. Sú nimi ekosystémy s lesným prostredím. Pre svoju obmedzenú dostupnosť vytvárajú relatívne stabilné biotopy s dôležitým genofondovým, reprodukčným, potravným a úkrytovým poslaním v krajine. S rozľahlosťou plochy narastá stupeň ich kvalitatívneho významu. Majú relatívne vysokú regeneračnú schopnosť s prvkami prirodzenej regulácie. Ostatné biotopy tvoria prechodné formy s dočasným faunistickým poslaním. Majú význam ako pufrovacie zóny. Využívané sú k oddychu, lovu a reprodukcii vymedzeného typu živočíšnych druhov. Ich hodnotový význam ako ekosystému je podriadený poslaniu, funkcii a antropickému vplyvu. Najhodnotnejšie biotopy v riešenom území sú lesné spoločenstvá.

9.1.7 Územný priemet zaťaženia prírody a krajiny

Pasport vybraných bariérových prvkov

V riešenom území Silická Jablonica sme zistili nasledovné negatívne javy a stresové faktory:

Primárne stresové faktory

- cestná doprava
- zastavané územie a obytné areály
- konštrukcia elektrických stĺpov VN

Sekundárne stresové faktory

- vodná erózia

Náchylnosť sledovaného územia na vodnú eróziu

Erózia pôdy je odnos pôdnej hmoty a z toho vyplývajúce zníženie hrúbky povrchových vrstiev pôdy najmä účinkom vody a vetra. K poškodeniu pôdy eróziou dochádza vtedy, keď množstvo a kvalita odnášaných vrstiev pôdy nie sú rovnocenne nahrádzané novo vznikajúcou pôdnou hmotou vytváranou prebiehajúcim pôdotvorným procesom.

Vodná erózia

Vodná erózia spôsobuje odnos povrchových vrstiev pôdy vodou stekajúcou po povrchu svahu. Základnými faktormi sú sklon reliéfu, dĺžka svahu, erózna účinnosť dažďa, vlastnosti pôd a ochranný účinok vegetačného krytu. V posudzovanom území sú ohrozené najmä svahy so strednou až veľkou sklonitosťou (nad 7°), s nízkym obsahom humusu, nestabilnou štruktúrou pôd, vysokým podielom prachových častíc. Väčšina ohrozených území je využívaná ako TTP, preto sa na nich erózia výraznejšie neprejavuje. *Výmoľová erózia* ako osobitná forma vodnej erózie je podmienená čiastočne prirodzenými faktormi (údolné polohy s hlbšou vrstvou málo spevnených delúvií), čiastočne činnosťou človeka (erózne ryhy vznikajú aj na miestach poľných a lesných ciest).

Vodná erózia patrí v podmienkach Slovenska medzi najrozšírenejšie procesy degradácie pôdy. Postihuje prakticky dve tretiny územia - najmä pahorkatiny, kotliny, horské a podhorské polohy. Silnou a extrémnou vodnou eróziou je ohrozených 35 % poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Na vzniku erózie sa podieľa niekoľko faktorov:

- zrážky a z nich vznikajúci povrchový odtok,
- geologické a pedologické pomery,
- morfológia územia,
- vegetačný kryt pôdy,

- spôsob využívania pôdy.

Náchylnosť (potenciál) na eróziu pôdy (charakter reliéfu a najmä jeho sklon, pôdotvorný substrát a pôdny kryt, klíma a spôsob využívania pôdy - orná pôda, trvalé trávne porasty, lesy, atď.) v reálnych podmienkach determinuje vodnú eróziu.

Časť územia v k.ú Silická Jablonica je náchylná na výskyt vodnej erózie.

Z hľadiska potenciálnej vodnej erózie pôdy (podľa Wischmeiera a Smitha) spracovanej kolektívom autorov (Šúri a kol. in Atlas krajiny SR) v závislosti od reliéfu riešeného územia je pre riešené územie v rámci 6 stupňovej škály kategorizácie (1 – žiadna alebo slabá, 2 – stredne silná, 3 – silná, 4 – veľmi silná, 5 – extrémna, 6 – katastrofálna). Podľa vyššie uvedeného kolektívu autorov v citovanej publikácii je z hľadiska aktuálnej vodnej erózie pôdy situácia nasledovná: zalesnené komplexy svahov a vrcholových polôh sú zaradené podľa kategorizácie v rámci 6 stupňovej škály (1 – žiadna alebo nepatrná, 2 – slabá, 3 – stredne silná, 4 – silná, 5 – veľmi silná, 6 – extrémna) do stupňov 1 a 2 (žiadna až slabá erózia), naproti tomu poľnohospodársky obrábaná orná pôda na pahorkatine zväčša do stupňov 3 a 4 (stredne silná až silná erózia).

Z vyššie uvedeného vyplýva vysoké riziko intenzívnej vodnej erózie na svahoch po odstránení lesného vegetačného krytu, ktorý v súčasnosti chráni pôdu pred odnosom vodnou eróziou.

Súčasná krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra, predstavuje celoplošné definovanie územia s aktualizovaným stavom reálnej štruktúry krajiny.

Riešené územie Silická Jablonica je súčasťou Silickej planiny má vytvorené prakticky všetky formy typicky krasového a sčasti i fluviokrasového reliéfu. Výškové rozdiely medzi jednotlivými planinami sú značné; celkový výškový rozdiel ich plošín činí v priemere od 80 – 100 m. Tieto údaje ukazujú, že povrch je relatívne rovný, je však rozčlenený obrovským množstvom krasových jám (odhad je viac než 2000). Veľká hustota krasových jám sťažuje orientáciu v teréne a samozrejme i mapovanie. Krasový reliéf je určujúcim faktorom vývoja jednotlivých krajinných prvkov daného územia. Krajinné prvky, ktoré predstavujú krasovú krajinu, majú množstvo špecifických vlastností, ktoré dávajú územiu osobitý ráz veľmi odlišný od nekrasových území. Od morfológie a vlastností podložia závisí aj charakter ostatných fyzicko-geografických prvkov krajiny, a to pôd, vegetácie, vody a klímy. Ale aj klíma, voda, vegetácia a pôdna pokrývka usmerňujú súčasný reliéfový proces a vplyvajú na rýchlosť krasovatenia a vývoj foriem. Práve táto skutočnosť má priamu súvislosť s tvorbou krasového fenoménu i podzemného.

Väčšiu časť k.ú. Silická Jablonica tvoria lesy Slovenského krasu, ktoré charakterizujú vysoko hodnotné prirodzené lesné spoločenstvá, tvorené pôvodnými druhmi drevín. Najviac zastúpenou drevinou je hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) asi 32 %. Po ňom nasledujú jednotlivé druhy dubov (v Slovenskom krase sa z 9 domácich druhov duba vyskytuje 8) a buk, ktorý bol ešte pred sto rokmi najrozšírenejšou drevinou. Z ihličnatých drevín je najrozšírenejšia borovica lesná (*Pinus silvestris*), ktorej pôvodným biotopom v Slovenskom krase sú len vysoké skalné bralá, na ktorých sa zachovala ako treťohorný relikt. Na vysokom zastúpení borovice čiernej (*Pinus nigra*) má zásluhu najmä zalesňovanie delimitovaných poľnohospodárskych plôch touto drevinou v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch. Jedľa biela (*Abies alba*) a smrek obyčajný (*Picea abies*) sú pôvodné len v najvyšších polohách. Ďalšími reliktnými, ktoré sa tu zachovali z treťohôr sú na skalných stenách rastúci vzácny tis obyčajný (*Taxus baccata*), mohutné exempláre brečtana popínaveho (*Hedera helix*), klokoč perovitý (*Staphylea pinnata*) a iné.

PRIESTOROVÉ VYMEDZENIE EKOLOGICKÝCH ZÓN

Priestorové vymedzenie ekologických zón v k.ú. Silická Jablonica vychádza z výstupnej interpretácie regionálneho územného systému ekologickej stability. Využila sa transformácia vybraných prvkov krajiny, ktoré sa vnímajú z pohľadu krajinskej ekológie ako prvky pozitívne a prvky negatívne. Je to priemet prvkov, ktoré charakterizujú hodnotu prírodnej a urbanizovanej krajiny. Na základe ich hodnotenia sú v krajine vytvárané priestory s osobitným režimom činností. Ako podklad pre priemet ÚSES boli využité prvky:

• pozitívne:

- priestory štátnej ochrany prírody – NP Slovenský kras, NPR Sokolia skala
- priestory prvkov R-ÚSES
- priestory krajinársky hodnotné (interakčné prvky)
- priestory hydroekologicky významné

• negatívne:

- priestory sústredenia infraštruktúry
- priestory hospodárskej výroby.

Priemet týchto prvkov vytvára súčasne aj priestorové vymedzenie limitov v krajine. Kumuláciou alebo vzájomným prelínaním jednotlivých limitov sú v danom území vymedzené nasledujúce kvalitatívne priestory (zóny):

E - ekologicky hodnotná, ktorú charakterizujú pozitívne limity

Š - štandardná, charakteristická prelínaním pozitívnych a negatívnych limitov (s prevahou pozitívnych).

V k.ú. Silická Jablonica sa navrhujú nasledovné opatrenia a regulatívy:

1. Pre priestor **E** - ekologicky hodnotná krajina:

- zachovanie genofondu krajiny a kostry ekologickej stability s možnosťou vyhlasovania ďalších chránených území a areálov s cennými biotopmi a ich ochranných pásiem,
- zákaz pestovania a rozširovania nepôvodných druhov živočíchov a rastlín, nevnášať umelé prvky do krajiny (odvodňovanie, závlahy, regulácie vodných tokov...),
- príprava opatrení na elimináciu zhoršovania zdravotného stavu lesa aj v
- preferovanie jemnejších foriem hospodárenia v lesoch (napr. clonný rub, prirodzená obnova lesa...), zlepšovanie technického zabezpečenia minimalizácie negatívnych vplyvov existujúcich aktivít na

ŽP v priestore.

2. Pre priestor **Š** - štandardná krajina:

- biocentrá považovať za limit územného rozvoja.

Zastavané a antropogénnou činnosťou pozmenené plochy

Slúžia vlastníkom pozemkov a patria sem :

- intravilán obce,
- dopravná sieť – cestné komunikácie

Súčasná krajinná štruktúra katastrálneho územia Silická Jablonica bola hodnotená na základe aktuálnych podkladov (ortofotomapa, účelové polohopisné zameranie územia) a terénneho prieskumu katastrálneho územia v mesiaci október 2007. Znázornená je v účelovej mape Krajinnoekologického plánu, kde sú uvedené nasledovné hlavné kategórie SKŠ:

- nelesná drevinná vegetácia – plošné porasty nelesnej drevinnej vegetácie, brehové porasty, medze a líniová vegetácia, plochy zarastajúce drevinnou vegetáciou, skupinky drevín a solitéry
- lesy

- orná pôda
- trvalé trávne porasty - lúky a pasienky, bylinné úhory, bylinné úhory s podielom drevín
- trvalé kultúry - záhrady a sady mimo intravilánu, záhrady v intraviláne obce,
- zastavané plochy a areály bez vegetácie – obytná zástavba a dvory, výrobné areály a objekty, spevnené plochy, staveniská, iné plochy bez vegetácie
- dopravné prvky – štátne cesty, účelové cesty
- vodné toky

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia

Celková výmera pôdy v ha	2 556,6
v tom:	
poľnohospodárska pôda	636,2
v tom:	
orná pôda	46,7
vinice	5,0
záhrady	23,1
ovocné sady	0,0
trvalé trávne porasty	561,4
nepoľnohospodárska pôda	1 920,4
v tom:	
lesné pozemky	1 879,0
vodné plochy	3,8
zastavané plochy	29,9
ostatné plochy	7,7

V riešenom území boli za účelom spracovania krajinnoeekologického plánu obce Silická Jablonica, pre definovanie vzájomných väzieb v krajine vyčlenené 3 základné krajinné typy krajinej štruktúry:

A. Agroekosystémy:

- orná pôda
- trvalé trávne porasty
- nelesná drevinná vegetácia /NDV/
- vodné toky
- mozaikové štruktúry

Orná pôda

V riešenom území predstavuje orná pôda 46,7 ha. Vďaka konfigurácii terénu sú oráčiny menšie a často kombinované s medzami a krovinovou vegetáciou. Skutočný podiel ornej pôdy je v súčasnosti zrejme menší, nakoľko došlo k preradeniu nevyužívaných plôch oráčín do ostatných plôch. Terén je v sledovanom území veľmi členitý a tak nedovoľuje rozvinutie veľkoplošného poľnohospodárskeho využívania.

Trvalé trávne porasty

Sú plochy fyziognomicky vzdialené od pôvodného vegetačného krytu, vyžadujú neustálu starostlivosť, od ktorej je závislý ich charakter. Trvalé trávne porasty sú prevažne polointenzívne, viac-menej prirodzené.

Výnimku tvoria niektoré plochy strmých strání alebo zamokrených plôch v alúviách, kde je veľmi hodnotná xerothermná vegetácia. Tieto plochy sú popísané ako ekologicky významné segmenty. TTP sú využívané hlavne na pasenie HD a kosenie. Časť TTP je zarastajúca krovinami. Podiel TTP v k.ú. Silická Jablonica 561,4 ha.

Nelesná stromová a krovinná vegetácia

K charakteristickým dominantám územia Silická Jablonica patria lesné lúky, ktoré vznikli odlesnením pôvodného lesného krytu a krovinaté pasienky. Pasienky a lúky pokrývajú predovšetkým trávnaté porasty sitín, porasty ostríc, bezkolencové lúky, metlicové porasty a porasty s ostricou Davallovou. Časté sú tiež porasty s prasličkou. Z bežnejších druhov týchto stanovišť napr. psinček poplazitý, pichliač potočný, túžobník brestový atď. V stromovom a krovitom podraze sú zastúpené druhy rodu svíb, javor poľný hladkoplodý, čremcha strapcovitá, lieska obyčajná, jaseň štíhly, krušina jelšová, kalina obyčajná.

Vody

Riešený priestor predstavujú lesnaté doliny s tečúcimi tokmi 3,8 ha: Bazinský potok vlieva sa do Turne, ktorá preteká intravilánom obce. Tok Turňa je čiastočne regulovaný. Najväčšie prietoky sa znamenali v jarných mesiacoch, nižšie v letnom a zimnom období s miernym zvýšením na jeseň.

Mozaikové štruktúry

Mozaikové štruktúry sa v rámci katastra vyskytujú pomerne hojne. Viazané sú na celý kataster Silická Jablonica, kde sa vyskytuje mozaika medzí, lúk a pasienkov. Miestami dochádza vplyvom absencie obhospodarovania k stieraniu týchto štruktúr zarastaním náletovými drevinami.

B. Lesné spoločenstvá:

Územie Silickej planiny je v severnej časti pokryté prevažne lesmi. V centrálnej časti vo veľkej miere prevládajú krasové stepi až lesostepi. Tieto oblasti boli do 70-tych rokov spásané - erózný proces teda prebiehal rýchlo; tak sa obnažovali škrapové polia. Bukové dúbravy a hrabiny, ktoré pokrývajú najmä plošinu a južné svahy planiny, i dubové bučiny, ktoré dominujú na severných svahoch, sú z lesných porastov najviac zastúpené. Na najextrémnejšie exponovaných južných svahoch je skupina drieňových dúbrav. Lesné porasty sa rozprestierajú na rozsiahlej časti v k.ú. Silická Jablonica, z ktorého zaberajú 1 879,0 ha. Ide prevažne o druhovú skladbu v zastúpení buk, dub, hrab, miestami javor, borovica, v brehových porastoch potokov najmä jelša, vrby a miestami lieska. Plnia najmä pôdoochrannú funkciu. Prechod medzi lesom a PPF nie je všade jednoznačný a presne ohraničený. Terasy, kde pastviny neboli dlhšiu dobu ošetrované, začínajú postupne zarastať drevinami a krovinami. Prechod medzi poľnohospodárskou pôdou a lesom je pozvoľný.

Na väčšine územia národného parku, mimo rezervácií, a jeho ochranného pásma prebieha v lesoch plánovité obhospodarovanie prostredníctvom LHP. Z kategórií lesov majú najväčšie plošné zastúpenie lesy ochranné, cca 50 % plochy lesov. Avšak vysoké zastúpenie má aj kategória lesov hospodárskych, cca 45 % plochy všetkých lesov národného parku. Zvyšných 5 % tvoria lesy osobitného určenia a plochy so špecifickým funkčným zameraním, ako sú napríklad polička pre zver, lesné lúky a pod.

C. Vidiecka krajina:

- sídelný útvar
- transportné línie a vedenia

Obytné a administratívne plochy

Obytné plochy a plochy občianskeho vybavenia sú koncentrované v zastavanom území obce.

Sídelná vegetácia

Vegetácia v zastavaných územiach má tradičný charakter, je kultúrneho charakteru, značné plochy však zaberá aj synantropná vegetácia. Tvorená je predovšetkým vegetáciou úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch a drevinovou vegetáciou na verejných priestranstvách, v okolí kostola a cintorína. Sídelnú vegetáciu reprezentujú aj planejúce liečivé a okrasné druhy, taktiež spoločenstvá trávnaté a krovinaté porasty lúk, medzí a výmoľov.

Prvky bez vegetácie

Bez vegetácie sú asfaltové, sčasti aj nespevnené a spevnené poľné a lesné komunikácie, spevnené plochy v obci, časti dvorov pri rodinných domoch a pod. Prirodzené plochy bez vegetácie sa v území vyskytujú len veľmi obmedzene a majú tendenciu zarastať vegetáciou.

9.1.8 Územný systém ekologickej stability (ÚSES)

Územný systém ekologickej stability je zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definovaný, ako taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré môžu mať nadregionálny, regionálny alebo miestny význam.

Regionálny ÚSES tvorí sieť ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov regiónu.

Regionálny ÚSES dotvárajú biokoridory spájajúce medzi sebou biocentrá spôsobom umožňujúcim migráciu organizmov, aj keď jeho časť nemusí poskytovať trvalé existenčné podmienky. Pod pojem migrácia zahrňujeme nielen pohyb živočíšnych jedincov, pohyb rastlinných orgánov schopných vyrásť do novej rastliny, ale aj výmenu genetických informácií v rámci populácií a pod. Týmto všetkým sa biokoridor stáva dynamickým prvkom, ktorý zo siete izolovaných biocentier vytvára vzájomne sa ovplyvňujúci územný systém.

Prvky R - ÚSES-u sa do riešeného územia nepremietli. Pre okres Rožňava bol spracovaný R ÚSES Rožňava v roku 1993.

PRVKY ÚSES

- *biocentrum* - územie v ktorom sa nachádzajú zachovalé sukcesné štádia, prípadne plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. Územia s vysokým stupňom zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti zoo - zložky s dostatočnou územnou rozlohou,
- *biokoridor* - spája medzi sebou biocentrá spôsobom umožňujúcim migráciu organizmov, aj keď jeho časť nemusí poskytovať trvalé existenčné podmienky,
- *interakčný prvok* - určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom,
- *významný krajinný prvok* - taká časť územia, ktorá utvára charakteristický vzhľad krajiny alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä les, brehový porast, jazero, rieka, park, aleja, remíza.

Špecifickou črtou okresu Rožňava je, že veľkú plochu okresu môžeme považovať za veľký biokoridor

provinciálneho významu, ktorý je prerušovaný len lokálne. Preto smery nadregionálnych biokoridorov sú v mape vyznačené len schematicky. Za vlastný nadregionálny biokoridor možno považovať celý Slovenský kras.

9.1.8.1 Nadregionálne biokoridory

Biokoridor Gemerská pahorkatina – Dmica – Silická planina – Horný vrch – Zádielska dolina

Priestorová štruktúra krajiny na smere tohto biokoridoru je vyhovujúca. Za najvýznamnejší stresový faktor na jeho priebehu možno považovať jednak stále ohrozenie krasových planín prípadnými priaznivými prejavmi poľnohospodárskej výroby a rekreácie, jednak dopravnú bariéru cez Sorošku. Priestorovým priemetom tohto biokoridoru identifikujeme veľmi významný ekologický uzol stredu elementov fauny a flóry rôznych biogeografických oblastí v širšej oblasti Silickej planiny. Legislatívna ochrana prvkov nadregionálneho biokoridoru je dostatočná.

Najvýznamnejšie regionálne biokoridory okresu Rožňava sledujú aluviálne nivy hlavných tokov. Druhý typ regionálnych biokoridorov je lokalizovaný na lemy veľkých lesných komplexov.

9.1.8.2 Regionálne biokoridory

Turnianska dolina

Prechádza cez riešené k.ú. Silická Jablonica, napája sa na biokoridor Bodvy. Spája veľmi významné typy geoekosystémov v depresii medzi krasovými planinami. Jeho priebeh je čiastočne ohrozený nasledujúcimi stresovými faktormi:

- čiastočnou reguláciou toku Turne,
- prípadnou neprimeranou ťažbou rašeliny na hranici okresu,
- nedostatočnou štruktúrou stabilizačných prvkov na alúviu.

Biokoridor lemových spoločenstiev

Predstavuje veľmi významný segment medzi lesnými a nelesnými ekosystémami, zároveň vytvára koridor pre výmenu genetických informácií a migráciu elementov flóry a fauny pozdĺž lemov.

9.1.8.1 Regionálne biocentrum

Dolný vrch č. 29

Z hľadiska Regionálneho územného systému ekologickej stability v okrese Rožňava tvorí lokalita Dolného vrchu jadro regionálneho biocentra.

Vo východnej časti planiny existujú najzachovalejšie lesné spoločenstvá minimálne dotknuté ľudskou činnosťou. Územie je mimoriadne vzácne aj po botanickej stránke vzhľadom na výskyt veľkého počtu chránených a ohrozených teplomilných druhov rastlín. Raritou Dolného vrchu je výskyt 8 zistených druhov obojživelníkov, čo je netypické pre krasové oblasti. Predmetná oblasť Dolného vrchu je hniezdiskom chránených a ohrozených vtáčích druhov, napr. orol kriľavý, jariabok hôrny, sova dlh ochvostá, sova lesná, ďateľ bieločrbý, ďateľ prostredný, tesár čierny, žlna sivá, škvrník stromový. Výnimočným javom je

hniezdenie a ukrývanie sa vtákov (sovy, spevavce) v priepastiach a jaskyniach na Dolnom vrchu. Z cicavcov sa tu vyskytuje kriticky ohrozený druh rys ostrovid, veľmi ohrozené a ohrozené druhy mačka divá, z netopierov podkovár veľký, podkovár malý, netopier obyčajný, netopier vodný. Najvyššia koncentrácia netopierov v rámci Dolného vrchu je v spomínanom najväčšom jaskynnom systéme Slovenskej časti Dolného vrchu. Územie Dolného vrchu je mimoriadne citlivé z hľadiska vodného režimu. Vyznačuje sa vysokým stupňom skrasovatenia vápencov s množstvom jaskýň a priepastí. Na Dolnom vrchu je v súčasnosti známych 250 jaskýň, priepastí a ostatných krasových útvarov, ktoré mimoriadne zhodnocujú dané územie. Svojím významom toto územie zďaleka presahuje hranice Slovenskej republiky, aj Európy. Práve v dotknutej oblasti sa nachádza nedávno objavený najrozsiahlejší vertikálny jaskynný systém na Dolnom vrchu – Hlinoš, doteraz len sčasti preskúmaný, s veľkým množstvom doposiaľ neznámych podzemných priestorov. V prípade rozšírenia ťažby vápenca v navrhovanom rozsahu by došlo k zničeniu celej východnej časti Dolného vrchu a nenávratnému poškodeniu jeho západnej časti vrátane súvisiaceho územia Národného Parku Aggtelek v Maďarsku.

9.1.8.2 Miestne biocentrá a biokoridory

V k.ú. obce Silická Jablonica tvoria súčasť hlavných nadregionálnych a regionálnych zložiek siete krajiny. Okrem základnej pôdoochrannej funkcie majú aj významnú biologickú funkciu, sú nezastupiteľným biotopom pre zver a vtáctvo v obci, súčasne spolu s naväzujúcimi nadregionálnymi biokoridormi vytvárajú estetický pôsobivé prírodné prostredie. Z pohľadu krajinárskeho aj napriek skutočnosti, že sa jedná už v podstate o umelé ľudským zásahom vytvorené prvky, majú lokality v danom priestore svoje opodstatnenie. Miestne biocentra znásobujú krajinársku hodnotu priestoru, zároveň prinášajú možnosti existencie ďalších na tento biotop viazaných živočíšnych druhov, ako aj optimalizujú podmienky existencie pôvodných druhov. Vo väzbe na vegetačný kryt a rozmanitosť rastlinných spoločenstiev vzrastá biodiverzita, potenciál a krajinárska hodnota územia.

Podrobná lokalizácia biokoridorov a ostatné pozitívne prvky ochrany prírody a krajiny sú zakreslené v mapovom podklade.

Turizmus, rekreácia a šport v k.ú. Silická Jablonica

Turizmus, rekreáciu a s nimi spojené športové aktivity možno hodnotiť z dvoch aspektov. Na jednej strane zabezpečujú regeneráciu pracovných síl a uspokojujú požiadavky a potreby obyvateľov, na druhej strane mnohé rekreačné aktivity vo vzťahu ku krajine a jej zložkám pôsobia ako stresové faktory. Medzi negatívne vplyvy vyplývajúce z rozvoja turizmu, rekreácie a športu zaraďujeme napr.:

- záber prirodzených ekosystémov na výstavbu rekreačných objektov a areálov
- znečistenie vody, ovzdušia a pôdy, produkcia odpadov
- poškodzovanie vegetácie v dôsledku zošľapovania, trhania, ničenia, ruderalizácia okolia
- rušenie živočíšstva v dôsledku hluku, osvetlenia a pod., nepovolený odchyt a lov živočíchov.

Z pestrých prírodných podmienok územia v okolí obce Silická Jablonica vyplývajú dobré podmienky pre rekreáciu a turizmus, a to najmä na prechádzky a pešiu turistiku, cykloturistiku, zimnú turistiku.

Ochrana prírody a krajiny

Územie obce Silická Jablonica patrí k územiám s výraznými prírodnými hodnotami. Prejavilo sa to i v ochrane prírody – časť územia tvorí NP Slovenský kras s 3. stupňom ochrany podľa zákona o ochrane

prírody a krajiny.

9.1.9 Charakteristika negatívnych faktorov životného prostredia

Negatívne faktory životného prostredia sú zväčša nepriaznivými dôsledkami ľudských činností (môžu byť nazývané aj tzv. umelými poruchami). Patria sem také zmeny vlastností krajiny, ktoré narušujú prirodzené toky látok, energií a informácií. Väčšinou ide o vedľajšie nezámerné dôsledky ľudskej činnosti. Negatívne sa prejavujú ohrozením prírodných zdrojov, prirodzených ekosystémov a zdravia človeka, pričom ich plošný rozsah závisí od konkrétnych prírodných podmienok, ako aj od intenzity ich pôsobenia. Najvýznamnejšie poruchy tohto typu súvisia s ľudskými činnosťami - najmä s prevádzkou cestných komunikácií, ťažbou nerastných surovín, energetikou, tvorbou a nakladaním s odpadmi, urbanizáciou a osídlením. Z fyzikálneho hľadiska majú často povahu polí (majú svoje jadro a smery šírenia, pričom intenzita ich vplyvu so vzdialenosťou od zdroja spravidla klesá).

K najvýznamnejším umelým nezámerným poruchám v krajine (negatívnym faktorom životného prostredia) zaraďujeme:

- *znečistenie ovzdušia* – dané je zvýšenou koncentráciou škodlivín v ovzduší (najčastejšie napr. SO₂, NO_x, CO a tuhé látky). Pri hodnotení je potrebné porovnanie s imisnými limitmi a vymedzenie zón znečistenia ovzdušia
- *znečistenie povrchových vôd* – dôležité je hodnotenie kvality vodných tokov podľa hlavných ukazovateľov čistoty (kyslíkového režimu, základného chemického zloženia, doplnkových chemických ukazovateľov, ťažkých kovov, biologických a mikrobiologických ukazovateľov) a vymedzenie úsekov znečistených vôd
- *znečistenie podzemných vôd* – potrebné je vymedzenie zón kvality podzemných vôd na základe hodnotenia koncentrácií škodlivín - dusičnany, sírany, celková mineralizácia a i.
- *kontaminácia pôdy* – patrí sem zaťaženie pôdných zdrojov cudzorodými látkami (ťažké kovy, organické zlúčeniny a i.)
- *poškodenie pôdy* – je dôsledkom pôsobenia vodnej a veternej erózie, príp. iných degradačných faktorov
- *poškodenie a ohrozenie lesných ekosystémov* – zaraďujeme sem imisné poškodenie lesov (vymedzenie zón poškodenia), iné škodlivé činitele vplývajúce na zdravotný stav lesných porastov (kalamity, škodcovia)
- *ohrozenie biodiverzity krajiny* – je dôsledkom pôsobenia ľudských činností s nepriaznivým vplyvom na ekologickú kvalitu a biodiverzitu krajiny (patria sem napr. urbanizované oblasti, intenzívne poľnohospodársky využívané veľkoblokové pozemky, hospodárske lesy s nízkou biotickou významnosťou a pod.)
- *pôsobenie nadmerného hluku* – potrebné je vymedzenie zón v okolí primárnych stresových faktorov s predpokladaným negatívnym účinkom hlučného zaťaženia človeka a okolitých ekosystémov
- *iné rizikové faktory životného prostredia a zdravia* – možná je identifikácia a hodnotenie iných negatívnych faktorov vyplývajúcich čiastočne z ľudskej činnosti a pôsobiacich negatívne na krajinu a človeka (napr. rádioaktivita a radónové riziko, organoleptické zápachy a pod.).

Územie Silickej planiny patrí z hľadiska aktivít človeka jednoznačne k najintenzívnejšie využívaným v rámci Slovenského krasu. Rozsah a spôsob využívania územia a zdrojov planiny vyvoláva rad interakcií medzi

technickými dielami, činnosťou človeka a geologickým prostredím. Krasové územia sú oblasťami, v ktorých geologická stavba zásadne ovplyvňuje a podmieňuje ich využívanie. Tieto územia sú veľmi citlivé na narušenie ekologickej rovnováhy vyvolané antropogénnou činnosťou. Silická planina patrí z pohľadu množstva antropogénnych činiteľov, nepriaznivo pôsobiacich na životné prostredie, potenciálne k najviac ohrozeným územiám NP Slovenského krasu.

Hodnotenie zraniteľnosti horninového prostredia v širšom záujmovom území

Základné údaje pre hodnotenie boli získavané z časti z archívnych a publikovaných materiálov a hlavne z terénnych výskumov. Zraniteľnosť horninového prostredia sa klasifikuje piatimi stupňami: 1. stupeň – kriticky zraniteľné prostredie, 2. stupeň - veľmi zraniteľné prostredie, 3. stupeň - stredne zraniteľné prostredie, 4. stupeň mierne zraniteľné prostredie a 5. stupeň – nepatrne zraniteľné prostredie.

Hodnotením citlivosti hornín a ďalších klasifikačných kritérií na hodnotenie zraniteľnosti horninového prostredia klasifikujeme územie Silickej planiny nasledovne: Na stavbe územia planiny sa z hľadiska inžinierskogeologických pomerov v hlavnej miere zúčastňujú dve litologické formácie – spodná terigénna formácia a vápencovo – dolomitická formácia, ktorá tvorí podstatnú časť územia. Územia tvorené týmito formáciami zaraďujeme do 3. stupňa zraniteľnosti – stredne zraniteľné prostredie. V rámci vápencovo – dolomitovej formácie sa vyskytujú územia s mimoriadne vysokou koncentráciou exo a endokrasových javov. Tieto časti územia Silickej planiny potom klasifikujeme ako 2. stupeň zraniteľnosti – veľmi zraniteľné prostredie. Je to najmä oblasť Domice, oblasti severovýchodne od Kečova, Silice, Silickej Brezovej. K plošne najrozsiahlejším patria oblasti medzi Silicou, Silickou Brezovou a Gombaseckou jaskyňou a severozápadná časť planiny. Územia tvorené dolomitmi klasifikujeme ako 4. stupeň zraniteľnosti - mierne zraniteľné prostredie. Uvedené zatriedenie území tvorených dolomitmi nie je opodstatnené v tých prípadoch, kde sú dolomity intenzívne zbrekčovatené a rozvoľnené. V takýchto prípadoch sú predmetné územia (čo je prevažná časť) klasifikované ako 3. stupeň zraniteľnosti. Horninové prostredie molasovej formácie a formácie kvartérnych pokryvov, s výnimkou území s polohami travertínov je klasifikované ako 3. stupeň zraniteľnosti. Výskyt travertínov sú klasifikované ako 2. stupeň zraniteľnosti – veľmi zraniteľné prostredie.

9.1.10 Návrh opatrení pre k.ú. Silická Jablonica

V tejto časti podávame stručný súhrn zásad, podľa ktorých je vhodné postupovať pri rozvoji obce Silická Jablonica s ohľadom na zachovanie existujúcich environmentálne pozitívnych prvkov krajiny a zlepšenie stavu environmentálne negatívne pôsobiacich prvkov. Na tieto zásady nadväzujú konkrétne regulatívy a limity využívania územia pre hlavné ľudské činnosti v území, ako aj opatrenia na racionálne využívanie a zlepšenie stavu jednotlivých zložiek životného prostredia. Východiskom návrhovej časti je filozofia trvalo udržateľného rozvoja územia, podľa ktorej ľudstvo musí žiť v medziach únosnosti Zeme a využívať obnoviteľné zdroje trvalo udržateľným spôsobom, s opatrnosťou a starostlivosťou.

Hlavný dôraz prezentovaných návrhov je kladený okrem zohľadnenia existujúcich dokumentácií predovšetkým na zapracovanie výsledkov detailného terénneho prieskumu územia a celoplošného zhodnotenia biotickej kvality územia, ekologických a environmentálnych vzťahov a procesov v území.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinnej štruktúry:

- zabezpečovať optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity.

- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty prírodných daností územia a najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, NECONET a biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty využívanie územia zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- identifikovať stresové faktory v území a zabezpečovať ich elimináciu,
- rešpektovať ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd a zabezpečovať ochranu pôdných zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny.

V oblasti rozvoja rekreácie a turizmu

- podporovať tie druhy a formy turizmu, ktoré sú predmetom medzinárodného záujmu
- nadviazať na medzinárodný turizmus, a to najmä sledovaním turistických tokov a dopravných trás prechádzajúcich, resp. končiacich na Slovensku. Venovať väčšiu pozornosť aktívnemu zahraničnému turizmu, cezhraničným vzťahom a malému prihraničnému turizmu,

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu:

- rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu obce,
- realizovať systémy správneho využívania poľnohospodárskych pôd a ich ochranu pred eróziou, zaburinením, nadmernou urbanizáciou, necitlivým riešením dopravnej siete a pred všetkými druhmi odpadov.

Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny vrátane zabezpečenia ekologickej stability územia

- Rešpektovať všetky vyhlásené a navrhované chránené územia prírody, ako aj iné biologicky a esteticky významné územia a bioticky významné územia vymedzené v dokumente krajinnoekologického plánu. Tieto považovať za potenciálne plochy na budúcu legislatívnu ochranu, nakoľko mnohé z nich tvoria aj v súčasnosti významnú súčasť ÚSES (súčasť biocentier a biokoridorov) alebo sú významnými genofondovými plochami.
- Zvážiť vyhlásenie za chránené tých území, ktoré sú nateraz vedené ako navrhované.
- Spracovať dokumentáciu M-ÚSES s dôrazom na dotvorenie kostry územného systému ekologickej stability navrhutej v dokumente RÚSES a na miestnej úrovni navrhutej v dokumente krajinnoekologického plánu, s dôrazom na návrhy ekostabilizačných opatrení.
- Osobitne navrhnuť spôsob zachovania ekologickej stability v hospodárskych lesoch spadajúcich do biocentier alebo biokoridorov.
- Osobitný dôraz klásť na redukciu rozsah a intenzitu lesohospodárskych zásahov v ochranných lesoch, lesoch osobitného určenia, na lokalitách chránených území a genofondovo významných plôch. V týchto porastoch by sa mala presadzovať ich zvláštna funkcia alebo význam pred hospodárskou funkciou - produkciou dreva.
- Vhodným spôsobom usmerňovať rekreačné aktivity na významných lesných lokalitách, zabráňovať neusmernennej výstavbe chat a rozširovania chatových oblastí na úkor biologicky významných lokalít.
- Rešpektovať podmienku zachovania významných lúk a pasienkov, ktoré v danom území predstavujú veľmi významnú zložku prírodného prostredia. Zároveň na týchto lokalitách plánovať a usmerňovať takú

činnosť (kosenie, pasenie, umelé udržiavanie, neodvodňovanie a pod.), ktorá zabezpečí zachovanie podmienok ich existencie (hlavne vodný režim) ako aj biodiverzitu a zastúpenie významných taxónov.

- Zachovať všetky významné biotopy územia, prípadne stanoviť podmienky obnovy biotopov po ich dočasnom intenzívnom narušení alebo likvidácii ich okrajových častí.

Vzhľadom na vypočítanú hodnotu stupňa ekologickej stability pre riešené územie - 4,5 /vysoký stupeň ekologickej stability/ nie je potrebné v súčasnosti uvažovať s realizáciou iných mimoriadnych ekostabilizačných opatrení.

10. NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

10.1 DOPRAVA

10.1.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec Silická Jablonica je na nadriadenú dopravnú sieť napojená cestou III/ 050 163 Jablonov na Turňou – Silická Jablonica. Cesta tr. III sa pripája v obci Jablonov nad Turňou cestu tr. I/50 – št. hr Ukrajina – Michalovce - Košice - Zvolen. Táto cesta je hlavnou európskou cestou E50 v trase Zvolen - Košice-Michalovce - štátna hranica SR/UA (zaradená do siete transeurópskych magistrál „TEM“ úsek TEM 4). Podľa ÚPN VUC KK, cesta tr. III bude pretínať navrhovaný prietah cesty R2 (I/50 medzi obcou Jablonov n/T a obcou Hrušov.

Obec leží cca 25 km južne od mesta Rožňava. Intravilán obce pretína cesta III/ 050 163 Jablonov nad Turňou – Silická Jablonica, Cesta III/ 050 163 končí v obci za Kalvínskym kostolom (pri telefónnom stĺpe).

Priemerná denná intenzita dopravy na úseku cesty III/5543 nebola sledovaná.

10.1.2 Funkčné členenie a kategória ciest

Cesta tr. III/ 050 163 – v extraviláne je vedená v šírkovom usporiadaní C 7,5/70. Na území obce plní funkciu obecnej zbernej komunikácie MOK 7,5/40 (funkčnej triedy B3). Na túto komunikáciu sa pripájajú obslužné komunikácie funkčnej skupiny C3 kategórie MO 8/60 a 5/40.

Návrh

V územnom pláne v k.ú. je navrhovaná kategória jestvujúcej cesty III/ 050 163:

- v zastavanom území obce v kategórii B3 MOK 7,5/40
- mimo zastavané územie obce v kategórii C 7,5/70
- ochranné pásmo mimo zastavané územie obce je 20 m od osi komunikácie na obe strany.

Na ceste III/ 050 163 je nutné previesť povrchovú úpravu vozovky rozprestretím nového živičného krytu v dĺžke 7,738 km, kde bude možné upraviť oblúky (body dopravnej kolízie).

10.1.3 Železničná doprava

Riešeným územím neprechádza železničná trať.

10.1.4 Obslužné a prístupové komunikácie

10.1.4.1 Charakteristika ostatnej obecnej komunikačnej siete

Ostatné obecné komunikácie majú charakter obslužných a prístupových komunikácií funkčných

Cesty v zastavanom území obce, ktoré preberajú funkciu obslužných komunikácií, nemajú všetky vyhovujúce šírkové pomery. Nevyhovujúce šírkové usporiadanie je hlavne na ceste, ktorá sa nachádza medzi rodinnými domami od č. 74 až po RD č. 141, cesta od domu č. 92 po dom č. 88. V nevyhovujúcom stave je cesta od domu č. 88 až po dom súpisné č. 87.

Na jestvujúcich obecných komunikáciách je nutné previesť povrchovú úpravu vozoviek rozprestretím nového živičného krytu, kde bude možné upraviť oblúky /body dopravnej kolízie/. Smerové pomery týchto komunikácií sú vyhovujúce, rovnako aj premostenia.

Na križovatkách miestnych komunikácií je potrebné upraviť smerové oblúky križovatkových vetví a zabezpečiť dostatočný rozhľad.

Odvodnenie povrchových vôd je v súčasnosti prevažne do otvorených do obojstranných cestných rigolov. Rigoly sú zaústené do jestvujúcich odvodňovacích kanálov.

Celková dĺžka miestnych komunikácií je 23,5 km.

Návrh

Dopravný systém sídla vzhľadom na jeho líniovú formu je zložený zo siete prístupových ciest obojsmerných prevažne v kategórii C3 MO 7,5/40, MOK 6,5/30, MOU 6,5/30 a cesty v kategórii C3 MOK 3,75/30 ako jednopruhovú miestnu obojsmernú komunikáciu s krajinami. Dĺžkové obmedzenie týchto komunikácií je 100 m s otočkou.

Prístupové cesty plnia funkciu integrácie a peším pohybom. Tento systém návrh zachováva a zdôrazňuje význam peších chodníkov „naprieč“ prístupových ciest.

V územnom pláne je navrhovaná kategória obslužných a prístupových komunikácií nasledovne:

- jestvujúce komunikácie upraviť na požadovanú kategóriu C3 MOU 7,5/40
- ostatné komunikácie upraviť na požadovanú kategóriu C3 MOK 6,5/30, MOU 6,5/30 a C2 MOU 5,5/30
- novonavrhovaná komunikácia od cintorína k domu so súpisným č. 140 s požadovanou kategóriou C3 MOU 6,5/30.

10.1.5 Osobná hromadná doprava

Na verejnú autobusovú dopravu je územie napojené cestou III/ 050 163,. Prepravu zabezpečuje SAD Rožňava (Eurobus).

Obec je obsluhovaná jednou autobusovou linkou so 8-imi pásmi spojov v pracovný deň. Prístup liniek je po ceste III/ 050 163 s otočkou v západnej časti obce. V časti Silická Jablonica je zriadená autobusová zastávka pri dome č. 26 a 159 s otočkou.

V súčasnosti je ponuka na osobnú prepravu SAD o cca 20 % nižšia v počte denných spojov, pričom pokrytie potrieb prepravných nárokov je vecou spoločenskej objednávky príslušných orgánov. Problémom obcí je ďalej výstavba a údržba dopravných zariadení pre autobusovú dopravu, t.j. zastávok, čakacích prístreškov, odstavných parkovísk pre autobusy a podobne.

Autobusové zastávky nie sú navrhnuté podľa STN na samostatných zastávkových pruhoch, len s

čakacími prístreškami, podľa ON 73 6426.

Na danom území sa nenachádzajú servisy, ani benzínové čerpacie stanice.

Návrh

Zastávkový pruh sa navrhuje v šírke 3,25 m na ostatných komunikáciách v zastavanom území obce. Vzájomná pešia dostupnosť nie je väčšia ako 100 m.

10.1.6 Parkoviská a odstavné plochy

Garážové státi v rodinnej zástavbe sa budujú individuálne podľa potreby na vlastných pozemkoch. Pri obecnom úrade sú vybudované parkovacie plochy. Pred malobchodnými zariadeniami je rozšírená komunikácia pre odstavenie automobilov. Pri cirkevných objektoch sa využíva pre odstavenie áut rozptylná plocha pred samotnými objektmi.

Návrh

Počet požadovaných parkovacích miest pre výhľad je podľa STN 736110 pri stupni motorizácie 1:3,5 zabezpečiť pre bytové domy na 1 b.j. jedno parkovacie alebo garážové státi.

	Kapacita/ merná jednotka	Potreba státí
Kultúrny dom	100 stoličiek	5 stáni
Obecný úrad	200 m ² podl. pl.	2 stáni
Predajňa potravín	100 m ² podl. pl.	5 státí
Cintorín – dom smútku	150 m ² zast. plocha, 50 stoličiek	5 státí
Športový areál pri futbalovom ihrisku	0,6 ha	10 státí
Spolu		22 státí

10.1.7 Pešie a cyklistické komunikácie

V zastavanom území nie sú vybudované pešie a cyklistické komunikácie.

V katastrálnom území sú cyklistické trasy – „Cyklomagistrála Slov. Kras“. Trasa vedie zo Silice cez Silickú Jablonicu do Jablonova nad Turňou, po št. hranicu s Maďarskom.

Návrh

V územnom pláne je navrhovaná jednostranná pešia komunikácia pozdĺž komunikácie III/050 163. Šírka navrhovanej pešej komunikácie je 1,5 m.

10.1.7.1 Ochranné pásma

Cestné ochranné pásmo pozdĺž železničnej trate je 60 m, pozdĺž ciest tr. III je 20 m od osi cesty na obe strany.

10.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

10.2.1 Zásobovanie pitnou vodou

Obec Silická Jablonica je v súčasnosti zásobovaná pitnou vodou z vodného zdroja – prameňa

s výdatnosťou $Q_{min}=0,91$ l/s, $Q_p=1,73$ l/s a $Q_{max}=5,0$ l/s. Akumulácia vody je zabezpečovaná v akumulačnej nádrži pri ČS s objemom 100 m³. Jej nevyhovujúce výškové osadenie má negatívne dopady na tlakové pomery v rozvodnej vodovodnej sieti (neumožňujú rovnomernú dodávku vody v zmysle platných noriem, obzvlášť pri poklese tlaku. Rozvod pitnej vody v obci je zabezpečený potrubím Liatina DN100 mm, ktoré je v nevyhovujúcom stave.

Podľa štatistických údajov VVS, a.s Košice bol vývoj spotreby pitnej vody od napojenia obce na skupinový vodovod nasledovný :

Spotreba vody za rok	r.2005
Počet obyvateľov	224
z toho napojených	224
Voda vyrobená	26 000 m ³
Voda fakturovaná	9000 m ³
Z toho:	
- domácnosť	7 000
- poľnohospodárstvo	1 000
- priemysel	0
- ostatné	1 000

Vodovod je začlenený do III. kategória v zmysle Vyhl. MŽP SR č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach.

Návrh

Výhľad potreby vody :

Počet obyvateľov podľa urbanistického návrhu v obci bude 248 osôb do roku 2025.

Potrebu pitnej vody stanovuje úprava MP SR č.477/99 – 810 z 29. 2. 2000:

- pre byty s lokálnym ohrevom vody s vaňovým kúpeľom 135 l/os/deň
- pre byty ostatné, pripojené na vodovod 100 l/os/deň
- pre základnú občiansku vybavenosť obce do 1000obyv. 15 l/os/deň

Výpočet potreby vody :

Potreba vody pre bytový fond a základnú vybavenosť:

Základné údaje:

Rok	2005	2025
Počet obyvateľov napojených na VV		
Silická Jablonica	225	248

r. 2025:

Silická Jablonica

- Obyvateľstvo: 248 ob x 135 l/os/deň = 33 480 l/deň
- Občianska vybavenosť: 248 ob x 15 l/os/deň = 3 720 l/deň

Priemerná denná potreba vody:

$$Q_p = 37\,200 \text{ l/deň}$$

Maximálna denná potreba vody:

$$Q_{\max} = Q_p \cdot k_d = 37,2 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = \mathbf{74,4 \text{ m}^3/\text{deň}} = 0,86 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba :

$$Q_{m_h} = Q_{\max} \cdot k_h = 0,86 \times 1,8 = \mathbf{1,55 \text{ l/s}}$$

Celoročná spotreba:

$$Q_r = Q_p \cdot 365 = 37,2 \text{ m}^3/\text{rok} \times 365 = \mathbf{13\,578 \text{ m}^3/\text{rok}}$$

V obci Silická Jablonica navrhujeme zrealizovať rekonštrukciu celej vodovodnej siete z dôvodu nevyhovujúceho stavu existujúceho vodovodu. Navrhujeme vybaviť každý napojený dom či objekt vodomermom osadeným vo vodomernej šachte. Vybudovať nové rozvodné potrubie do perspektívnej lokality zástavby HDPE DN110mm a vodovodné prípojky pre nové rodinné domy HDPE DN/OD 32 a 63mm. V časti obce medzi RD č.88 – 140 navrhujeme zokruhovať vodovodnú sieť vybudovaním vodovodného potrubia z HDPE DN/OD110mm, čím dôjde k zlepšeniu tlakových pomerov v sieti.

Vzhľadom na nevyhovujúce tlakové pomery vodovodnej siete v obci (zásobovanie je z existujúceho vodného zdroja – prameňa) navrhujeme pri vodojeme vybudovať automatickú tlakovú stanicu, ktorá zabezpečí požadovaný hydrostatický tlak 0,25 MPa aj pre najkritickejšie vetvy vodovodu.

Akumulácia:

Potrebná akumulácia podľa STN 63 66 50 – Vodojemy čl. 14 má byť 60 – 100% maximálnej dennej potreby vody $Q_{\max}$.

- Výhládová maximálna denná potreba $Q_{d\max}$ z VDJ Silická Jablonica bude **75 m³**
- Minimálna potrebná akumulácia **$V_{\min} = 75 \times 0,6 = 45 \text{ m}^3$**

Akumulácia je v súčasnosti zabezpečovaná z vodojemu Silická Jablonica, ktorého objem je 100m³, čo postačuje aj pre výhládovú potrebu vody.

Podľa STN 736620 čl.26 hydrodynamický pretlak vo vodovodnej sieti má byť väčší ako 0,25 MPa (2,5 at) avšak najmenej 0,15 MPa (1,5 at).

Vodovodné potrubia

Dimenzovanie vodovodných potrubí je v zmysle STN 755401 na Q_m a $Q_{\text{pož}}$.

Požiarna potreba vody $Q_{\text{pož}}$.

Podľa **STN 920400**, tabuľka 2, položka 2 (Nevýrobné stavby s plochou 120-1000m², výrobné stavby jednopodlažné do plochy 500m²) je potreba požiarnej vody 12,0 l/s. Podľa článku **3.2.** citovanej normy, zdroje vody na hasenie požiaru musia byť schopné trvalo zabezpečovať potrebu vody na hasenie požiarov najmenej počas 30 minút, t.j. celková zásoba požiarnej vody je 12,0 l/s . 30 minút = 21 600 l = 21,6 m³.

10.2.2 Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci nie je vybudovaná kanalizácia. Nová zástavba je vybavená žumpami a septikmi. V starších domoch sa vyskytujú aj suché latríny. Domové žumpy, sú vo väčšine prípadov z technického hľadiska nevyhovujúce, čím sa priesakom ohrozujú spodné vody.

Dažďové vody sa zbierajú v cestných rigoloch a z nich jarkami a stružkami stekajú do Turnianskeho potoka.

Výhľadové riešenie odkanalizovania obce je súčasťou riešenia rozvoja verejných kanalizácií v SR v aglomeráciach do 2000 EO s výstavbou celoobecnej splaškovej kanalizácie so samostatnou ČOV.

Návrh

Odkanalizovanie obce Silická Jablonica je navrhované samostatnou celoobecnou splaškovou kanalizáciou so samostatnou ČOV.

V obci navrhujeme vybudovať kanalizačné potrubie PVC DN/ID 300mm. Odpadové vody navrhujeme odvádzať do samostatnej ČOV pre danú obec v zmysle vodohospodárskej koncepcie VVS, a.s. Košice.

Vstupné údaje o počte obyvateľov :

Silická Jablonica   248

Základom pre návrh, resp. výpočet množstva OV je vzťah

$$Q_{\text{návrh}} = 2 * PO * q_{\text{spl}} * k_h$$

kde   PO – počet obyvateľov

q_{spl} – špecifická produkcia OV

k_h - koeficient max. hod. nerovnomernosti

Pri výpočte bol zvolený celkový počet obyvateľov PO = 248

Špecifická produkcia OV bola zvolená na základe trendu rozvoja a podľa úpravy MP SR 477/99-810 z II/2006, a vyhlášky MŽP SR č.684/2006 zo 14.11.2006, s hodnotou 135 l/ob/deň.

Maximálny návrhový prietok pre návrh potrubia stokovej siete je

$$Q_v = 2 * 248 * 135 * 2,1 = 1,4 \text{ l/s}$$

Maximálny teoretický prietok splaškových OV od obyvateľov je polovica z Q_v , t.j. 0,7 l/s.

To je zároveň maximálne teoretické množstvo, ktorým bude zaťažená ČOV Silická Jablonica.

Znečistenie od obyvateľov:

$$\text{BSK5} = 248 \times 60 \text{ g/s/deň} = 14880 \text{ g} > 15 \text{ kg BSK5 /deň}$$

$$\text{Koncentrácia na vtoku} = 1488000 / 200000 = 7,44 \text{ mg/l}$$

ČOV pri 90 % účinnosti

$$(248 \times 60) : (0,9 \times 60) = 276 \text{ E.O.}$$

Pre obec Silická Jablonica z ktorej odpadová voda bude odvádzaná do ČOV je postačujúca ČOV 276 E.O..

10.3 ENERGETIKA

10.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou

Pre napájanie odberných elektrických zariadení na území a v kat. území obce sú využívané ako zdroje el. energie transformačné stanice primárne napájané 22 kV VN prípojkami z VN vedenia č. V 403, možný záskok z V 223.

Z distribučných transformačných staníc sa na území obce nachádzajú dve trafostanice.

Tabuľka distribučných trafostaníc

Obec	Označenie TS	Umiestnenie TS	Výkon traťa	Vlastník
Silická Jablonica	TS 1/pri PD mrežová	Pri PD	160 kVA / zaťaženie cca 50%	VSE
	TS 2 bet. stĺpová typ PTS	stred – v severnej časti obce	160 kVA zaťaženie cca 50%	VSE
	TS PD	Areál družstva	160 kVA	VSE

Sekundárne rozvody NN sú realizované vzdušným rozvodmi na betónových stĺpoch s vodičmi AlFe. Je nutné NN rozvody rekonštruovať vrátane domových NN prípojk, ktoré sa navrhujú riešiť závesnými káblami. Na území obce sa nenachádzajú VVN 110 kV vzdušné ani káblové vedenia.

Návrh

Pri návrhu územného plánu v etape prípravných prác boli použité podklady:

- smerné kapacitné údaje o navrhovanej výstavbe rodinných domov
- východiskové podklady súčasného stavu technickej infraštruktúry
- východiskové podklady VSE a.s.
- podklady z fyzickej obhliadky súčasného stavu riešených lokalít v obci

V nových navrhovaných lokalitách pre výstavbu budú rozvody NN prevedené zemnými káblami a rozpojovacími a istiacimi skriňami inštalovanými v spoločných pilieroch s elektromerovými rozvádzačmi jednotlivých odberateľov. Piliere situovať na hranice pozemkov v oplotení systémom takým, že pre dvoch odberateľov bude v spoločnom pilieri jedna rozpojovacia a istiacia skriňa a dva elektromerové rozvádzače. Káble budú dimenzované s ohľadom na maximálne prúdové zaťaženie a dovoľený úbytok napätia, budú uložené v zemi v predpísanej hĺbke v pieskovom lôžku. Výkop bude opatrený výstražnou fóliou z PVC. Pri križovaní podzemného vedenia s komunikáciami alebo s inými inžinierskymi sieťami uložiť káble do chráničiek.

Všetky objekty budú chránené pred atmosférickými vplyvmi bleskozvodovou sústavou, ktorá bude

navrhnutá v zmysle platných STN.

Stanovenie elektrického príkonu:

Merné zaťaženie na jednu bytovú jednotku bolo stanovené podľa Metodického pokynu riaditeľa divízie č. 2006001 – Zásady plánovania výstavby a rekonštrukcií sietí vysokého a nízkeho napätia, kde v bode 4.1 je uvedené:

- príkon bytových jednotiek:
  - 1,500 kVA ..... byty v bytových domoch s ústredným vykurovaním
  - 2,000 kVA ..... domy v oblastiach so zásobovaním plynom
  - 5,000 kVA ..... domy v oblastiach bez zásobovania plynom

Bytová výstavba a občianska vybavenosť:

S elektrickou energiou sa vo všetkých riešených lokalitách uvažuje pre potreby osvetlenia a pre domáce spotrebiče, vo výrobe a doprave pre technologické účely.

S vykurovaním elektrickou energiou sa neuvažuje.

Návrh

1. Terajší výpočtový el. príkon: $S_{b.j.} = 1,20 + (4,80 : n) = 1,20 + (4,8 : 140) = 1,234 \text{ kVA}$
  - n – počet bytových jednotiek
  - n = 95 bytovCelkový súčasný príkon: $S_{b.j. \text{ celk.}} = 1,234 \times 95 = \underline{\underline{117,230 \text{ kVA}}}$
2. Merné zaťaženie na b.j.: $S_{b.j.} = 2,000 \text{ kVA}$
  - n – počet bytových jednotiek
  - n = 25 (navrhovaných rodinných domov)Celkový súčasný príkon: $S_{b.j. \text{ celk.}} = 2,000 \times 25 = \underline{\underline{50,000 \text{ kVA}}}$
3. Občianska vybavenosť: $S_{o.v.} = \underline{\underline{106,500 \text{ kVA}}}$
 $S_{\text{celk.}} = S_{\text{byt.}} + S_{\text{vybav.}}$

Podielové zaťaženie pre občiansku a technickú vybavenosť

Jestvujúca OV:

občianska vybavenosť		kVA
Obecný úrad		5,000
Materská škola		7,000
Kultúrny dom (85 stoličiek), klub		12,000
Reformovaná cirkev - farský úrad		5,000
Kostol reformovanej cirkvi		5,500
Rímskokatolícky kostol		5,500
Šport - šport. areál ihriská (západná časť k.ú.)		5,000
Objekt COOP Jednota		10,000
Služby, komerčná vybavenosť		20,000
Poľnohospodársky dvor		15,000

Ostatné zariadenia		10,000
Dom smútku - navrhovaný		5,000
Verejné osvetlenie		1,500
Občianska vybavenosť $S_{vybav.}$		106,500 kVA

Požadovaný celkový príkon: $S_{celk} = 273,730 \text{ kVA}$

Pre navrhované rozšírenie lokalít výstavby rodinných domov a prepočítanú spotrebu výkonových požiadaviek postačujú súčasné distribučné siete pre uspokojenie výkonových potrieb odberateľov. Jestv. vzdušné vývody do obce zrekonštruovať na prierez 70 mm^2 . Navrhované (aj rekonštruované) vzdušné vývody budú závesnými izolovanými káblami NFA2X.

Tabuľka distribučných trafostaníc

Obec	Označenie TS	Umiestnenie TS	Jestvujúci výkon trafa	Výhl'adový výkon trafa	Vlastník
Silická Jablonica	TS 1/pri PD mrežová	Pri PD	160 kVA / zaťaženie cca 50%	250 kVA	VSE
	TS 2 Typ:PTS	stred – v severnej časti obce	160 kVA zaťaženie cca 50%	250 kVA	VSE
	TS PD	Areál družstva	160 kVA		C

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie (VO) je umiestnené ako súčasť nn siete. Rozvod VO je realizovaný vodičom AlFe, upevneným na spodnej strane konzol NN siete. V rámci cca 50 % sú svietidlá reparované a nahradené novými svietidlami s použitím šetriacich žiaroviek 35 W. Poškodené svietidlá je potrebné nahradiť.

Pri navrhovanom riešení v nových lokalitách, kde bude vedenie NN uložené v zemi, bude vonkajšie osvetlenie ulíc prevedené osvetľovacími telesami inštalovanými na sadových stožiaroch na okraji cesty resp. chodníka. Navrhované riešenie poskytuje zjednodušenie údržby a nemalou mierou prispeje aj k celkovému vzhľadu ulice.

Ochranné pásma

Pre vzdušné vedenie VN 22 kV v zmysle Zákona č. 70/1998 Zb. o energetike je ochranné pásmo 10 m od krajného vodiča na každú stranu vedenia. Pre izolované vonkajšie VN 22 kV vedenie je určené ochranné pásmo 2 m na každú stranu vedenia.

Vonkajšie vzdušné vedenie NN sa nechráni ochrannými pásmami. Ochranné pásmo zemných káblových nn vedení v zmysle Zákona č. 70/1998 Zb. o energetike je stanovené 1 m na každú stranu vedenia.

10.3.2 Energetické zariadenia

Severnou časťou kat. územia obce Silická Jablonica prechádza koridor elektrického vedenia 400 kV vedenia V 427 Rimavská Sobota - Moldava.

Návrh

Vo výhľadovom období je pripravovaná rekonštrukcia existujúceho 1x 400 kV vedenia V427 Rimavská Sobota - Moldava. Všetky plánované vedenia rozvojové stavby elektroenergetickej prenosovej sústavy sú v schválenej ÚPN VÚC Košického kraja Zmeny a doplnky.

Ochranné pásma

Pre vzdušné vedenie pri napätí od 220 kV do 400 kV v zmysle Zákona č. 656/2004 Zb. o energetike je ochranné pásmo 25 m od krajného vodiča na každú stranu vedenia.

10.4 ZÁSOBOVANIE TEPLOM, PLYNOM

10.4.1 Zásobovanie plynom

Riešené územie obce Silická Jablonica je plynofikované. Obec má vybudované plynárenské zariadenia pre dodávku a prepravu zemného plynu, ktoré zabezpečujú jeho využitie pre vykurovanie, ohrev teplej vody a varenie v objektoch rodinných domov a v objektoch občianskej vybavenosti.

Prieskumy a rozbor pre jestvujúci stav plynifikácie obce sú spracované na základe poskytnutých údajov SPP – distribúcia a.s. Bratislava RC Košice, Prevádzka a údržba RC Košice, ktoré poskytli aj vlastnú mapovú dokumentáciu.

Obec je zásobovaná zemným plynom na existujúce plynárenské zariadenie – tranzitný plynovod, prípojkou DN 80, PN 63. Miestne rozvody sú z materiálu oceľ a materiál PE o prevádzkovom tlaku 100 kPa. Zásobovanie plynom pre odbery vykurovania, prípravu teplej úžitkovej vody a varenie je zabezpečené na 70%. Dodávka plynu je zabezpečená z jestvujúcej RS 300/2/1 - 463 priamo v obci Silická Jablonica. Celkový počet odberateľov plynu v roku 2005 bolo 79 ob.

Z regulačnej stanice plynu sú STL rozvodmi plynu o prevádzkovom tlaku 100 kPa a aj NTL rozvodmi o prevádzkovom tlaku 2,1 kPa zásobovaní odberatelia zemného plynu v obci Silická Jablonica.

Zásobovanie plynom pre odbery vykurovania, prípravu teplej úžitkovej vody a varenie je zabezpečené.

Správu plynových rozvodov a zariadení na území jednotlivých obcí zabezpečuje: Slovenský plynárenský priemysel - distribúcia a.s. Bratislava RC Východ Košice.

Návrh

Pri návrhu a projektovej príprave investičných zámerov vybudovanie distribučnej siete pre dodávku zemného plynu z jestvujúcich plynárenských zariadení je potrebné rešpektovať možnosti a podmienky určené SPP – distribúcia a.s. Bratislava, RC Košice, po posúdení prepravnej kapacity a hydraulických tlakových pomerov v sieti v zmysle platnej metodiky, ktoré preukážu technické možnosti a požiadavky na riešenie, predpokladané investičné náklady a ekonomickú efektívnosť uvažovanej výstavby plynárenských zariadení.

Návrh na zásobovanie zemným plynom musí zohľadňovať ustanovenia určené platnou legislatívou STN, vrátane ostatných záväzných predpisov a vyhlášok.

Musia byť tiež rešpektované dané skutočnosti, ako sú komunikácie, zástavba, terénne úpravy, spády terénu a podobne, pri dodržaní bezpečnostných predpisov a ochranných a bezpečnostných pásiem uvedených v Zákone o energetike č. 656/2004 Z. z.

Konceptné musí nadväzovať na doposiaľ splynofikovanú časť v obci Silická Jablonica.

Zásady z ktorých vychádzame pri návrhu technického riešenia plynifikácie nových lokalít v obci Silická Jablonica môžeme formulovať nasledovne:

Pri výpočte odberných množstiev zemného plynu vychádzame z priemerných hodinových a ročných odberov v danom teplotnom pásme - 15 C, stanovujú smerné odbery pre domácnosť (IBV).

Max. hod. odber .....Q_{hmax}..... 1,5 m³/hod
Max. ročný odber ..... Q_r .....4 400 m³/rok

Požiadavky na zásobovanie zemným plynom v obci Silická Jablonica sú vypracované ako informatívny podklad pre uvažovanú novú výstavbu:

Pre jestvujúcu zástavbu použijeme dlhodobu vykazovanú a rozborom preukázateľný priemer 3000 m³/rok zvýšený o 20% = 3600 m³/rok pre 85 % všetkých z 95 terajších domácností v obci.

Počet nových rodinných domov do roku 2025 je:

1.etapa

1. Variant – 25 RD		
Počet jestvujúcich byt. jednotiek	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
95 byt : 85% =95 m ³ /hod	1,5 m ³ /hod	95 x 1,5 = 142,50 m ³ /hod
Počet byt. jednotiek do r. 2025	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
25 byt.	1,5 m ³ /hod	25 x 1,5 = 37,50 m ³ /hod
Počet maloodberateľov do r. 2025	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
5 byt.	1,5 m ³ /hod	5 x 1,5 = 7,5 m ³ /hod
1. etapa - spolu		187,50 m³/rok

Počet jestvujúcich byt. jednotiek	Max. ročný odber	Q _{max} m ³ /rok
95 byt : 85% =95 m ³ /hod	3600 m ³ /rok	95 x3600 = 342 000 m ³ /rok
Počet byt. jednotiek do r. 2025	Max. ročný odber	Q _{max} m ³ /rok
25 byt.	4400 m ³ /rok	25 x 4400 = 110 000 m ³ /rok
Počet maloodberateľov do r.2025	Max. ročný odber	Q _{max} m ³ /rok
5	5870 m ³ /rok	5 x 5870 = 29 350 m ³ /rok
1. etapa - spolu		481 350 m³/rok

2.etapa

2. Variant – 20 RD		
Počet jestvujúcich byt. jednotiek	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
95 byt : 85% =95 m ³ /hod	1,5 m ³ /hod	95 x 1,5 = 142,50 m ³ /hod
Počet byt. jednotiek do r. 2025	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
20 byt.	1,5 m ³ /hod	20 x 1,5 = 30 m ³ /hod
Počet maloodberateľov do r. 2025	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
5 byt.	1,5 m ³ /hod	5 x 1,5 = 7,5 m ³ /hod
2. etapa - spolu		180,00 m³/rok

Počet jestvujúcich byt. jednotiek	Max. ročný odber	Q _{max} m ³ /rok
95 byt : 85% =95 m ³ /hod	3600 m ³ /rok	95 x3600 = 342 000 m ³ /rok
Počet byt. jednotiek do r. 2025	Max. ročný odber	Q _{max} m ³ /rok
20 byt.	4400 m ³ /rok	20 x 4400 = 88 000 m ³ /rok
Počet maloodberateľov do r.2025	Max. ročný odber	Q _{max} m ³ /rok

5	5870 m ³ /rok	5 x 5870 = 29 350 m ³ /rok
2. etapa - spolu		459 350 m³/rok

Miestne plynovody

Bytovú výstavbu v uvedených lokalitách navrhujeme riešiť výstavbou nových stredotlakových plynovodov D 50 z materiálu PE (návrh svetlosti potrubia po preverení hydraulického prepočtu miestnych plynovodných sietí). Napojenie jednotlivých rodinných domov riešiť samostatnými STL plynovými prípojkami so samostatnou reguláciou plynu, osadením vhodných typov domových regulátorov tlaku zemného plynu.

Rodinné domy realizované v prielukách obce ako aj objekty občianskej vybavenosti riešiť samostatnými STL plynovými prípojkami so samostatnou reguláciou plynu, osadením vhodných typov domových regulátorov tlaku zemného plynu.

10.4.2 Zásobovanie teplom

Teplu vykurovanie, na varenie a prípravu teplej úžitkovej vody sa získava niekoľkými spôsobmi:

- individuálne v rodinných domoch z kotlov na plynné a tuhé palivo a v niektorých starých domoch ešte z pecí a šporákov na drevo a uhlie
- objekty občianskeho vybavenia z kotlov ústredného vykurovania na plyn.

Z celkovej spotreby pripadá na obyvateľstvom obci 9000 GJ, čo v priemere na 1 domácnosť činí 40 GJ. Je to veľmi nízky podiel v porovnaní s urbanistickým ukazovateľom 100 - 120 GJ na rodinný dom, ak má byť dosiahnutá optimálna pohoda v bývaní. Nízka spotreba tepla svedčí o úspornom vykurovaní.

Návrh

Zásobovanie teplom v obci navrhujeme do roku 2025 zabezpečiť na báze ekologických zdrojov (elektrika, tepelné čerpadlá, kolektory a pod.).

Predpokladaná ročná spotreba tepla

Rodinné domy – súčasný stav

Počet RD: 95

Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV) na 1 RD: 100 GJ/rok

Ročná spotreba tepla pre všetky RD: 95 x 100 GJ/rok = 9500 GJ/rok

1. etapa - Rodinné domy – navrhovaná výstavba do roku 2025

počet RD: 25

Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV) na 1 RD: 25 GJ/rok

Ročná spotreba tepla pre všetky RD: 25 x 40 GJ/rok = 1000 GJ/rok

Rodinné domy: súčasný stav + navrhovaná výstavba do roku 2025

Predpokladaná výstavba 25 RD do r. 2025: 9500 + 1000 = 10500 GJ/rok

2. etapa - Rodinné domy – navrhovaná výstavba do roku 2025

počet RD: 20

Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV) na 1 RD: 20 GJ/rok

Ročná spotreba tepla pre všetky RD: $20 \times 40 \text{ GJ/rok} = 8000 \text{ GJ/rok}$

Rodinné domy: súčasný stav + navrhovaná výstavba do roku 2025

Predpokladaná výstavba 25 RD do r. 2025: $9500 + 800 = 10300 \text{ GJ/rok}$

Rezervná plocha - Rodinné domy – navrhovaná výstavba do roku 2025

počet RD: 38

Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV) na 1 RD: 38 GJ/rok

Ročná spotreba tepla pre všetky RD: $38 \times 40 \text{ GJ/rok} = 1520 \text{ GJ/rok}$

Rodinné domy: súčasný stav + navrhovaná výstavba do roku 2025

Predpokladaná výstavba 25 RD do r. 2025: $9500 + 1520 = 11020 \text{ GJ/rok}$

Občianska vybavenosť– navrhovaná výstavba

Pre objekty občianskej vybavenosti možno zobrať priemernú hodnotu **100 kWh / m²** a rok podlahovej vykurovanej plochy objektu. V tejto hodnote je zahrnutá potreba tepla na ÚK aj TÚV.

Pozn.: $100 \text{ kWh} / \text{m}^2 \text{ a rok} = 0,36 \text{ GJ} / \text{m}^2 \text{ a rok}$

Ochranné pásma

Pre plynovody je stanovené podľa zákona o energetike č. 656/2004 Z.z.:

- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm.
- 8 m pre technologické objekty (regulačné stanice)
- 1m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavané územie obce s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 MPa.

10.4.3 Diaľkovodý

10.4.3.1 Ropovod

Južne od zastavaného územia obce prechádza 2 x ropovodné potrubie. Súbežne s týmto potrubím ide optický kábel, káblová NN prípojka k ES (elektrostanici) a k AŠ (armatúrnej šachte, SKAO (stanica katódovej ochrany) s káblovými rozvodmi.

Ochranné pásma

Pre ropovod je stanovené ochranné pásmo 300 m od okraja potrubia každú stranu (STN 650204). Zabezpečenie vzdialenosti rôznych objektov od ropovodného potrubia je stanovené v Zákone č. 656/2004 Z.z.. Prevádzkovateľom potrubia je Transpetrol a.s. Prevádzkový úsek Šahy.

10.4.3.2 Plynovod

Južným okrajom kat. územia obce prechádza tranzitný plynovod (DN700). Medzištátny plynovod „Bratstvo“ 1x1400, 3x1200).

Návrh

SPP, a.s. Košice plánuje výstavbu lokálnej stanice katónovej ochrany v k.ú. obce Hrušov. Celková dĺžka nn prípojok je 1290 m. Stavba bude pozostávať z vybudovania katónovej ochrany t.j. vybudovania elektrickej NN prípojky. Plochu pre „Kiosk SKAO“ uvažovať pri ceste III/050 163 a poľnej ceste. Táto stavba sa bezprostredne nedotýka katastrálneho územia obce Silická Jablonica.

Podľa ÚPN VÚC Košického kraja je v územnom pláne navrhovaná trasa zdrojového plynovodu súbežne s trasou medzištátneho plynovodu Bratstvo.

Ochranné pásma

Pre plynovody je stanovené ochranné pásmo nad DN 500 a nad PN 4 Mpa OP 200 m od okraja potrubia na každú stranu.

10.5 TELEKOMUNIKÁCIE

10.5.1 Telekomunikačné zariadenia

Obec Silická Jablonica je súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Silica - Jabloňove nad Turňou. Z obce Silica vedie trasa prípojného telekomunikačného kábla do obce Silická Jablonica pozdĺž cesty tr. III a miestnych komunikácií k obecnému úradu.

V navrhovanom období (do r. 2025) bude podľa potreby - v závislosti na záujme zákazníkov dobudovávaná hlavne miestna telefónna sieť v obci tak, aby spĺňala kvalitatívne parametre pre poskytovanie už spomínaných širokopásmových služieb.

10.5.1.1 Optický kábel

Z východnej strany k.ú. obce s pokračovaním južne od zastavaného územia, prechádza v trase ropovodom 2 x DN 300 optický kábel, ktorý pokračuje západným smerom k obci Silica.

10.5.2 Mobilní operátori

Mobilní operátori - Bezdrôtové telefónne spojenie zabezpečuje na území obce spoločnosť Orange Slovensko, a.s. V severovýchodnej časti zast. územia sa nachádza vysielateľ Slov. Rádiokomunikácii. Na tomto vysielateľ je osadený SITU 076.

Spoločnosťou T-Mobile Slovensko, a.s. má umiestnené svoje zariadenia ZS a RR bod Silická Jablonica na televíznom vykryvači.

10.5.3 Televízne a rozhlasové vysielanie

V k.ú. obce je lokalizovaný televízny vykryvač (TVP) – rozhlasová a televízna veža (kóta 456,6).

10.6 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

10.6.1 Základné zložky životného prostredia

V súčasnosti sú na Slovensku rozhodujúcimi lokálnymi zdrojmi prašného znečistenia ovzdušia tieto faktory, ktoré platia aj pre obec:

1. Výfuky z automobilov (vysoký podiel dieselových motorov, nevyhovujúci technický stav vozidiel).
2. Resuspenzia tuhých častíc z povrchov ciest (nedostatočné čistenie ulíc, nedostatočné čistenie vozidiel). Do tejto skupiny patrí aj zimné zaprášenie ciest.
3. Suspenzia tuhých častíc z dopravy (napr. oder pneumatík a povrchov ciest, doprava a manipulácia so sypkými materiálmi).
4. Minerálny prach zo stavenísk.
5. Veterná erózia z neupravených obecných priestorov a skládok sypkých materiálov.
6. Vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív u lokálneho vykurovania. Očakáva sa, že tento zdroj bude v najbližších rokoch významne narastať.
7. Malé a stredné lokálne priemyselné zdroje
8. absentujúca kanalizácia

10.6.2 Čistota ovzdušia

Významnými znečisťovateľmi ovzdušia v okrese Rožňava: Želba š.p. OZ Siderit Nižná Slaná, Kalcit s.r.o. vápenka a lom Gombasek, SPP – preprava / kompresorova stanica Jablonov nad Turňou, SMZ Kunova Teplica, NsP Rožňava - spaľovňa, Slavošovské papierne Slavošovce.

SPP – preprava a.s. Jablonov nad Turňou sa nachádza severovýchodne od obce cca 3,5 km, ktorý je producentom oxidu dusíka v okrese Rožňava. Znečistenie ovzdušia je monitorované priamo v obci, kde je umiestnená „Monitorovacia stanica – meranie čistoty vzduchu“ na parc. č. 265. Táto stanica je vo vlastníctve SPP.

K stredným zdrojom znečistenia možno zaradiť poľnohospodárske družstvo Agrár Hrušov. Výroba je zameraná na chov oviec.

Príčinou ďalšieho zdroja znečistenia ovzdušia sú osoby (právnické aj fyzické). Títo zodpovedajú za nakladanie s komunálnym odpadom a za vypúšťanie znečisťujúcich látok do ovzdušia. Sú povinní čo najviac škodlivé účinky eliminovať, na čo im obec, tak ako doteraz, bude vytvárať vhodné podmienky.

Sídlo je plynofikované.

10.6.3 Vodné toky a nádrže, čistota vody

Návrh opatrení na ochranu povrchových a pozemných vôd

Územná ochrana zdrojov vody sa vykonáva v týchto úrovniach:

- všeobecnou - vyplývajúcou zo zákona o vodách Zb.
- širšou regionálnou - najmä formou chránených vodohospodárskych oblastí (CHKO) a národných parkov (NP)
- sprísnenou, špeciálnou - formou PHO, vodárenských tokov a ich povodí a sem zahrnieme aj ochranu záujmových území výhľadových vodohospodárskych diel.

10.6.3.1 Chránené vodohospodárske oblasti (CHVO)

CHVO sú územia v ktorých sa vytvárajú prirodzené akumulácie povrchových a podzemných vôd a z ktorých je potrebné v maximálnej miere vylúčiť účinky nepriaznivo ovplyvňujúce kvalitatívny alebo kvantitatívny režim vôd. Zriaďujú sa na základe Nariadenia vlády SR.

V riešenom území sa nachádza, resp. čiastočne zasahuje CHVO, ktorého základná charakteristika CHVO je uvedená v nasledovnej tabuľke.

Chránené vodohospodárske oblasti

Tabuľka č. 2

Názov CHVO	Celková plocha km ²	z celkovej plochy km ²			Využ. pre pitné účely l.s ⁻¹		
		lesná	poľnoh.	iná	podz.	povr.	spolu
Slov. kras -Plešivecká planina	57,0	35,71	15,72	5,57	90,0 ¹⁾	-	90,0
Slov. kras -Plan. Horného vrchu	152,0	106,56	38,07	7,37	77,7 ²⁾	-	77,7

Vysvetlivky:

- 1) - využitelné zásoby hydrogeologického rajónu MQ 129, čiastkový rajón SA-20 Plešiveckej planiny
 2) - využitelné zásoby hydrogeologického rajónu MQ 129, čiastkový rajón SA-50 planín Silickej, Horného vrchu, Zádielskej, Jasovskej a Dolného vrchu.

- CHVO Slovenský kras - podoblasť Plešivecká planina sa rozprestiera v povodí Slanej. Zdroje vody ohrozuje živočíšna výroba (pasenie oviec) PD Plešivec, nevhodné lesohospodárske zásahy a ťažobná činnosť v lomoch vápenca.
- CHVO Slovenský kras - podoblasť Horného vrchu sa rozprestiera v povodí Slanej a v povodí Bodvy. Problémom je št. cesta č. 50 (kamiónová doprava) a menším rekreačná a chalupárska činnosť. V r. 1991 bola CHVO Slovenský kras aktualizovaná, najmä jej rozsah, ale vyhlásenie CHVO nebolo realizované.

10.6.3.2 Vodné toky a nádrže

Katastrálne územie obce Silická Jablonica je odvodňované vodnými tokmi Turňa a jeho bezmenným pravostranným prítokom (miestny názov Hraničný potok, zaústenie v cca rkm 20,00). Uvedené toky pretekajú katastrálnym územím obce v prirodzených korytách. Kapacity tokov nie sú dostatočné na odvedenie prietoku Q100 ročnej veľkej vody.

Návrh

Vo východnej časti katastrálneho územia obce zasahuje zátopa navrhovanej vodnej nádrže „Jablonov“. Vodná nádrž je zaradená do kategórie „C“, s predpokladaným začiatkom výstavby po 25 rokoch. Objem nádrže je 12,6 mil. m³ a kóta max. hladiny je 222,0 m n.m. Hlavným účelom nádrže je zabezpečenie úžitkovej a závlahovej vody a využitie vodnej energie.

Ochranné pásmo

Pre potreby údržby tokov ponechať pozdĺž oboch brehov resp. vzdušnej päty hrádze toku voľný nezastavaný priestor šírky 10,0 m a pozdĺž bezmenného toku min. 5 m.

10.6.4 Odpadové hospodárstvo

10.6.4.1 Nakladanie s odpadmi na území obce

Zber komunálneho odpadu v obci sa realizuje do 110 l zberných nádob (KUKA). Zber odpadu realizuje na skládku nie nebezpečného odpadu v obci Štítnik zmluvný partner „Fura s.r.o. Rozhanovce“. Stavebný odpad je využívaný na zásyp bývalých skládok KO, ktoré sú rekultivované.

Odpad zo zelene a hnoj od domácich zvierat sa využíva na hnojenie pôdy.

Obec nie je odkanalizovaná, obytné objekty, vybavenosť a výroba majú vlastné žumpy a septiky. Odpad zo žump a septikov je využívaný na hnojenie poľnohospodárskej pôdy v čase vegetačného klľudu.

V obci sa s realizáciou separovaného zberu začalo v roku 2005. V obci nie je vyriešené spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu (ide o odpad zo záhrad, parkov, cintorínov a z ďalšej zelene nachádzajúcej sa na pozemkoch súkromných osôb, právnických osôb a fyzických osôb, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu).

10.6.4.2 Zloženie a produkcia odpadov

Produkcia komunálneho odpadu v obci v roku 2004

Kód odpadu	Názov odpadu	Kategória odpadu N/O	Množstvo v t/rok	Odpad zneškod. skládok.
Produkcia komunálneho odpadu v obci v roku 2004				
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O	35,30	35,30
Produkcia komunálneho odpadu v obci v roku 2005				
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O	33,690	35,30
20 03 07	Veľkoobjemový odpad	O	0	0
20 01 01	Papier a lepenka	O	0,157	0,157
20 01 02	Sklo	O	0,244	0,244
20 01 39	Plasty	O	0,026	0,026
15 01 05	Vyradené zariadenia iné ako uvedené v 160209 až 160213	O	0,005	0,005
16 01 03	Opotrebované pneumatiky	O	0,011	0,011
Celkom			34,164	34,164
Produkcia komunálneho odpadu v obci v roku 2006				
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O	41,75	41,75
17 99 00	Drobné stavebné odpady	O	33,69	33,69
20 03 07	Veľkoobjemový odpad	O	0	0
20 01 01	Papier a lepenka	O	0,589	0,589
20 01 02	Sklo	O	1,922	1,922
20 01 39	Plasty	O	0,102	0,102
15 01 05	Kompozitné materiály	O	0,006	0,006
20 01 36	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia	O	0,077	0,077
Celkom			44,566	44,566

Návrh

V rámci obce bude potrebné:

- zrealizovať v súlade s legislatívou kompostáreň na materiálové zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov: – navrhovaná plocha pri obecnom úrade
- navrhujeme vybudovať, resp. prevádzkovať v súlade s legislatívou existujúce zariadenia na spracovanie biologicky rozložiteľných odpadov (ide o odpad zo záhrad, parkov, cintorínov a z ďalšej zelene

nachádzajúcej sa na pozemkoch právnických osôb a fyzických osôb, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu).

- navrhujeme rekultiváciu všetkých enviromentálnych záťaží (divokých skládok) v k.ú. obcí – viacvrstvovým zásypom s vhodnou zeminou, príp. štrkom a následnou úpravou plôch výsevom trávnatého semena.
- realizovať nakladanie s drobným stavebným odpadom a s oddelene vytriedeným odpadom s obsahom škodlivín.

11. VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

11.1.1 Ťažba nerastných surovín

Do katastrálneho územia obce nezasahuje ložisko nevyhradeného nerastu.

11.1.2 Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

Do katastrálneho územia obce nezasahuje ložisko nevyhradeného nerastu.

12. VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V riešenom území sa nachádzajú plochy, ktoré si vyžadujú zvýšenú ochranu:

- Národný park Slovenský kras + ochranné pásmo,
- Národná prírodná rezervácia Sokolia skala,
- Natura 2000 - Územie európskeho významu - Lokalita Český závrť,
- Natura 2000 – Chránené vtáčie územie – Slovenský kras,
- Územie medzinárodného významu – Biosférická rezervácia Slovenský kras.

13. NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASŤ RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre stanovenie podrobnejších zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania pozemkov, umiestnenia stavieb na pozemkoch a zastavovacích podmienok jednotlivých stavebných pozemkov navrhuje sa zabezpečiť vypracovanie územného plánu zóny, resp. územnoplánovacích podkladov a inej dokumentácie pre tieto časti riešeného územia:

- Športovo rekreačná zóna – juhozápadnej časť zast. územia.
- Verejný priestor v centre obce – park pri rímskokatolíckom kostole.
- Všetky navrhované obytné súbory.
- Pešie a cyklistické komunikácie.

Navrhnutá podrobnejšia dokumentácia bude vypracovaná v poradí podľa lokalizácie rozvojových zámerov obcí. Pre dosiahnutie požadovanej presnosti výstupov z vyššie uvedenej dokumentácie je potrebné zabezpečiť aktuálny geometrický plán, zameranie inžinierskych sietí a výškopis územia obytných súborov v príslušnej mierke.

14. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA

Návrh územného plánu obsahuje urbanistickú koncepciu, ktorá označuje spoločnú myšlienku a zámer ako usporiadať dedinu a stavať v nej tak, aby to nebolo len účelné ale aj pekné. Urbanistická koncepcia určila

jednotný zámer zástavby, vymedzila ťažiská či centrum obce. Urbanistická koncepcia nemá na mysli len individuálne záujmy stavebníkov domov, ale sa zamerala na spoločné vybavenie obce.

Územný plán má pripravenú koncepciu spoločensko-kultúrneho významu, určuje kde, čo a ako stavať s predvídavosťou potrieb budúcnosti. Nebudú to len nové stavebné pozemky pre rodinné domy, budú to hlavne pozemky pre stavby zabezpečujúce novú prosperitu a spoločenský život obce. Návrh ÚPN O vymedzil územie s týmto poslaním, očakáva od občanov pochopenie pre stavby verejného záujmu.

Urbanistická koncepcia nastolila nový územný rozvoj sídelného útvaru. V návrhu sa uvažuje s rozšírením funkcií riešeného územia, hlavne vidieckej turistiky.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obcí na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

Environmentálne hodnotenie

Územný plán akceptuje limity a obmedzenia vyplývajúce z ochrany prírody. Návrh ÚPN-O citlivo rieši ďalší rozvoj obce s minimálnym zásahom do prírodného prostredia. Pre lepšie životné prostredie obce navrhujeme výstavbu kanalizácie s obecnou čistiarnou odpadových vôd.

Ekonomické hodnotenie

Návrh sa sústreďuje na zvýšenie poskytovania služieb v oblasti cestovného ruchu, vidieckej turistiky. V ÚPN-O sa navrhujú podmienky na oživenie ekonomicky v tejto oblasti. Pre vytvorenie pracovných príležitostí sú navrhované nové plochy občianskej vybavenosti – služby, ubytovanie, stravovanie.

Územno - technické dôsledky

ÚPN Obce hodnotí a rieši rozvoj technickej vybavenosti celej obce. Navrhuje spôsob zásobovania vodou, elektrickou energiou, odkanalizovanie a odvedenie splaškovej kanalizácie do obecnej ČOV. Úpravou šírkových pomerov miestnych komunikácií a dobudovaním chodníkov a zastavovacích pruhov SAD a parkovísk pri zariadeniach občianskej vybavenosti.

Kontinuita s minulosťou

Obec je sídlom s bohatou históriou. Dôkazom bohatého dedičstva sú zachovalé národné kultúrne pamiatky (Rímskokatolícky kostol sv. Pavla a Petra, kostol reformovanej cirkvi s opevnením, dom ľudový s hospodárskou časťou).

V obci sú zachovalé domy predstavujúce typickú ľudovú architektúru z konca minulého a začiatku tohoto storočia.

Prvá písomná zmienka o Silickej Jablonici pochádza z roku 1386 v podobe Zedlyche. 1402 Jabloncha Zedliche, 1750 Jabloncza, 1920 Jablonica, 1927 Jablonca, 1948 Silická Jablonica; maď. Jablonca. Obec patrila do Turnianskej a v 19. storočí do Abovsko-turnianskej župy, rodine Bebekovcom z Plešivca. R. 1427 mala 58 port. Od pol. 16. stor. bola súčasťou panstva Turňa. R. 1828 mala 136 domov a 695 obyvateľov. Obec bola 1938 –45 pripojená k Maďarsku.

Vznik osídlenia a sídelných štruktúr v území podmienil krajinný reliéf, klimatické pomery. Vývoj sídelnej štruktúry formoval predovšetkým rozvoj lesníctva a poľnohospodárstva.

Zachovanie identity sídla

Charakter sídelného útvaru sa prejavuje v kompaktnosti miestneho kultúrneho života, ktorý si aj napriek zmenám zachoval svoju osobitosť. Popri remeslách (tesárstvo, murárstvo) sa obyvatelia zaoberali hlavne poľnohospodárstvom a chovom oviec.

Zachovanie historického odkazu

Silická Jablonica predstavuje prícestné a potočné usporiadanie sídla. V obci sú dva typy domov. Domy, ktoré majú typické znaky charakteristické pre lokalitu „Gemera a dolného Zemplína – zachované domy s portikom, so stĺpovým podstením, s čelnou galériou a s valbovou strechou. Oba typy domov sú trojpriestorové domy z pálenej a nepálenej tehly z prvej tretiny 20. Storočia. Stavby postavené v predvojnovom a povojnovom období sú prevažne po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii. Niektoré sú však v havarijnom stave vrátane domu, ktorý je zaradený do zoznamu NK.

Staršie objekty z konca 18 a zo začiatku 19. Storočia, Rímskokatolícky kostol sv. Pavla a Petra, kostol reformovanej cirkvi s opevnením, dom ľudový s hospodárskou časťou.

Regionálna architektúra

Pôvodnú lineárnu formu zástavby obce charakterizovali poľnohospodárske usadlosti – trojdielne stavby s nízkym dvorcom a humnom. Zástavba sledovala potok Turňa a cestnú komunikáciu, po vyčerpaní tejto organizácie zástavby sa výstavba presunula do nových ulíc v závislosti na konfigurácii terénu. Zmenila sa pôdorysná forma sídel. Pôvodná ulica sa vyznačovala harmonickou rytmikou zástavby dedinských domov, dnes je ulica disharmonickou skladbou rôznorodých domov. Návrh ÚPN-O zdôrazňuje zachovanie pôvodnej architektúry, nová architektúra so zmyslom pre príslušnosť k regiónu a pre zodpovednosť za identitu obrazu obce.

Pôvodné znaky architektúry:

A:

- situovanie po jednej strane,
- štýlové priečelie, znaky na štíte,
- sedlový tvar strechy,
- dlhý dvor ukončený humnom.

B:

- usporiadanie sídelného útvaru v krajine,
- „reliéfne“ trasovanie dopravnej kostry sídla,
- kostol v ťažisku obce
- zachovaná zástavba dedinských domov na úzkych pozemkoch,

Záver

Obec Silická Jablonica po eliminácii negatívnych vplyvov chaotickej výstavby má potenciú životaschopného organizmu. Prvoradými sú pracovné príležitosti, tieto vo výhlade zabezpečuje dostupný priemysel a špecifická príroda. Sídelný útvar tvorí formu samostatného „údolného“ osídlenia zakomponovaného do horskej krajiny, dopravný systém osídlenia je líniový, čo si vyžaduje zvýšenú pozornosť na jeho frekvenčnú priepustnosť.

V širších súvislostiach je významným faktorom rozvoja sídelného útvaru stav životného prostredia. Budúcnosť obce je závislá na čistote ovzdušia ako dôležitom ukazovateli stavu zdravého životného prostredia.

Súčasťou osídlenia je krajina s hodnotami krás NP Slovenský Kras a CHKO Slovenský Kras, v k. ú. sa nachádza Chránené vtáčie územie a časť územia v severnej a severozápadnej časti katastra patrí do sústavy navrhovaných území európskeho významu NATURA 2000. Potencia krajiny je charakteristická turistickou

príťažlivosťou, krajina ponúka letnú a zimnú rekreáciu nielen pre domácich obyvateľov ale aj pre vidiecku turistiku. Budúcnosť obce je možné spájať s transformáciou poľnohospodárskej funkcie na jej integráciu s vidieckou turistikou.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obce na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

Koniec sprievodnej správy.

V Michalovciach, 2008

Ing. arch. BOŠKOVÁ Marianna,